

[Введіть текст]

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра обліку та оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВА

Студента 2 курсу, 2м

групи

спеціальності 071

«Облік і оподаткування»

спеціалізації «Облік і
оподаткування» _____

Салієнко Альони

Юрїївни

Науковий керівник

к.е.н, доцент _____

Кияшко Ольга

Михайлівна

Гарант освітньої програми

Д.е.н., професор

Бенько Микола

Миколайович

Київ 2018

[Введіть текст]

**Київський національний торговельно-економічний
університет**

Факультет обліку, аудиту та інформаційних систем

Кафедра обліку та оподаткування

спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,

спеціалізація «Облік і оподаткування»

Затверджую

Зав. кафедри _____

Сопко В.В.

« _____ » _____ 201_ р.

Завдання

на випускнй кваліфікаційнй роботі студентів

_____ Салієнко

_____ Альоні

_____ Юрївнї

(прїзвище, ім'я, по батьковї)

1. Тема випускнй кваліфікаційнй роботи

Облік, контроль і аналіз дебіторськй та кредиторськй заборгованості

підприємства

Затверджена наказом ректора від « _____ » _____ 201_ р. № _____

2. Строк здачі студентом закінченй роботи

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Мета роботи

дослідження обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства

Об'єкт дослідження

процес обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві ТОВ «Інкомтрейд»

Предмет дослідження

сукупність організаційних, методичних, технічних прийомів організації обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства

4. Перелік графічного матеріалу

таблиці, рисунки, діаграми

—

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП

—

РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості

1.1. Сутність дебіторської та кредиторської заборгованості як об'єкта обліку, аналізу, контролю та оподаткування

1.2. Огляд та аналіз нормативної бази і спеціальної літератури з теми

дослідження

1.3. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Інкомтрейд»

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. Організація і методика обліку дебіторської та кредиторської заборгованості

2.1. Організація обліку дебіторської та кредиторської заборгованості

2.2. Методика фінансового обліку дебіторської та кредиторської заборгованості та їх оподаткування

2.3. Управлінський облік дебіторської та кредиторської заборгованості

2.4. Розкриття інформації про дебіторську і кредиторську заборгованість у звітності підприємства

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. Організація і методика контролю та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості

3.1. Мета, завдання, інформаційні джерела контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості

3.2. Методика контролю дебіторської та кредиторської заборгованості

3.3. Методика і організація аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ

6. Календарний план виконання роботи

№ ор.	Назва етапів п кваліфікаційної роботи	випускної	Строк	
			виконання роботи	етапів
			За планом	Факт ично
1	2		3	4
1	Затвердження плану ВКР та назва виконання статті		15.1 2.2017	15.12 .2017
2	Наукова стаття		25.0 6.2018	25.06 .2018
3	Написання першого розділу		30.0 4.2018	30.04 .2018
4	Написання другого розділу		15.0 6.2018	15.06 .2018
5	Написання третього розділу		21.0 9.2018	21.09 .2018
6	Попередній захист		23.1 1.2018	23.11 .2018
7	Подання роботи на кафедру		26.1 1.2018	26.11 .2018

7. Дата видачі завдання « _____ » _____ 201__ р.

8. Керівник випускної кваліфікаційної роботи

_____ Кияшко О.М.

(прізвище, ініціали, підпис)

9. Гарант освітньої програми _____ Бенько

М.М.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Завдання прийняв до виконання студент _____ Салієнко

А.Ю.

(прізвище, ініціали, підпис)

11. Висновок керівника випускної кваліфікаційної роботи

може бути допущена до захисту в екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми _____ Бенько

М.М.

(підпис, прізвище, ініціали)

Завідувач кафедри _____ Сопко

В.В.

(підпис, прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 201_ р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ І АНАЛІЗУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ.....	8
1.1. Сутність дебіторської та кредиторської заборгованості як об'єкта обліку, аналізу, контролю та оподаткування.....	8
1.2. Огляд та аналіз нормативної бази і спеціальної літератури з обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств.....	22
1.3. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Інкометрейд».	31

Висновок до розділу 1.....	36
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ.....	39
2.1. Організація обліку дебіторської та кредиторської заборгованості.....	39
2.2. Методика фінансового обліку дебіторської та кредиторської заборгованості.....	45
2.3. Управлінський облік дебіторської та кредиторської заборгованості для управління і оподаткування.....	53
2.4. Розкриття інформації про дебіторську і кредиторську заборгованість у звітності підприємства.....	69
Висновки до розділу 2.....	78
РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ДЕБІТОРСЬКОЇ І КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ.....	83
3.1. Мета, завдання, інформаційні джерела контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості.....	83
3.2. Методика контролю дебіторської та кредиторської заборгованості.....	92
3.3. Методика і організація аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості.....	103
Висновки до розділу 3.....	113
ВИСНОВКИ.....	116
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	129
ДОДАТКИ.....	139

ВСТУП

Актуальність теми. В процесі здійснення своєї фінансово-господарської діяльності у підприємства встановлюються певні партнерські відносини з покупцями та замовниками, а також постачальниками та підрядниками. Відвантажуючи вироблену продукцію, товари або надаючи послуги, підприємство в більшості випадків не отримує гроші відразу. Тобто розрахунки за господарськими операціями, як правило, не збігаються у часі: спочатку свої зобов'язання виконує одна із сторін, і у неї виникає право на вимоги компенсації за дебіторською заборгованістю, а в іншій сторони – обов'язок погасити кредиторську заборгованість.

Про недоліки в управлінні розрахунками з дебіторами та кредиторами свідчать статистичні дані дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств України за 2012-2016 рр. За даними статистики дебіторська заборгованість підприємств зросла з 1426657,0 млн. грн. в 2012 році до 3945631,4 млн. грн. в 2016 році. Кредиторська заборгованість підприємств також зросла з 1990946,9 млн. грн. в 2012 році до 2587426,8 млн. грн. в 2016 році [62]. Динаміка дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств за видами економічної діяльності за 2012-2016 рр. показана в додатку А.

Стан розрахунків з дебіторами і кредиторами на вітчизняних підприємствах є напруженим, що виявляється у значних сумах заборгованості та тривалих термінах її погашення. Безперечно, повністю ліквідувати (погасити) заборгованість підприємства практично неможливо і недоцільно, оскільки вона як об'єктивне явище в економіці, є невід'ємним наслідком (а за певних обставин, наприклад, умов договору, - передумовою) фінансово-господарських відносин з контрагентами. Навіть більше, заборгованість може бути перетворена у фінансовий актив і таким чином сама стати предметом фінансово-господарських відносин. Враховуючи зазначені аргументи, заборгованість неодмінно повинна бути об'єктом обліку та управління для усунення її негативного впливу на фінансово-майновий стан (тимчасове

вилучення обігового капіталу, погіршення фінансової дисципліни, ліквідності та платоспроможності), що особливо відчутно в умовах стагнації економіки й обмеженості та високої вартості фінансових ресурсів[67].

Характерними ознаками низької платоспроможності підприємств є несвоєчасність повернення дебіторської заборгованості покупцями та замовниками, повернення кредиторами заборгованості в неповному обсязі, що сприяє виникненню сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості.

Для дієвого управління розрахунками з дебіторами та кредиторами виникає потреба в об'єктивній інформації, передусім в деталізованому обліку дебіторської та кредиторської заборгованості для цілей їх аналізу, контролю та оподаткуванню.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем теорії і практики обліку аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості присвячені роботи вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема, таких як П.Й. Атамас, Н.С. Барабаш, М.Д. Білик, М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, А.Д. Бутко, З.С. Варналій, С.Ф. Голов, Г.Г. Кірейцев, Р.О. Костирко, В.М. Кравченко, М.В. Кужельний, В.С. Лень, Л.О. Лігоненко, Л.Г. Ловінська, А.А. Мазаракі, Є.В. Мних, Л.В. Нападовська, Ю.І. Осадчий, М.С. Пушкар, Г.В. Савицька, В.В. Сопко, Н.М. Ткаченко, П.Я. Хомин, Ю.С. Цал-Цалко, М.Г. Чумаченко, А.П. Шаповалова, О.А. Шевчук та інших. З іноземних учених необхідно відзначити А. Апчерча, Р. Каплана, Дон Р. Хенсена, Д. Нортон, Я.В. Соколова тощо. Проте ряд питань досі залишаються недостатньо вивченими, що зумовило **актуальність даного дослідження**. У працях цих вчених розкриваються значною мірою загальні аспекти обліку дебіторської та кредиторської заборгованості, проте багатовекторність дослідження зумовлена складністю і різноманітністю суб'єктів та об'єктів розрахунково-платіжних відносин, що вплинуло на суперечливий характер нормативних документів, а також на рівень розробок окремих теоретичних і практичних аспектів методології бухгалтерського обліку, контролю та аналізу розрахунків із дебіторами та кредиторами.

Науковою гіпотезою дослідження є припущення, що теоретико-методологічне забезпечення обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств потребує удосконалення.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та розробка практичних аспектів організації та методики обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства.

Для досягнення поставленої мети в роботі необхідно розглянути наступні **завдання:**

- дослідити сутність дебіторської та кредиторської заборгованості як об'єкта обліку, аналізу, контролю та оподаткування;
- провести огляд та аналіз нормативної бази і спеціальної літератури з обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств;
- надати організаційно-економічну характеристику базового підприємства;
- розглянути питання організації обліку дебіторської та кредиторської заборгованості;
- навести методику фінансового обліку дебіторської та кредиторської заборгованості;
- запропонувати управлінський облік дебіторської та кредиторської заборгованості для управління і оподаткування;
- проаналізувати розкриття інформації про дебіторську і кредиторську заборгованість у звітності підприємства;
- розкрити мету, завдання, інформаційні джерела контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості;
- розібрати методику контролю дебіторської та кредиторської заборгованості;
- розкрити методику і організацію аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості.

Об'єктом дослідження є діюча система обліку, контролю і аналізу

дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Інкометрейд». Пояснювальна записка до аналізу показників фінансово-господарської діяльності підприємства за 2013-2017 рр. наведена в дод. Б.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні, організаційні та практичні положення обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства.

Методи дослідження. Методи дослідження ґрунтуються на діалектичному методі наукового пізнання в історичному та логічному поєднанні еволюційних процесів розвитку концепцій обліку. Теоретичною основою написання даної роботи стало вивчення основних досягнень вітчизняної теорії бухгалтерського обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств в сучасних умовах господарювання. Опрацювання первинних даних здійснювалося із застосуванням методів техніко-економічного обґрунтування, структурного аналізу, визначення середніх та відносних величин. У процесі дослідження застосовуються методи економіко-статистичного аналізу, фінансового аналізу, математичні методи, методи наукової абстракції, індукції та дедукції, аналізу й синтезу, статистичних порівнянь, контролю, вибіркового обстеження та групування тощо.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі і нормативні акти з бухгалтерського обліку, нормативні акти і інструктивні документи Міністерства фінансів, Кабінету Міністрів, Верховної Ради України, первинні документи, облікові регістри та звітні матеріали ТОВ «Інкометрейд». При написанні роботи проаналізовано також монографії та статті зарубіжних і вітчизняних авторів, автореферати кандидатських дисертацій, посібники та навчальні посібники з бухгалтерського обліку, аналізу та контролю на підприємствах, інтернет-ресурси.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці науково-методичних підходів і практичних рекомендацій щодо удосконалення організації і методики обліку, контролю і

аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств.

Практичне значення одержаних результатів полягає в уточненні та доповненні практичної основи організації і методики обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві ТОВ «Інкометрейд».

Результати проведеного дослідження пройшли **апробацію**: була надрукована стаття «Основні складові управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємства» у Збірнику «Бухгалтерський облік в підприємстві. Збірник наукових статей студентів» (2017 р.), надані пропозиції прийнято до впровадження на базовому підприємстві, що підтверджено довідкою.

Дипломна магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ І АНАЛІЗУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

1.1. Сутність дебіторської та кредиторської заборгованості як об'єкта обліку, аналізу, контролю та оподаткування

У процесі своєї діяльності підприємства систематично вступають у господарські відносини з іншими суб'єктами - працівниками, засновниками, покупцями, постачальниками, фінансово-кредитними організаціями, іншими контрагентами, органами державної влади та місцевого самоврядування тощо. В результаті таких відносин виникають дебіторська та кредиторська заборгованості, які є предметом безперервного контролю з боку керівництва підприємства й фінансових служб. З огляду на це необхідно забезпечити якісне і своєчасне відображення інформації про дані заборгованості у системі бухгалтерського обліку. Найпершим у вивченні організації обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей є визначення цих понять та їхнього економічного змісту.

У наукових і навчальних економічних літературних джерелах, зокрема з теорії та практики бухгалтерського обліку, управління фінансами підприємств тощо, поняття заборгованості узагальнено майже не розглядається, а об'єктами досліджень є окремо дебіторська та кредиторська заборгованості. На нашу думку, це пов'язано з тим, що з погляду формування майна підприємства ці два види заборгованості розглядаються абсолютно по-різному, як щодо економічної сутності, причин виникнення, так і щодо подальшого управління ними, впливу на фінансово-майновий стан підприємства тощо. Дебіторська заборгованість за умови існування ймовірності отримання підприємством майбутніх економічних вигод та можливості достовірного визначення її суми належить до активів підприємства, тобто формує його майно. Кредиторську заборгованість зараховують до залученого капіталу підприємства, тобто до

джерел формування його майна.

Дебіторська заборгованість це частина оборотних активів підприємства, компанії; сума, яку заборгували підприємству, організації, компанії інші юридичні особи і компанії, а також громадяни, що є їх боржниками за поставку товарів, виконання робіт, надання послуг тощо [16, с. 529].

Сьогодні багато сучасних вчених мають також своє пояснення поняттю дебіторська заборгованість, які відрізняються за змістом та трактуванням. Слід зауважити, що розуміння даного поняття у різних авторів різне.

Так, наприклад, проф. Ф.Ф. Бутинець трактує поняття дебіторської заборгованості як суму заборгованостей підприємств на певну дату [14].

Дубровська Є.В. визначає дебіторську заборгованість як неоплачені юридичними та фізичними особами товари (роботи, послуги) та/або вилучені кошти з кругообігу підприємства, що мають документальне підтвердження, яке надає право на отримання боргу у вигляді грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів [31].

Кірейцев Г.Г. вважає, що дебіторська заборгованість – це вимоги щодо оплати. Боргові вимоги є еквівалентом боргу тієї особи, на яку покладається виконання обов'язку; як і борги, боргові вимоги розглядаються з точки зору терміна їх виконання [44].

Розглянувши роботи Колчиной Н.В., можна стверджувати, що вона також розглядає дебіторську заборгованість у складі оборотних засобів. На її думку, дебіторська заборгованість включає заборгованість підзвітних осіб, постачальників по закінченню строку оплати, податкових органів, якщо виникає переплата податків та інших зобов'язань, які вносяться у вигляді авансів. Вона включає також дебіторів за претензіями та спірним боргам [80, с. 144].

Павлова Л.Н. економічну сутність дебіторської заборгованості розглядає наступним чином: при безготівкових розрахунках відвантаження та оплата товарів не співпадають у часі [60, с. 129]. Це призводить до появи дебіторської та кредиторської заборгованості.

Слід зазначити, що трактування поняття дебіторська заборгованість в різні періоди часу змінюється. Навіть сучасні вчені-економісти дебіторську заборгованість визначають з певними відмінностями, що дає змогу з різних сторін зрозуміти економічний зміст та суть поняття дебіторська заборгованість підприємства. На нашу думку, найбільш поширеною є думка, до якої схиляється більшість науковців і практиків – визначення дебіторської заборгованості як боргів.

Методологічні основи обліку дебіторської заборгованості в Україні висвітлені в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [67]. Дебіторська заборгованість відповідно до даного стандарту – це сума грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів, яку на певну дату підприємству заборгували його дебітори - юридичні та фізичні особи.

Питання визнання дебіторської заборгованості згідно з П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» охоплює відповідність критеріям визнання та визначенню дебіторської заборгованості. Критерії визнання дебіторської заборгованості аналогічні критеріям визнання, які застосовуються для всіх активів, а саме: дебіторська заборгованість визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод та може бути достовірно визначена її сума [67].

Класифікації розподілу дебіторської заборгованості, здійснюється за такими критеріями:

1. Залежно від термінів її погашення (до одного року або операційного циклу (проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності та отриманням коштів від реалізації виробленої з них продукції, товарів або послуг) або понад один рік або операційний цикл).
2. Залежно від імовірності її погашення.
3. За оцінкою відображення в балансі дебіторської заборгованості ("чиста реалізаційна вартість").

За термінами виникнення та ознаками впевненості у погашенні згідно

П(С)БО 10 дебіторську заборгованість можна поділити на звичайну, сумнівну та безнадійну. Звичайна дебіторська заборгованість – це сума поточної дебіторської заборгованості, яка виникає у ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом 12 місяців з дати балансу, а також сума довгострокової дебіторської заборгованості, яка не виникає у ході нормального операційного циклу та буде погашена після 12 місяців з дати балансу. Сумнівна дебіторська заборгованість – це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої є сумніви стосовно її повернення боржником (строк оплати сплив або є інші причини для сумнівів). Безнадійна дебіторська заборгованість – це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої є впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності.

Поточна дебіторська заборгованість включається до підсумку балансу за чистою вартістю її реалізації. При цьому чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості визначається як сума поточної дебіторської заборгованості, зменшена на резерв сумнівних боргів [67, п.7].

Більш детальну характеристику класифікації дебіторської заборгованості підприємства за її видами наведемо в табл.1.1.

Таблиця 1.1

Детальна характеристику класифікації дебіторської заборгованості підприємства за її видами

Характер заборгованості	Види дебіторської заборгованості
1	2
Залежно від характеру відносин, що обумовлюють виникнення дебіторської заборгованості	1. Дебіторська заборгованість споживачів. 2. Дебіторська заборгованість постачальників. 3. Дебіторська заборгованість інших контрагентів.
1	2
Залежно від характеру виникнення	1. Заборгованість, що зумовлена нормальним процесом господарсько-фінансової діяльності підприємства (нормальна заборгованість).

Продовження табл.1.1

	2. Заборгованість, пов'язана з порушенням фінансової дисципліни.
Залежно від терміну порушення договірних умов	1. Заборгованість, термін оплати якої ще не настав. 2. Заборгованість з порушеним терміном виконання зобов'язань.
Залежно від плановості виникнення	1. Заборгованість, виникнення якої планувалося (очікувалося) підприємством. 2. Заборгованість, яка виникла в ході проведення певної господарської операції в зв'язку з недобросовісністю партнерів підприємства.
За термінами й імовірністю погашення	1. Довгострокову заборгованість - сума дебіторської заборгованості, що не виникає під час нормального операційного циклу і буде погашена після дванадцяти місяців з дати складання балансу. Довгострокова заборгованість відображається у складі необоротних активів підприємства, тобто у першому розділі активу балансу. 2. Поточну заборгованість - сума дебіторської заборгованості, що виникає під час нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати складання балансу. Поточна дебіторська заборгованість відображається в активі балансу підприємства у складі оборотних активів. Поточна дебіторська заборгованість, залежно від ступеня імовірності її одержання, розподіляється на такі види: 2.1. Безнадійна дебіторська заборгованість - це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої є певність про її неповернення боржником або за якою закінчився термін позовної давності (3 роки). 2.2. Сумнівні борги - це заборгованість, щодо якої є невпевненість у тому, що вона буде погашена боржником.

Джерело: складено автором на основі П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»

Виникнення дебіторської заборгованості споживачів обумовлене наданням окремому колу споживачів права на деяку відстрочку платні за фактично реалізовані їм товари (продукцію, послуги). Якщо споживачами підприємства виступають фізичні особи, то цей вид дебіторської заборгованості

називають споживчим кредитом підприємства.

Якщо відстрочка платні надається підприємствам – комерційним кредитом. Виникнення заборгованості пов'язане з політикою збуту та маркетингу підприємства. Формою погашення цього виду дебіторської заборгованості є фактичне отримання підприємством грошових коштів в безготівковому або готівковому порядку.

Можливість виникнення кредиторської заборгованості покупцям та замовникам виникає в разі попередньої оплати покупцями і замовниками рахунків постачальника.

Довгострокова заборгованість - сума дебіторської заборгованості, що не виникає під час нормального операційного циклу і буде погашена після дванадцяти місяців з дати складання балансу. Довгострокова заборгованість відображається у складі необоротних активів підприємства, тобто у першому розділі активу балансу.

Поточна заборгованість - сума дебіторської заборгованості, що виникає під час нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати складання балансу. Поточна дебіторська заборгованість відображається в активі балансу підприємства у складі оборотних активів.

Поточна дебіторська заборгованість, залежно від ступеня імовірності її одержання, розподіляється на такі види:

1. Безнадійна дебіторська заборгованість - це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої є певність про її неповернення боржником або за якою закінчився термін позовної давності (3 роки).

2. Сумнівні борги - це заборгованість, щодо якої є непевність у тому, що вона буде погашена боржником.

Крім термінів повернення, до критеріїв визнання дебіторської заборгованості безнадійною або сумнівною П(С)БО 10 „Дебіторська заборгованість” відносить міркування фахівця щодо імовірності її повернення [67]. Підставою для впевненості щодо неповернення або невпевненості щодо

повернення дебіторської заборгованості може бути, наприклад, ліквідація підприємства-боржника або визнання арбітражним судом дебітора банкрутом.

Виникнення дебіторської заборгованості є, певною мірою, об'єктивним процесом, пов'язаним з виконанням відтворювальної функції фінансів, забезпеченням процесу кругообігу коштів як передумови проведення господарсько-фінансової діяльності.

Проте надмірний обсяг виникнення дебіторської заборгованості, порушення термінів її погашення або неможливість погашення взагалі є досить негативними ознаками стану фінансів підприємства. Зростання обсягів дебіторської заборгованості свідчить про відволікання коштів не за призначенням, їх неефективне використання або навіть втрату.

Дебіторська заборгованість істотно впливає на показники фінансового стану суб'єктів господарювання. Тому її аналіз має важливе значення для потреб управління підприємством та його фінансової стійкості. Для проведення аналізу дебіторської заборгованості використовуються традиційні методики, процедури; розраховуються аналітичні показники. Як правило, аналіз показників дебіторської заборгованості розглядається в контексті аналізу інших об'єктів, водночас дебіторська заборгованість заслуговує на особливу увагу користувачів, і тому результати аналізу повинні задовольняти інформаційні потреби користувачів фінансової звітності, бути корисними та зрозумілими. З огляду на це в методології аналізу важливі системність і взаємозв'язок показників, які характеризують стан дебіторської заборгованості. Методологія проведення аналізу та результати аналізу повинні розкривати взаємозв'язок між інформацією про стан дебіторської заборгованості за звітний період, загальним напрямом зміни суми дебіторської заборгованості, прийнятими рішеннями, що дає можливість оцінити результати діяльності суб'єкта господарювання, ефективність управлінських рішень за минулі періоди та спрогнозувати діяльність суб'єкта на майбутній період.

Таким чином, хоча виникнення дебіторської заборгованості в певних межах є нормальною ознакою процесу господарсько-фінансової діяльності

будь-якого підприємства, зумовлене природою та особливостями діяльності, однак кожен господарюючий суб'єкт зацікавлений в оптимізації її обсягу. Це обумовлено тим, що скорочення дебіторської заборгованості є одним з наявних резервів зниження потреби підприємства в обігових активах та прискорення швидкості їх обігу.

Потребують вдосконалення питання класифікації дебіторської заборгованості для цілей управління, розробки нових методів розрахунку резерву сумнівних боргів. Також в обліку доцільно розмежувати заборгованість строк якої настав та ще не настав, з метою розрахунку майбутньої вартості грошових потоків від погашення такої заборгованості.

Щодо кредиторської заборгованості, то незважаючи на давню історію її існування та стан вивчення, в сучасній науковій літературі також немає єдиної думки щодо трактування цього поняття.

Результат аналізу існуючих підходів до сутності кредиторської заборгованості в науковому середовищі представлено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Визначення кредиторської заборгованості в різних джерелах

№	Джерело	Тлумачення поняття «кредиторська заборгованість»
1	2	3
1	Бланк І.А. [8]	це поточні зобов'язання підприємства, що відображають його заборгованість перед господарськими партнерами з комерційних операцій; з розрахунків, нарахованих до оплати тощо
2	Борисов А.Б. [10]	це грошові кошти, які тимчасово підпорядковані підприємству, фірмі, які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі, у яких вони позичені і яким вони не виплачені
3	Голов С.Ф. та Костюченко В.М. [24]	це суми, які нараховуються постачальникам за купівлю у них товарів або послуг в кредит
4	Паргин Г.О. та Загородній А.Г.	це заборгованість підприємства іншим юридичним і фізичним особам, що виникла в результаті здійснених

	[37]	раніше дій (подій), оцінена в гривнях і щодо якої в підприємства існують зобов'язання її погашення в певний строк
5	Ткаченко Н.М. [82]	це тимчасово залучені суб'єктом у власне користування грошові кошти, які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі
6	Цал-Цалко Ю.С. [85]	це тимчасове залучення активів у господарську діяльність підприємства за рахунок тимчасово безоплатного одержання майна інших суб'єктів господарювання
Продовження табл.1.2		
1	2	3
7	Чабанова Н.В. та Василенко Ю.А.[87]	це особлива частина майна організації, що є предметом обов'язкових правовідносин між організацією і її кредиторами. Організація володіє і користується кредиторською заборгованістю, але вона зобов'язана повернути чи виплатити дану частину майна кредиторам, що мають права вимоги на неї. Дана частина майна – це борги організації, чуже майно, чужі кошти, що знаходяться у володінні організації-боржника

Джерело: складено автором на основі [75]

Отже, як бачимо, наведені трактування поняття «кредиторська заборгованість» підтверджують те, що існують певні розбіжності у визначенні даного поняття. В основному вчені розглядають кредиторську заборгованість, як грошові кошти, деякі як частину майна або форму розрахунків за товари та послуги, але ніхто не наголошує на тому, що кредиторська заборгованість є складовою кругообігу капіталу. Адже елементи кругообігу капіталу є частиною безперервного потоку господарських операцій. Закупівлі призводять до збільшення виробничих запасів і кредиторської заборгованості, виробництво – до збільшення готової продукції, реалізація – до зростання дебіторської заборгованості і грошових коштів. Цей цикл операцій багаторазово повторюється і в результаті зводиться до грошових надходжень і платежів [12,

с. 248]. Тому, вважаємо, що кредиторська заборгованість – це складова кругообігу капіталу, яка виступає предметом обов’язкових правовідносин між боржником і його кредитором, що виникли на стадії постачання і мають гривневий еквівалент.

Кредиторська заборгованість розглядається як зобов’язання. Формування поглядів на категорію зобов’язання пройшло довгий і складний шлях. В різні епохи дана категорія змінювалась та вдосконалювалась. Протягом XV – XX ст. сформувались два окремі наукові напрями в бухгалтерському обліку: економічний та юридичний. Якщо юридичне трактування зобов’язань зародилось ще в XVIII ст., то економічне їх розуміння відноситься до початку XIX ст.

Юридичний, або правовий обліковий напрям виник ще задовго до економічного. Лука Пачолі у своєму “Трактаті про розрахунки та записи” писав про те, що господарська діяльність складається з окремих актів отримання та видачі, і за своєю суттю кожна господарська операція містить в собі зобов’язання отримувача і право того, хто видає [77]. На даному етапі встановлено особливу закономірність, що при здійсненні будь-якої операції виникають нові права і зобов’язання або змінюються попередні. Дані закономірності вплинули на систему бухгалтерського обліку. Пачолі намагався вирішити три дуже важливі проблеми: оцінку майна, виявлення курсових різниць і облік зобов’язань. Саме тому в практику ввійшли сутність і завдання обліку, при відображенні господарських операцій і вважалось, що ними виступають реєстрація змін прав і зобов’язань, що впливають з них.

Кожна країна мала своїх представників, які розглядали і трактували зобов’язання по-різному. Усі вони підтримували думку, щодо існування і теоретичного наповнення економічної теорії поняття зобов’язання. Відмітимо погляди тих, хто на нашу думку, найбільше наблизився до глибокої сутності та теоретичної обґрунтованості зобов’язань, з точки економічної так і правової теорії обліку. Огляд різних наукових шкіл щодо визначення сутності зобов’язання здійснимо у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Огляд наукових шкіл щодо визначення сутності зобов'язання

№ з/п	Зміст предмету дослідження	Представники наукової школи
1	2	3
Представники італійської бухгалтерської школи		
1	вказував на те, що кожна торгова операція обов'язково має відношення до власника господарства, а тому вона завжди по-винна бути проведена до рахунку капіталу. Одним з його тве-рджень було "Облік – це реєстрація прав і зобов'язань влас-ника".	Н. д'Анастасіо
2	визначив предмет обліку як процес вивчення результатів гос-подарської діяльності, пов'язаних зі зміною обсягу та складу майна . Він вважав, що такий облік не відображає зобов'язань осіб, які беруть участь у господарському процесі, а лише фік-сує зміну та рух цінностей. Динаміка зобов'язань, на його ду-мку – це лише наслідок господарських процесів.	Л. Кріппа
Продовження табл.1.3		
1	2	3
Представники французької бухгалтерської школи		
3	він вперше підкреслив різницю між моментом виникнення зобов'язання і моментом оплати. Очевидно, що видатками є не виплати грошей, а зобов'язання їх сплатити, тобто не рух фінансових ресурсів, а зміна прав і зобов'язань їх оплатити, тобто не рух фінансових ресурсів, а зміна прав і зобов'язань лежить в основі бухгалтерського обліку	Л. Флорі
4	вчений вивів загальну дефініцію обліку: "Бухгалтерський об-лік представляє собою, головним чином, відображення дина-міки вимог та зобов'язань". Причому, зазначав, що вимоги відображаються в активі, зобов'язання – в пасиві балансу, а співвідношенням вимог та зобов'язань визначається еконо-мічна стійкість підприємства.	Р. Саватьє
5	вважав, що бухгалтерія записує в книжки не всі права і зобо-в'язання, а лише ті, які прийнято в них записувати на підставі принципу подвійної бухгалтерії. Тільки та особа від імені якої складається баланс, вправі оцінити своє майно і свої зобов'я-зання	представни к німецької бухгалтерської науки С. Герман

6 трактуючи права і зобов'язання, які витікають з договорів, визначав їх як юридичні цінності, допускав їх включення в баланс, але практично не використовував цю можливість із-за великої, як він вважав, трудомісткості такого рішення. Але допускав створення в балансі резерву на покриття можливих збитків, що витікають з договірних зобов'язань	представни к швейцарської бухгалтерської науки Шер І.Ф.

Джерело: складено автором на основі [77]

Таким чином, провівши порівняння позицій науковців ми бачимо, що протягом XV – XX ст. сформувались два окремі і незалежні одне від одного наукові напрями в історії бухгалтерського обліку: економічний та юридичний. Якщо юридичне трактування зобов'язань зародилось ще в XVIII столітті, то економічне їх розуміння, відноситься до кінця XIX століття і за своєю сутністю не має глибокого “коріння”. Першою країною, яка здійснила вагомий внесок до історії права та обліку зобов'язальних відносин стала Італія.

Для кожного історичного періоду розвитку обліку існували свої підходи, щодо змістовності та обґрунтованості зобов'язань. Проте всі вони ґрунтувались тією чи іншою мірою на зобов'язальному праві.

У сучасній економічній літературі є чимало трактувань зобов'язань. Згідно з визначенням Бичика С. В., зобов'язання трактується як договір, згідно з яким одна сторона (боржник) зобов'язана здійснити на користь другої сторони (кредитора) певні дії або ж утриматися від них [6, с. 132].

Єфремов І. А. та Ігумнов Ю. С. під зобов'язаннями розуміють розрахункові відносини між об'єднаннями (підприємствами) у процесі господарської діяльності, а також із працівниками і службовцями, у результаті чого виникають незакінчені розрахунки [32, с. 40-42].

Бутинець Ф.Ф., Завгородній А.Г., Вознюк Г.Л., Партин Г.О., Пантелєєв В.П., Сніжко О.С. зазначають, що це заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні

вигоди [13, с. 74; 63, с. 65].

Доцільно запропонував узагальнене визначення цього поняття І.В. Орлов, яке найповніше відображає його сутність. Зобов'язання – це обов'язки підприємства з виплати боргу, передачі активу, надання послуг, виконання робіт, що має суб'єктивний склад, динамічність, наказовий зміст, цілеспрямованість, конкретність, санкціонованість, які виникають у результаті минулих операцій, виконання яких приведе до зменшення активів і збільшення капіталу [61].

Таким чином, правильне тлумачення категорії зобов'язання є дуже важливим, оскільки від цього залежить відображення або не відображення заборгованості перед постачальниками та підрядниками в обліку та звітності.

Оцінка та управління зобов'язаннями, крім з'ясування сутності, потребує також здійснення їх класифікації. З метою бухгалтерського обліку зобов'язання згідно П(С)БО 11 “Зобов'язання” поділяються на довгострокові, поточні, забезпечення, непередбачені зобов'язання, доходи майбутніх періодів [68].

Класифікація зобов'язань відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», наведена на рис.1.1.

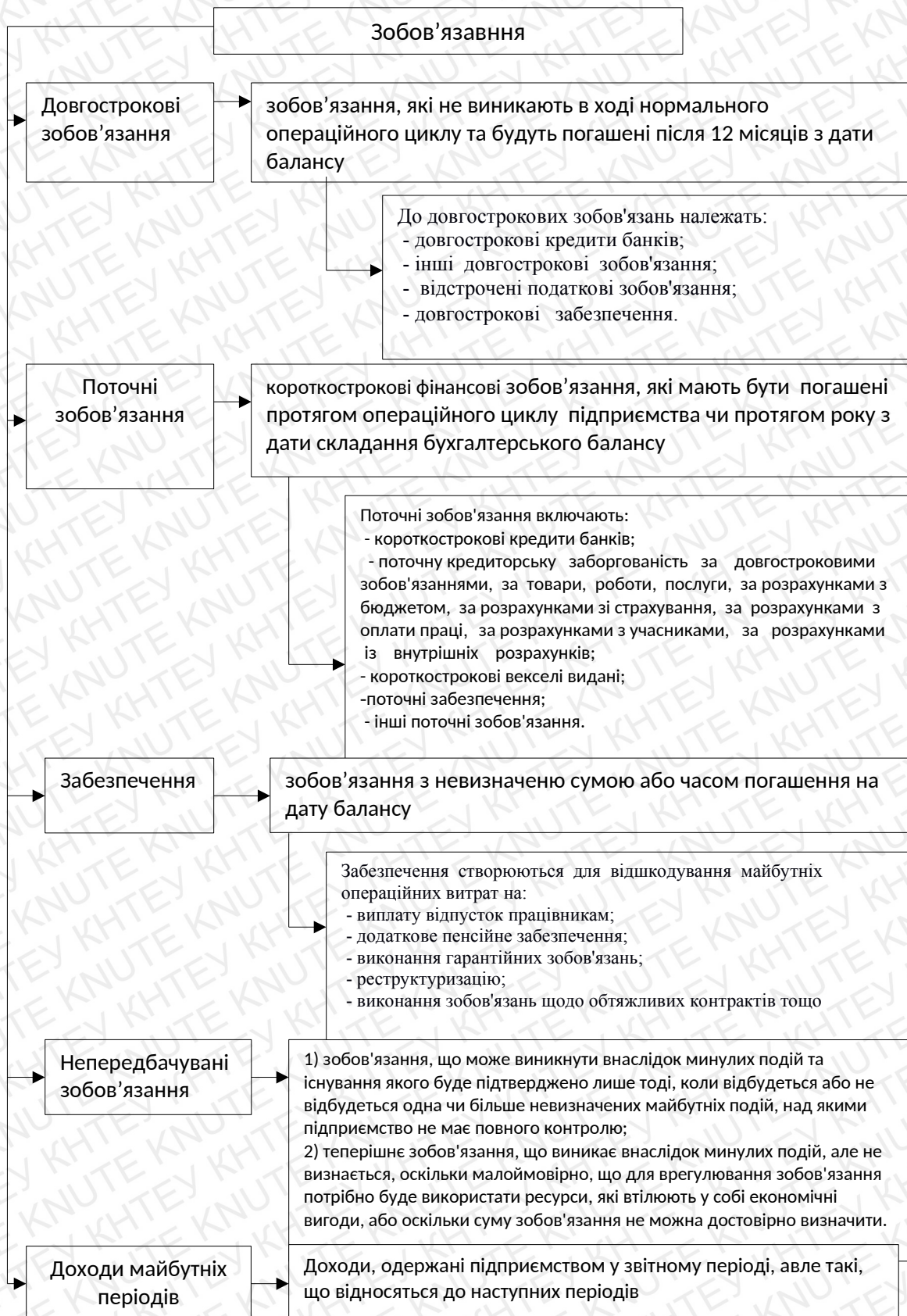

Рис. 1.1 Класифікація зобов'язань [68]

Зарубіжні вчені Броунлі та І. Річард надають наступну класифікацію

поточних зобов'язань: непередбачувані операційні зобов'язання; короткотермінові зовнішні фінансові зобов'язання; передоплати покупців (клієнтів); поточні зобов'язання як результат обачливих дій; поточні зобов'язання перед зовнішніми суб'єктами господарювання [92].

Р. Вітінгтон та Курт Рені розробили іншу класифікацію поточних зобов'язань: чітко визначені зобов'язання – оцінка зобов'язань і їх сума визначені, наприклад, рахункові платежі, довгострокові платежі, відсоткові платежі, платежі із заробітної плати; оцінені зобов'язання – оцінка зобов'язань визначена, але їх сума може тільки бути визначеною, наприклад, продукт страхового платежу; можливі (випадкові) зобов'язання – оцінка зобов'язань невизначена і звичайно сума також, тому що можливі зобов'язання залежать від майбутніх випадків, наприклад, зобов'язання виникають із законних клопотань, дисконтних платежів, прибуткових податкових дискусій [91].

Вітчизняні науковці, а саме: Бутинець Ф.Ф., Верига Ю.А., Орлов І.В., Сук Л.К. в основному виділяють види поточних зобов'язань, що передбачені вітчизняним Планом рахунків бухгалтерського обліку: короткострокові кредити банків; поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями; короткострокові векселі видані; кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги; поточну заборгованість за розрахунками з одержаних авансів, за розрахунками з бюджетом, за розрахунками з позабюджетних платежів, за розрахунками зі страхування, за розрахунками з оплати праці, за розрахунками з учасниками, за розрахунками із внутрішніх розрахунків; інші поточні зобов'язання [14, 17, 61, 79].

Детальна класифікація зобов'язань дає можливість глибше зрозуміти їхню сутність, допомагає бухгалтерам правильно здійснювати організацію обліку, а керівникам отримувати різнобічну інформацію про зобов'язання за розрахунками з кредиторами з метою їх оптимізації.

Дослідження різних класифікацій поточних зобов'язань за іноземними та вітчизняними вченими, а також вивчення поточних зобов'язань у законодавстві та науковій літературі свідчать про необхідність її систематизації та

узагальнення, що дасть змогу отриманню зовнішніми та внутрішніми користувачами необхідної інформації для прийняття ефективних управлінських рішень, тому перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є розробка єдиної раціональної класифікації поточних зобов'язань, яка дасть змогу розширити теоретико-методологічне підґрунтя обліку, аналізу, контролю та оподаткуванню кредиторської заборгованості і відповідно уникнути помилок і зловживань у господарській діяльності підприємства.

Отже, необхідною умовою якісного інформаційного забезпечення обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей, їх аналізу та контролю є визначення їх сутності та проведення класифікації.

1.2. Огляд та аналіз нормативної бази і спеціальної літератури з обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств

Основною метою нормативно-правового регулювання обліку в Україні є встановлення єдиних для всіх підприємств правил його ведення, які гарантують і захищають інтереси користувачів фінансової звітності і визначення перспектив та основних напрямків удосконалення його з урахуванням загальноприйнятих у міжнародній практиці принципів і стандартів.

Підґрунтям для визначення основних організаційних інструментів ведення обліку в підприємствах та організаціях, у будь-якій країні, є документи нормативно-правового характеру, де закріплені відповідні норми права суб'єктів господарювання.

Джерелом правової інформації відносно обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств є законодавство України. Правова інформація міститься у законодавчих актах вищої юридичної сили, до яких належать закони України, що регулюють діяльність суб'єктів підприємництва у галузі фінансових, господарських та трудових відносин.

Нормативна інформація надходить з постанов Кабінету Міністрів

України, Національного банку України, наказів Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, інших міністерств та відомств. Нормативна інформація не може вступати в протиріччя з правовою інформацією.

Перелік нормативних документів з питань обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств наведено в додатку В.

Перший рівень регулювання обліку та звітності забезпечується такими законодавчими актами як: Конституція України, Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України, Податковий кодекс України, Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” та інші законодавчі акти [26, 38, 45, 66, 86].

Рівень нормативного регулювання забезпечується цілим рядом документів, що розробляються Міністерством фінансів України, на яке покладаються обов’язки розробки методології формування інформації про об’єкти бухгалтерському обліку.

Другий рівень системи нормативного регулювання представлений вітчизняними та міжнародними стандартами обліку і звітності. Що стосується Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО), то це сукупність прийомів і процедур організації і методології бухгалтерського обліку та звітності, розроблених практикою і узагальнених наукою.

Перших два рівні регулюються на рівні держави і є обов’язковими для виконання усіма підприємствами та організаціями. При чому документи нижчого рівня не повинні протирічити документам більш високого рівня.

До внутрішньогосподарських регулюючих документів відносять Наказ про облікову політику підприємства, робочий план рахунків для обліку розрахунків з покупцями та замовниками. Документи внутрішньогосподарського рівня формуються безпосередньо на підприємстві.

Під час огляду нормативної бази велика увага приділяється законодавчим

актам, що регулюють бухгалтерський облік на підприємстві, так як він є необхідною інформаційною базою для всіх підсистем управління (аналізу, контролю, планування тощо). Так, основи системи бухгалтерського обліку закладені в Законі України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” та конкретизовані у відповідних Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку [38]. Даний Закон визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні, визначає первинні облікові документи та реєстри бухгалтерського обліку та інше. В статті 8 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зазначено, що питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві належать до компетенції його власника або уповноваженого органу, а також підприємство самостійно визначає облікову політику та питання, які з цим пов’язані.

Важливим інструментом реалізації міжнародних принципів і методів бухгалтерського обліку є План рахунків [65]. Головною метою Плану рахунків є забезпечення інформацією, потрібною для контролю за діяльністю підприємства, прийняття управлінських рішень та складання фінансової звітності. Структура Плану рахунків узгоджена зі структурою Балансу і Звіту про фінансові результати, що значно полегшить роботу працівників бухгалтерії при складанні фінансової звітності.

Що ж стосується Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО), то це сукупність прийомів і процедур організації і методології бухгалтерського обліку та звітності, розроблених практикою і узагальнених наукою. У відповідності до НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" фінансова звітність складається за принципом нарахування, тобто відповідності доходів та витрат [59]. За цим принципом "...для визначення фінансового результату звітного періоду слід зіставити доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в обліку і звітності в момент їх виникнення, незалежно

від часу і моменту сплати грошей".

Методологічні основи обліку дебіторської заборгованості в Україні висвітлені в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [67].

Методологічні основи обліку кредиторської заборгованості в Україні висвітлені в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками 11 «Зобов'язання» [68]. Відображення в обліку даних операцій регулюється і Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 13 «Подання поточних активів і поточних зобов'язань» [53].

Для визнання заборгованості перед постачальниками та підрядниками, у відповідності до міжнародних та національних вимог, повинні виконуватись такі вимоги:

- існує ймовірність зменшення економічних вигід внаслідок погашення даної заборгованості;
- її оцінка може бути достовірно визначена.

Ознайомившись з вищезазначеними Положеннями слід зазначити їх певні відмінності (табл.1.4).

Таблиця 1.4

Порівняння обліку зобов'язань за розрахунками з постачальниками і підрядниками за П(С)БО 11 «Зобов'язання» та МСБО 13 «Подання поточних активів і поточних зобов'язань»

№	П(С)БО 11 [68]	МСБО 13 [53]
1	2	3
1	Зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення	Наголошує на тому, що для визначення балансової вартості зобов'язань використовують такі види оцінок як історична собівартість, поточна собівартість, вартість розрахунку (платежу), теперішня вартість, справедлива вартість
Продовження табл.1.4		

1	2	3
2	Відображаються в розділі IV «Поточні зобов'язання» за сумою погашення, тобто відображається сума, яка буде фактично сплачена суб'єктом господарювання при погашенні таких зобов'язань	Відображаються в пасиві балансу як саль-до рахунку «Рахунки до сплати» в розділі «Поточні зобов'язання»

Отже, різниця відображення інформації про зобов'язання в балансі полягає лише у відмінності структури статей вітчизняної та міжнародної звітності.

Не помічено відмінностей і у вимогах щодо списання заборгованості. Відповідно до Національних положень та Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку момент списання заборгованості перед постачальниками та підрядниками виникає тоді, коли вона погашена, анульована або строк її дії пройшов.

Узагальнюючи вище наведений матеріал, слід зазначити, що відображення в обліку кредиторської заборгованості відповідно до національних стандартів дещо відрізняється від міжнародних вимог. Але це все питання часу, адже наразі відбувається адаптація бухгалтерського обліку до МСБО.

Процеси економічної глобалізації, гармонізації та стандартизації обліку, які відбуваються в міжнародному масштабі, та адаптація вітчизняного обліку до міжнародних стандартів вимагає удосконалення його нормативно-правового забезпечення як на рівні держави, так і на рівні окремого підприємства. Розробка національних стандартів бухгалтерського обліку на основі міжнародних стала об'єктивною необхідністю, яка викликана розвитком міжнародних економічних взаємовідносин, а саме, це допоможе однаково тлумачити фінансову звітність та зробить її більш доступною і зрозумілою для іноземних інвесторів, що буде сприяти залученню інвестицій в економіку та довіри до національної системи обліку.

З 01.01.2011 року вступив в дію Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року №2755-VI, який об'єднав усі закони, що регулювали систему оподаткування в Україні та регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів з доходів підприємств[66].

Для раціональної організації бухгалтерського обліку дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств необхідно дотримуватись вимог всіх чинних нормативно-правових актів та розробляти власну облікову політику підприємства, яка б не суперечила чинному законодавству, враховувала специфіку діяльності конкретного підприємства та адаптацію вітчизняного обліку дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств до міжнародних стандартів.

Крім того, для поглибленого вивчення теми під час виконання роботи було проведено огляд спеціальної літератури та періодичних видань, які висвітлюють питання обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств (дод. Г).

В таких виданнях як "Бізнес", "Все про бухгалтерський облік", "Бухгалтерія, податки, бізнес", "Баланс", "Дебет-Кредит", "Бухгалтерський облік і аудит " та інших виданнях відбуваються дискусії, консультування, обговорення невирішених проблем та суперечностей законодавства.

Так, в статті Є. В. Міщук та І. І. Сідорової досліджено сутність дебіторської та кредиторської заборгованостей. Визначено значення дебіторської та кредиторської заборгованості для фінансового стану підприємства. Проведено аналіз співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей підприємства. На думку авторів, у сучасних умовах господарювання підприємствам необхідно постійно здійснювати аналіз співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості і докласти всіх зусиль для зниження його рівня, оскільки розміри та структура дебіторської і кредиторської заборгованості мають вплив на їх фінансовий стан[54, с. 54-57].

У статті О. В. Костюнік та Д. М. Недашковської розглянуто поняття дебіторської та кредиторської заборгованості. Проаналізовано динаміку, склад

та структуру, причини виникнення, строки створення і терміни їх існування та погашення. Окреслено напрями і прийоми управління дебіторською та кредиторською заборгованостями та їх співвідношенням. Розглянуто елементи міжнародної та вітчизняної систем обліку розрахункових операцій. Синтетичний і аналітичний бухгалтерський облік дебіторської та кредиторської заборгованостей, на думку авторів, має організовуватися з урахуванням забезпечення простоти формування і використання необхідної інформації у фінансовій звітності при управлінні цими активами і зобов'язаннями, при цьому деталізація аналітичного обліку має давати змогу аналізувати оборотність кожного активу та умови і терміни погашення кожного зобов'язання в розрізі контрагентів та господарських (фінансових) операцій [46, с. 45-50].

У статті Єфіменко Т.І. розглянуто теоретико-методологічні питання формування облікової політики щодо визнання, оцінювання і подання в обліку сумнівної дебіторської заборгованості. Виконано критичний аналіз положень нормативного забезпечення обліку сумнівної дебіторської заборгованості, за умов наближення методик українських Положень бухгалтерського обліку до вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності. Запропоновано рекомендації щодо уточнення окремих визначень і вимог Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», що забезпечить вдосконалення змісту облікової політики підприємств і підвищення якості обліково-інформаційного супроводу прийняття управлінських рішень [34, с. 72-81].

Терещенко М.К. досліджені питання контролю дебіторської заборгованості. Проаналізована побудова системи управління дебіторською заборгованістю. Запропоновано показники для аналізу дебіторської заборгованості, які характеризують прогресивність обертання дебіторської заборгованості та попит виробленої продукції на ринку збуту. Представлені перспективні напрями щодо удосконалення управлінського обліку та внутрішнього аудиту [81, с. 107-113].

В статті Гарасим П.М., Лободи Н.О. та Гарасим М.П. обґрунтовуються теоретичні та методичні положення, а також розроблено рекомендації, спрямовані на вдосконалення інформаційного забезпечення управління поточними зобов'язаннями. На думку авторів, розвиток ринкових відносин підвищує відповідальність і самостійність підприємств у виробленні й прийнятті управлінських рішень по забезпеченню ефективності розрахунків з кредиторами. Збільшення або зниження кредиторської заборгованості призводить до зміни фінансового стану підприємства. На підставі цього необхідно проводити моніторинг й аналіз стану розрахунків. На основі досліджень різних методик проведення аналізу господарської діяльності підприємств авторами була розроблена методика аналізу зобов'язань, основним завданням якої виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та запобігання його банкрутству.

Також на думку авторів, обов'язковою умовою досягнення контрольованості процесу розрахунків з постачальниками і підрядниками є автоматизація їх обліку, яка сприяє підвищенню його аналітичності та оперативності через вдосконалення інформаційного обміну й посилення вірогідності інформації. Властивості автоматизованих програм дозволяють організувати ведення аналітичного обліку з використанням субрахунків або субконто. Різні види субконто для аналітичного обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками дозволять підприємствам відобразити в обліку інформацію щодо утворення зобов'язань та погашення заборгованості за ними, вартість залучених фінансових ресурсів, дотримання терміну платежу та інше, вирішити задачу відображення в обліку ризиків зобов'язань та справедливої вартості створених джерел фінансування. Отримання такої інформації щодо розрахунків з постачальниками і підрядниками створює умови для здійснення оперативного та ретроспективного аналізу, проведення перспективного аналізу та прогнозування позикового капіталу для підвищення контролю на всіх рівнях і етапах та здійснення гнучкого виробничо-фінансового менеджменту.

Автори зазначають, що удосконалення існуючої в Україні системи обліку

та аналізу зобов'язань можливе лише за умови її уніфікації, з міжнародною, але при одночасному урахуванні національних особливостей. Це дозволить повністю розкрити облікову інформацію для ефективного управління господарською діяльністю підприємств[22, с. 102-110].

У статті Акімової Н. С. та Топоркової О. В. обґрунтовано необхідність організації внутрішнього аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємствах торгівлі, який дозволить відповідальним особам, що приймають рішення, отримати підтвердження достовірності даних бухгалтерського обліку. Розглянуто теоретичне обґрунтування основ моніторингу та необхідності його проведення в системі бухгалтерського обліку дебіторської та кредиторської заборгованості. Запропонована схема щодо взаємодії суб'єктів контролю, в рамках якої кожен з розглянутих суб'єктів контролю знаходиться в постійній інформаційній взаємодії з іншими підрозділами. Для ефективного контролю за рухом заборгованості організаціям торгівлі рекомендовано використовувати форми оперативної звітності, розроблені в рамках вдосконалення внутрішнього аудиту як інструменту підвищення ефективності системи внутрішнього контролю [1, с. 312-317].

Таким чином, процеси реформування бухгалтерського обліку, як і практика використання нормативно-законодавчої бази з питань обліку, засвідчили наявність багатьох недостатньо вивчених і неузгоджених питань щодо обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств. До сьогодні залишається не повністю вирішеним питання обліку безнадійної дебіторської заборгованості, визначення окремих категорій, врахування ризиків, удосконалюється методика відображення розрахунків з покупцями та постачальниками, класифікація дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств тощо. Проте чи не найголовніший недолік законодавства України – це зависока частота його зміни і внесення поправок. Хоча, певною мірою, це свідчить про постійний процес його удосконалення, і поряд з цим стихійне оновлення нормативних документів ускладнює їх практичне застосування, оскільки необхідний додатковий час для їх

опрацювання, вивчення та випробування на практиці.

Отже, виникає об'єктивна необхідність подальшого поглиблення теоретичних досліджень і методологічних розробок, спрямованих на удосконалення обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств.

1.3. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Інкометрейд»

Об'єктом дослідження в роботі обрано підприємство ТОВ «Інкометрейд», яке створене у відповідності із Господарським кодексом України, шляхом об'єднання майна Учасників.

Товариство є юридичною особою за законодавством України і набуло прав юридичної особи з дня його державної реєстрації. Воно є самостійним господарюючим суб'єктом, має самостійний баланс, розрахунковий, валютний та інші рахунки в банках і діє на основі повного господарського розрахунку, самофінансування і самоокупності.

Адреса підприємства: 03134, м. Київ, вул. Смиренка, буд. 5, оф. 273.

Предметом діяльності ТОВ «Інкометрейд» є неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами.

Підприємство створене з метою задоволення потреб суспільства в товарах, одержання прибутку і реалізації на основі отриманого прибутку соціальних та економічних інтересів засновників та членів трудового колективу.

Вищим органом управління Товариства є Загальні збори учасників. Організаційна структура ТОВ «Інкометрейд» наведена на рис. 1.2.

Рис. 1.2 Організаційна структура ТОВ «Інкометрейд»

Управління поточною діяльністю Товариства здійснюється виконавчим органом Товариства Генеральним директором. Генеральний директор підприємства: без довіреності діє від імені підприємства, репрезентує його в усіх установах, підприємствах і організаціях; укладає будь-які угоди та інші юридичні акти; відкриває в банках розрахунковий, валютний та інші рахунки, здійснює платежі з рахунків підприємства.

Генеральний директор затверджує поточні плани діяльності підприємства і заходи, що є необхідними для вирішення його завдань, штатний розклад і посадові оклади; приймає рішення щодо інших питань поточної діяльності та здійснює інші дії для досягнення цілей підприємства.

Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві здійснюється централізованою бухгалтерією. Організаційну структуру бухгалтерії ТОВ «Інкометрейд» представлено на рис. 1.3.

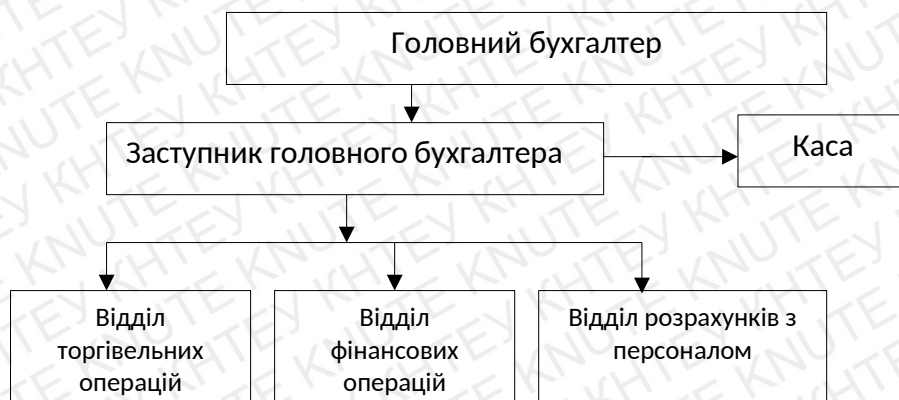

Рис. 1.3 Організаційна структура бухгалтерії ТОВ «Інкометрейд»

Головний бухгалтер призначається на посаду і звільняється з посади керівником підприємства. Усі працівники, зайняті обліком і звітністю, підпорядковуються головному бухгалтеру і призначаються керівником підприємства за рекомендацією головного бухгалтера. Директор і головний бухгалтер ТОВ «Інкометрейд» несуть персональну відповідальність за дотриманням порядку ведення та достовірність обліку та звітності підприємства.

Головний бухгалтер ТОВ «Інкометрейд»:

- забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних принципів бухгалтерського обліку, складання і подання в установлені строки фінансової звітності;
 - організовує контроль за відображенням на рахунках всіх господарських операцій;
 - забезпечує перевірку стану бухгалтерського обліку в філіях, представництвах, відділах та інших відокремлених підрозділах підприємства;
 - бере участь в оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею і відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжок і псування, активів підприємства.
- Разом з іншими службами головний бухгалтер повинен забезпечити економічний аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства для виявлення внутрішньогосподарських резервів і визначення шляхів подальшого розвитку підприємства.

До основних задач бухгалтерії відносяться забезпечення організації бухгалтерського та статистичного обліку, на базі якого організує і проводить роботу по зміцненню фінансового стану і рентабельності товариства.

Бухгалтерія здійснює контроль за раціональним та економічним використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, здійснює контроль за збереженням колективної власності, своєчасне відшкодування матеріальних збитків, проводить профілактичну роботу, спрямовану на попередження незаконного використання грошових та матеріальних цінностей,

порушень фінансового та господарського законодавства.

Згідно ст. 8 Закону України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність” підприємство самостійно визначає облікову політику підприємства, яка оформлена наказом керівника (дод. Р). В Наказі зазначається форма бухгалтерського обліку, яку обирає підприємство, розробляються системи і форми управлінського обліку, звітності і контролю господарських операцій, визнаються працівники, які мають право на підпис документів, затверджуються правила документообороту та технології обробки облікової інформації, розробляється робочий план рахунків та ін.

Згідно затвердженої облікової політики базове підприємство використовує автоматизовану форму бухгалтерського обліку, тобто всі дані первинних документів накопичуються і реєструються в зведених відомостях, розроблених на комп'ютері. ТОВ «Інкометрейд» в досліджуваному періоді використовувало програму “1С: Бухгалтерія 8.2”.

Метою аналізу в ТОВ «Інкометрейд» є інформаційне забезпечення управлінських рішень, на які істотно впливають фактичні або прогнозовані дані про фінансовий стан підприємства (платоспроможність, фінансова стійкість і незалежність, рентабельність діяльності, ймовірність банкрутства тощо). Особливу увагу в процесі аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості в ТОВ «Інкометрейд» приділяють статтям "Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги" та "Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги", які мають найбільшу питому вагу в загальній сумі дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства.

Важливим засобом впливу на результати діяльності і господарювання в цілому в сучасних умовах виступає ефективна та дієва система контролю. В загальну систему контролю на підприємстві ТОВ «Інкометрейд» входить контроль розрахунків з дебіторами та кредиторами. Раціональна організація контролю за станом розрахунків сприяє зміцненню договірної та платіжної дисципліни, прискорення оборотності оборотного капіталу і, отже, зміцненню фінансового стану підприємства. Тому при здійсненні контролю розрахунків з

дебіторами та кредиторами на підприємстві ТОВ «Інкометрейд» першочергову увагу приділяють контролю стану дебіторської та кредиторської заборгованості.

Створення ефективної системи контролю за якістю обліку розрахунків з дебіторами та кредиторами вимагає розробки чіткої та досконалої їх класифікації, уніфікації способів її оцінки та документів аналітичного обліку. Це, відповідно, дозволить накопичувати інформацію про розрахунки з дебіторами та кредиторами за різними рівнями деталізації і узагальнення.

Потребують розробки моделі співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей і певного інструментарію, який дозволив би швидко та якісно виявляти негативні явища, що впливають на кількісні та якісні зміни цих заборгованостей. ТОВ «Інкометрейд» також необхідно вдосконалювати методику визначення суми резерву сумнівних боргів та проводити його нарахування.

Для узагальнення інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства ТОВ «Інкометрейд» проведемо аналіз його техніко-економічних показників. Основним джерелом даних для аналізу є форма № 1 Баланс (Звіт про фінансовий стан) та форма № 2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (дод. Е-Р).

Аналіз техніко-економічних показників діяльності ТОВ «Інкометрейд» за 2013-2017 рр. наведений в табл. Б.1 додатку Б. Як видно з табл. Б.1 діяльність підприємства зазнала негативних змін, зі збільшенням чистого доходу від реалізації продукції чистий прибуток навпаки зменшився. Чиста виручка від реалізації товарів зросла в 2017 році порівняно з 2016 роком на 85379 тис. грн. (38,11%). Чистий прибуток ТОВ «Інкометрейд» в 2017 році зменшився на 1355 тис. грн. (14,02%) порівняно з 2016 роком та склав 8313 тис. грн. Отже керівництву підприємства для покращення фінансового стану підприємства потрібно надалі краще проводити внутрішню політику, завданнями якої є пошук резервів економії витрат, впроваджувати заходи для підвищення доходів, підвищувати оборотність активів, вводити додаткові пільги та послуги

для покупців та замовників.

Висновок до розділу 1

1. Розрахунки виступають важливим інструментом регулювання економічних відносин між суб'єктами господарської діяльності, а також невід'ємним і необхідним елементом процесу розширеного відтворення, формування, розподілу (перерозподілу) суспільного продукту. Основним об'єктом бухгалтерського обліку операцій за розрахунками з дебіторами є дебіторська заборгованість, а з кредиторами – кредиторська заборгованість. Дебіторська заборгованість – це сума грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів, яку на певну дату підприємству заборгували його дебітори - юридичні та фізичні особи. Класифікація дебіторської заборгованості потребує вдосконалення для цілей управління. Доцільно розмежувати заборгованість строк якої настав та ще не настав, з метою розрахунку майбутньої вартості грошових потоків від погашення такої заборгованості.

Кредиторська заборгованість – це складова кругообігу капіталу, яка виступає предметом обов'язкових правовідносин між боржником і його кредитором, що виникли на стадії постачання і мають гривневий еквівалент. Кредиторська заборгованість також розглядається як зобов'язання. Зобов'язання – це обов'язки підприємства з виплати боргу, передачі активу, надання послуг, виконання робіт, що має суб'єктивний склад, динамічність, наказовий зміст, цілеспрямованість, конкретність, санкціонованість, які виникають у результаті минулих операцій, виконання яких приведе до зменшення активів і збільшення капіталу. Оцінка та управління зобов'язаннями, крім з'ясування сутності, потребує також здійснення їх класифікації. З метою бухгалтерського обліку зобов'язання поділяються на довгострокові, поточні, забезпечення, непередбачені зобов'язання, доходи майбутніх періодів. Детальна класифікація зобов'язань дає можливість глибше зрозуміти їхню сутність, допомагає бухгалтерам правильно здійснювати

організацію обліку, а керівникам отримувати різнобічну інформацію про зобов'язання за розрахунками з кредиторами з метою їх оптимізації.

2. Для раціональної організації бухгалтерського обліку дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств необхідно дотримуватись вимог всіх чинних нормативно-правових актів та розробляти власну облікову політику підприємства, яка б не суперечила чинному законодавству, враховувала специфіку діяльності конкретного підприємства та адаптацію вітчизняного обліку дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств до міжнародних стандартів. Процеси реформування бухгалтерського обліку, як і практика використання нормативно-законодавчої бази з питань обліку, засвідчили наявність багатьох недостатньо вивчених і неузгоджених питань щодо обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств. До сьогодні залишається не повністю вирішеним питання обліку безнадійної дебіторської заборгованості, визначення окремих категорій, врахування ризиків, удосконалюється методика відображення розрахунків з покупцями та постачальниками, класифікація дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств тощо. Проте чи не найголовніший недолік законодавства України – це зависока частота його зміни і внесення поправок. Хоча, певною мірою, це свідчить про постійний процес його удосконалення, і поряд з цим стихійне оновлення нормативних документів ускладнює їх практичне застосування, оскільки необхідний додатковий час для їх опрацювання, вивчення та випробування на практиці. Отже, виникає об'єктивна необхідність подальшого поглиблення теоретичних досліджень і методологічних розробок, спрямованих на удосконалення обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств.

3. Об'єктом дослідження в роботі обрано ТОВ «Інкометрейд». Предметом діяльності підприємства є неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами. Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку, документообороту, вибору форми і методу ведення бухгалтерського обліку, штату бухгалтерії, за забезпечення

взаємозв'язку бухгалтерії з іншими підрозділами підприємства і виконання вимог головного бухгалтера всіма підрозділами, в частині здійснення бухгалтерського обліку і контролю несе керівник підприємства. В ТОВ «Інкометрейд» складено наказ “ Про облікову політику на підприємстві ”. Згідно затвердженої облікової політики базове підприємство використовує автоматизовану форму бухгалтерського обліку, тобто всі дані первинних документів накопичуються і реєструються в зведених відомостях, розроблених на комп'ютері. в досліджуваному періоді використовувало програму “1С: Бухгалтерія 8.2”.

Для узагальнення інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства ТОВ «Інкометрейд» було проведено аналіз його техніко-економічних показників за 2013-2017 роки. Як видно з проведеного аналізу діяльність ТОВ «Інкометрейд» зазнала негативних змін, зі збільшенням чистого доходу від реалізації продукції чистий прибуток навпаки зменшився. Чиста виручка від реалізації товарів зросла в 2017 році порівняно з 2016 роком на 85379 тис. грн. (38,11%). Чистий прибуток ТОВ «Інкометрейд» в 2017 році зменшився на 1355 тис. грн. (14,02%) порівняно з 2016 роком та склав 8313 тис. грн. Отже керівництву підприємства для покращення фінансового стану підприємства потрібно надалі краще проводити внутрішню політику, завданнями якої є пошук резервів економії витрат, впроваджувати заходи для підвищення доходів, підвищувати оборотність активів, вводити додаткові пільги та послуги для покупців та замовників.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

2.1. Організація обліку дебіторської та кредиторської заборгованості

Ефективна та раціональна організація обліку дебіторської та кредиторської заборгованості в ТОВ «Інкометрейд» розпочинається з формування облікової політики підприємства. Від уміло сформованої облікової політики багато в чому залежить ефективність управління господарською діяльністю підприємства та стратегія її розвитку на тривалу перспективу. Облікова політика, як важлива складова системи обліку, охоплює всі рівні організації обліку дебіторської та кредиторської заборгованості. Відповідно до обраних принципів, методів, процедур, керівник підприємства затверджує наказ про облікову політику, який визначає основні аспекти ведення бухгалтерського обліку взагалі, і зокрема дебіторської та кредиторської заборгованості. Складові організації обліку дебіторської та кредиторської заборгованості наведені на рис.2.1.

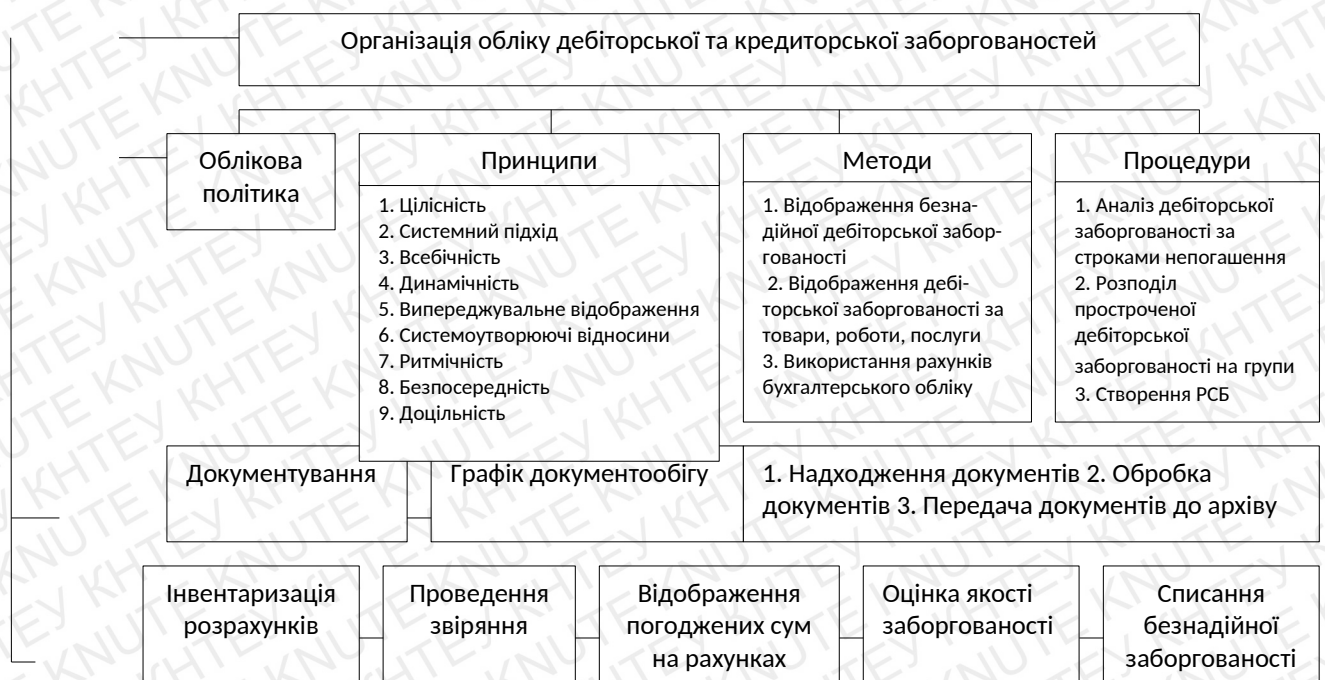

Рис.2.1 Складові організації обліку дебіторської та кредиторської

заборгованості

Відображення найважливіших облікових аспектів в наказі про облікову політику ТОВ «Інкометрейд» й обґрунтування всіх важливих моментів щодо методології та технології обліку дебіторської та кредиторської заборгованості сприятиме ефективному та своєчасному відображенню облікової інформації, і у підсумку сприятиме наданню правдивої інформації про реальний стан заборгованості за розрахунками з дебіторської та кредиторської на підприємстві.

Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” передбачено, що керівник підприємства несе відповідальність за організацію робіт на підприємстві таким чином, щоб всі господарські операції, які відбуваються в межах комерційної, фінансово-господарської діяльності підприємства, були задокументовані. Тому першим етапом бухгалтерського обліку є документування, тому від його якості, достовірності, повноти та оперативності залежить наступний процес обліку.

Первинні документи відіграють важливу роль в управлінні діяльності підприємства, а саме:

- 1) дають уявлення про фактичний стан господарських засобів та їх зміни у процесі кругообігу засобів;
- 2) забезпечують прозорість у роботі підприємства та контроль наявності та руху майна і коштів;
- 3) є важливим джерелом контролю для зовнішніх і внутрішніх користувачів при проведенні ревізії, контролю, аналізу господарської діяльності.

Своєчасна підготовка інформації про діяльність підприємства за лежить, перш за все, від своєчасного оформлення і подання в бухгалтерію первинних документів з місць виробництва продукції, виконання робіт і послуг та інших структурних підрозділів підприємства. З метою своєчасного отримання первинних документів з місць їх виписування на казначейника встановлено графік документообігу, яким регулюється порядок і строки

складання, подання в бухгалтерію документів, а також признаються конкретні виконавці, відповідальні за дотримання встановленого порядку і строків (рис.2.2).

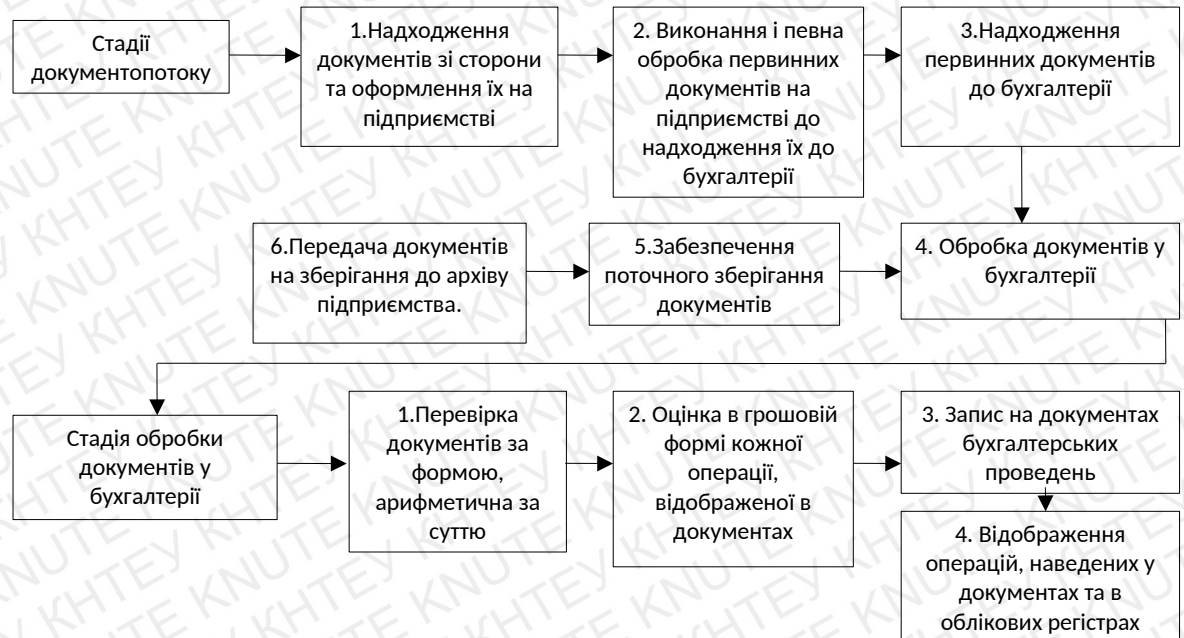

Рис. 2.2. Організація документопотоку в ТОВ «Інкомтрейд»

Первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій в ТОВ «Інкомтрейд», є підставою для відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій з придбання товарів та їх реалізації. Первинні документи повинні бути складені під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо – безпосередньо після її закінчення на паперових або машинних носіях. Для контролю та впорядкування обробки даних на підставі первинних документів можуть складатися зведені облікові документи, в яких повинні бути зазначені обов'язкові реквізити.

Відповідальність за несвочасне складання первинних документів і регістрів бухгалтерського обліку та недостовірність відображених в них даних несуть особи, які склали та підписали ці документи.

Порядок та форми розрахунків з дебіторської та кредиторської заборгованості визначаються в господарських договорах. Це найбільш розповсюджена і важлива основа виникнення заборгованості, основна форма

реалізації товарно-грошових відносин в ринковій економіці.

Основним документом для здійснення розрахункових відносин є договір. Відповідальність за своєчасну і якісну підготовку необхідних матеріалів та юридичне оформлення договірних відносин, а також облік, реєстрацію, зберігання договорів рекомендується покласти на службу, відповідальну за підготовку та оформлення договірних відносин відповідно до покладених на неї функцій.

Договір вважається укладеним з моменту набуття ним обумовленої форми (наприклад, простої письмової або нотаріально засвідченої). Договір може бути укладено як шляхом складання одного документу, підписаного сторонами, так і шляхом обміну листами, телеграмами, телефонограмами тощо, які обов'язково повинні бути підписані стороною, що їх надсилає.

Укладання договору представляє собою процес, який складається з двох стадій: оферти (пропозиція укласти договір) та акцепту (відповідь про згоду укласти договір).

Пропозиція про укладання договору може бути висловлена усно або зроблена письмово із зазначенням строку для відповіді або без нього. Якщо оферта містить вказівку на строк для відповіді, договір вважається укладеним, якщо особа, яка внесла пропозицію укласти договір, одержала від іншої сторони відповідь про прийняття пропозиції (акцепт) протягом цього терміну. Якщо ж оферта не містить вказівок на строк і зроблена в письмовій формі, то договір вважається укладеним, коли відповідь про прийняття пропозиції одержана протягом необхідного для цього строку.

Основними положеннями договорів, на які повинен звертати увагу головний бухгалтер, є: строк та місце виконання зобов'язань; ціна договору (визначається угодою сторін); форма розрахунків. Після досягнення сторонами згоди за всіма умовами договору і складання кінцевої редакції тексту договору настає момент його підписання. Укладений договір повинен бути підписаний директором підприємства.

Невід'ємною частиною договору є додатки. Одним з найпоширеніших

видів додатків є специфікація. Специфікація - товаросупровідний документ на партію товару, поставленого в асортименті згідно з відповідним транспортним документом. Якщо партія товару складається з окремих вантажних місць, то оформляється специфікація на кожне місце. На підприємстві ТОВ «Інкометрейд» до договору додається товаросупровідний документ на партію товару, поставленого в асортименті згідно з відповідним транспортним документом.

У господарстві ТОВ «Інкометрейд» обліковий процес як технологічна сукупність складається з трьох етапів: первинного, поточного та підсумкового. На кожному етапі основні об'єкти організації облікового процесу такі: облікові номенклатури; носії облікових номенклатур; рух носіїв; технологія облікового процесу забезпечення останнього. Першим етапом організації облікового процесу розрахунків з кредиторами та дебіторами у ТОВ «Інкометрейд» є первинний облік. Організуючи первинний облік, заздалегідь визначають рух первинних документів.

Перелік облікових номенклатур первинного обліку розрахунків з дебіторської та кредиторської заборгованості та форм первинних документів наведено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Первинні документи, які засвідчують факт здійснення господарської операції, щодо розрахунків з дебіторської та кредиторської заборгованості

ТОВ «Інкометрейд»

Вид дебіторської та кредиторської заборгованості	Документи
1	2
Розрахунки з вітчизняними покупцями та замовниками	Накладна, рахунок-фактура, рахунок, акт приймання-передачі виконаних робіт, довідка (розрахунок) бухгалтерії, податкова накладна, довіреність від покупця, товарно-транспортна накладна, виписка банку
Розрахунки з	Комерційні документи (рахунки-фактури – invoice),

іноземними покупцями та замовниками	транспортні накладні (CMR –залізнична накладна, авіа накладна, коносамент, товарно-транспортна накладна, пакувальні листи), платіжні документи на перерахування сум митних платежів та інших податків, розрахунок бухгалтерії, виписка банку
Резерв сумнівних боргів	Довідка, розрахунок бухгалтерії
Продовження табл.2.1	
1	2
Розрахунки з вітчизняними постачальниками та підрядниками	Накладна, рахунок-фактура, рахунок, акт приймання-передачі виконаних робіт, довідка (розрахунок) бухгалтерії, податкова накладна, довіреність від покупця, товарно-транспортна накладна, виписка банку
Розрахунки з іноземними постачальниками та підрядниками	Комерційні документи (рахунки-фактури – invoice), транспортні накладні (CMR –залізнична накладна, авіа накладна, коносамент, товарно-транспортна накладна, пакувальні листи), платіжні документи на перерахування сум митних платежів та інших податків, розрахунок бухгалтерії, виписка банку
Розрахунки за авансами одержаними	Платіжне доручення, виписка банку
Розрахунки за авансами виданими	Платіжне доручення, виписка банку
Розрахунки за претензіями	Претензія, акт приймання вантажу, рішення судових органів (арбітражу), письмова згода постачальника, виписка банку
Розрахунки з бюджетом за податками і платежами	Розрахунки бухгалтерії, податкова звітність, платіжне доручення, виписка банку
Розрахунки з підзвітними особами	Видаткові та прибуткові касові ордери, звіт про використання підзвітних коштів
Розрахунки за виплатами працівникам	Розрахунково-платіжні відомості, платіжне доручення, виписка банку

Поточний облік (реєстрація даних первинного обліку в системі рахунків в облікових реєстрах) - другий етап облікового процесу. На його здійснення в разі ручної обробки витрачають майже половину часу. Це свідчить про те, що його організація є дуже важливою.

Багато операцій поточного обліку можна умовно поділити на такі види: реєстрація (запис); арифметичні дії (додавання, віднімання, множення, ділення, розрахунки); групування та перегрупування даних. Кожний вид операцій складається з окремих робіт, кількість яких залежить від конкретних умов і насамперед від технічної озброєності працівників обліку, наявності обчислювальної техніки, її виду, типу.

На підставі первинних документів господарські операції на підприємстві відображаються на рахунках бухгалтерського обліку. На підприємстві ТОВ «Інкометрейд» дотримуються нормативної бази щодо використання рахунків бухгалтерського обліку з дебіторської та кредиторської заборгованості. Робочий план рахунків щодо обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей на підприємстві ТОВ «Інкометрейд» наведено в додатку Х.

Підсумковий етап облікового процесу іноді називають балансовим узагальненням (звітністю). Це завершальний етап облікового процесу, який можна охарактеризувати як упорядковану сукупність операцій з формування показників, що відображують результати виробничої та господарської діяльності підприємства за певний період.

Організація підсумкового обліку дебіторської та кредиторської заборгованості у ТОВ «Інкометрейд» залежить від якості організації перших двох етапів. Формування підсумкових показників, складання балансу періоду та звітних форм - це досить трудомісткий процес. Слід мати на увазі, що він відбувається за відносно короткий період. За цей час треба підготувати кілька складних показників, заповнити різні звітні форми, підготувати аналітичні висновки, пояснення тощо.

Таким чином, практика ТОВ «Інкометрейд» з організації обліку дебіторської та кредиторської заборгованості відповідає нормативній базі.

2.2. Методика фінансового обліку дебіторської та кредиторської заборгованості

Базовими нормативними документами, які визначають методологічні засади формування у бухгалтерському обліку ТОВ «Інкометрейд» інформації про дебіторську та кредиторську заборгованість є П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» та П(С)БО 11 «Зобов'язання».

Дебіторська та кредиторська заборгованість в ТОВ «Інкометрейд» відображається на рахунках синтетичного та аналітичного обліку. Рахунки синтетичного обліку призначені робочим планом рахунків, розробленим відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291, для обліку дебіторської заборгованості наведені в додатку С.

Розглянемо облік дебіторської заборгованості з покупцями та замовниками у ТОВ «Інкометрейд», для якого використовується рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». Рахунок 36 активний, балансовий, призначений для узагальнення інформації про розрахунки з покупцями та замовниками за відвантажену продукцію, товари, виконані роботи й послуги, крім заборгованості, яка забезпечена векселем. Дебетове сальдо рахунку 36 відображає заборгованість покупців та замовників за одержану продукцію (роботи, послуги) на певну дату і на дату балансу показується в складі оборотних активів за чистою реалізаційною вартістю, яка визначається як різниця між первісною оцінкою дебіторської заборгованості і резервом сумнівних боргів.

Аналітичний облік заборгованостей з покупцями та замовниками ведеться, за кожним дебітором, за видами заборгованості, термінами її виникнення й погашення.

На рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами» ведеться облік розрахунків за поточною дебіторською заборгованістю з різними дебіторами за виданими авансами, за претензіями, за наданими позиками робітникам

підприємства, за відшкодуванням завданих збитків і за іншими операціями. ТОВ «Інкометрейд» використовує в своєму обліку такі субрахунки:

– 371 “Розрахунки за виданими авансами” – обліковують всі види авансів надані підприємством в національній і іноземній валюті незалежно від виду діяльності підприємства;

– 372 “Розрахунки з підзвітними особами” – обліковують розрахунки з підзвітними особами, а саме розрахунки з видачі готівки, звітування по витрачених коштах, відшкодування витрат здійснених протягом відрядження;

– 374 “Розрахунки за претензіями” – обліковують розрахунки за претензіями, пред’явленими постачальниками та підрядниками, а також за пред’явленими штрафами, пенею, неустойками;

– 375 “Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків” – обліковують розрахунки з відшкодування підприємству збитки внаслідок нестач і втрат від псування цінностей, якщо винуватця виявлено;

– 377 “Розрахунки з іншими дебіторами” – обліковують розрахунки з надання позик працівникам підприємства.

Аналітичний облік по рахунку 37 “Розрахунки з різними дебіторами” на підприємстві ведеться за кожним дебітором, видом заборгованості, терміном її виникнення та погашення.

Дебіторська заборгованість, як і інші активи підприємства, не завжди підлягає відображенню в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності. Вона може бути відображена в балансі, якщо можна достовірно визначити оцінку цієї дебіторської заборгованості й у майбутньому очікується одержання від неї економічних вигід.

Відповідно до принципу обачності в момент визначення доходу від реалізації підприємство має визнати можливі втрати від неповернення частини боргів покупцями. Величина цих втрат оцінюється на підставі аналізу інформації про фактичні втрати від неповернення боргів за минулі періоди, враховуючи зміни, що відбулися в умовах договору реалізації продукції у звітному періоді, або, як очікується, відбудуться в наступному періоді. Тобто із

сумнівної заборгованості з метою відображення реальної картини фінансового стану підприємства створюється резерв сумнівних боргів, таким чином, поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю.

Щоб оцінити резерв сумнівних боргів, потрібно розглянути, як оцінюється дебіторська заборгованість.

Поточна дебіторська заборгованість, не пов'язана з реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг (дебіторська заборгованість за розрахунками та інша дебіторська заборгованість), визнана безнадійною, списується з балансу з відображенням витрат у складі інших операційних витрат. За такою заборгованістю резерв сумнівних боргів не створюється. Списання з балансу сум безнадійної заборгованості в ТОВ «Інкометрейд» не було.

Величина резерву сумнівних боргів визначається як добуток суми дебіторської заборгованості за продукцію на коефіцієнт сумнівності. При визначенні величини резерву сумнівних боргів, виходячи з платоспроможності окремих дебіторів, підприємство на дату складання фінансової звітності має вивчити платоспроможність за кожним дебітором і вивести за ними індивідуальний коефіцієнт сумнівності, за яким потім визначається сума резерву за такою заборгованістю. В ТОВ «Інкометрейд» резерв сумнівних боргів не нараховують. Первинним документом для нарахування резерву сумнівних боргів є розрахунок бухгалтерії.

Документами, які підтверджують визнання заборгованості безнадійною і її списання можуть бути: виписка з Єдиного державного реєстру або довідка податкового органу про ліквідацію боржника; повідомлення ліквідаційної комісії (конкурсного управляючого) або рішення суду про відмову в задоволенні вимог зі стягнення відповідної заборгованості через недостатність майна ліквідованого підприємства-боржника; акт судового виконавця про неможливість стягнення заборгованості з боржника.

Аналітичний облік за рахунком 38 „Резерв сумнівних боргів” ведеться в розрізі боржників або за строками непогашення дебіторської заборгованості

залежно від того, за яким методом здійснюється нарахування резерву сумнівних боргів. На підприємстві на кожного дебітора відкривають картку довільної форми, в якій зазначається найменування покупця (замовника), зміст операції (відвантаження продукції, надання послуг), дата оплати за договором, дата фактичної оплати, сума створеного резерву сумнівних боргів.

Типові господарські операції та загальна кореспонденція рахунків стосовно обліку розрахунків з покупцями та замовниками, відповідно до нормативної бази в порівнянні з кореспонденцією яка застосовується в ТОВ «Інкометрейд» наведено в додатку У.

За кредитом субрахунку 702 відображається збільшення (одержання) доходу, за дебетом - належна сума бюджету непрямих податків.

На суму наданих після дати реалізації знижок покупцям, вартість повернених покупцем товарів потрібно зменшити суму раніше визнаного доходу та відкоригувати ПДВ. З цією метою використовують субрахунок 704 "Вирахування з доходу", а саме ці суми відображають за його дебетом. За кредитом субрахунку 704 відображається списання дебетових оборотів на субрахунок 791.

У системі реєстрів бухгалтерського обліку розрахунки з покупцями та замовниками відображаються в журналі № 3 (розділ I) та відомості 3.1, розроблених на комп'ютері. У цьому журналі суміщено аналітичний і синтетичний облік господарських операцій щодо розрахунків з покупцями та замовниками, причому на ведення останнього не витрачається додаткового часу, оскільки його дані впливають з даних аналітичного обліку.

Таким чином, на підприємстві ТОВ «Інкометрейд» дотримуються методології ведення фінансового обліку розрахунків з покупцями та замовниками. На підприємстві облік на рахунку 38 «Резерв сумнівних боргів» проводиться, а сам резерв не створюється. В балансі підприємства ТОВ «Інкометрейд» резерв сумнівних боргів не зазначений.

Рахунки синтетичного обліку призначені робочим планом рахунків, розробленим відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів,

капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 для обліку кредиторської заборгованості наведені в додатку Т.

Розглянемо облік кредиторської заборгованості з постачальниками і підрядниками у підприємства ТОВ «Інкометрейд», який ведеться на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками».

Рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» має такі субрахунки:

- 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»;
- 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»;
- 633 «Розрахунки з учасниками ПФГ».

Аналітичний облік ведеться окремо за кожним постачальником та підрядником в розрізі кожного документа (рахунку) на сплату.

Всі операції у підприємства ТОВ «Інкометрейд» відображаються на рахунку 63 незалежно від того, коли здійснювався акцепт виставленого рахунку-фактури (рахунку чи іншого документу на оплату).

Незалежно від оцінки товарно-матеріальних цінностей в аналітичному обліку рахунок 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" в синтетичному обліку кредитується на підставі розрахункових документів постачальника в межах сум акцепту.

Коли рахунок постачальника був акцептований і оплачений до надходження вантажу, а при прийманні на склад товарно-матеріальних цінностей, що надійшли була їх недостача понад норму природного убутку відфактурованої кількості, а також при перевірці рахунку постачальника або підрядчика (після того, як рахунок був акцептований) була виявлена невідповідність цін, що обумовлені договором, арифметичні помилки, то постачальникам та підрядникам можуть бути пред'явлені претензії. Розрахунки за претензіями, що пред'явлені постачальникам, підрядникам, транспортним та іншим організаціям, а також за пред'явленими їм та визнаним чи присудженим штрафам, пеням та неустойкам враховуються на рахунку 374 "Розрахунки за претензіями". За дебетом рахунку відображають суми претензій в

кореспонденції з іншими рахунками, а за кредитом - надходження платежів. Суми, які відображені за дебетом субрахунку 374 і за якими виявлено, що вони не підлягають відшкодуванню, списують на ті рахунки, з яких вони були прийняті на облік за субрахунком 374.

Кореспонденція рахунків з обліку претензій пред'явлених постачальникам та підрядникам ТОВ «Інкометрейд» наведена в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Кореспонденція рахунків з обліку претензій пред'явлених постачальникам та підрядникам ТОВ «Інкометрейд»

№	Зміст господарської операції	Кореспо		Су
		нденція		
		рахунків		ма, грн.
		Д	К	
		т	т	
1	2	3	4	5
1	Пред'явлена претензія постачальнику на нестачу товарів при прийманні	3 74	6 31	19 20,60
2	Задоволена претензія шляхом перерахування грошей	3 11	3 74	12 00,00
3	Задоволення претензії шляхом допоставки товарів	2 8	3 74	60 0,50
4	Відображено податковий кредит із ПДВ за оприбуткованим твердим паливом	6 41	3 74	12 0,10

За невідфактуровані поставки рахунок 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" кредитують на вартість цінностей, що надійшли за цінами, що передбачені в договорах. Невідфактурованою вважається поставка матеріальних цінностей від постачальника до пред'явлення розрахункового документу, на підставі якого здійснюється оплата. Суми ПДВ по цим матеріалах будуть обліковуватися в тому звітному періоді, в якому надійдуть розрахункові документи.

При надходженні розрахункового документу постачальника ринше зроблений запис вартості матеріальних цінностей за купівельними (обліковими) цінами сторнують і здійснюють додатковий запис на суму

ра хунку, що пред'явлений до оплати. Постачальника терміново повідомляють про таку поставку: йому висилають лист та акт про приймання матеріалів (форма № М-7).

Кореспонденція рахунків з обліку невідфактурованих поставок постачальниками ТОВ «Інкометрейд» наведена в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Кореспонденція рахунків з обліку невідфактурованих поставок
постачальниками ТОВ «Інкометрейд»**

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
1	Одержано товари від постачальника без пред'явлення розрахункового документу	208	631	14300,57
2	Оприбутковано товари від постачальника згідно пред'явленого розрахункового документу	208	631	14549,86
3	Відображено податковий кредит із ПДВ за оприбуткованими товарами	41	31	2909,97

При надходженні товарно-матеріальних цінностей, на які не отримано розрахункові документи поставальників, необхідно перевірити чи не обліковуються матеріальні цінності, що надійшли, як оплатені, при умові, що вони знаходяться в дорозі або не вивезені зі складів поставальників і чи не вважають вартість надійшовших цінностей дебіторською за борговістю.

Розглянемо на прикладі, як ведеться облік розрахунків з постачальниками та підрядниками в ТОВ «Інкометрейд» (додаток Ф).

У системі реєстрів бухгалтерського обліку розрахунки з постачальниками і підрядниками підприємства ТОВ «Інкометрейд» відображаються в журналі № 3 (розділ І). У Журналі 3 відображаються обороти за кредитом рахунку 63. Записи в цьому Журналі здійснюються на підставі підсумкових даних відомості 3.3 та первинних документів розроблених на комп'ютері.

Відомість 3.3 аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства ведеться (заповнюється) для окремих субрахунків рахунку 63 з наступним включенням підсумків відомості у Журнал 3. Відомість 3.3 призначена для аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками за одержані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи і надані послуги, що відображаються на рахунку 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”. Протягом місяця записи у відомості здійснюються в міру визнання зобов’язання за матеріальні цінності, нематеріальні активи, роботи і послуги та проведення розрахунків з постачальниками та підрядниками на підставі первинних облікових документів (товарно-транспортних накладних, накладних на відпуск товарно-матеріальних цінностей, актів приймання матеріалів, робіт, послуг, прибуткових та видаткових касових ордерів, виписок банку тощо).

За кредитом рахунку 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками” відображається заборгованість за одержані від постачальників та підрядників товарно-матеріальні цінності, прийняті роботи, послуги, за дебетом - її погашення, списання тощо. Сальдо на кінець місяця наводиться за кожним постачальником та підрядником і переноситься в графу 6 Відомості 3.3 на наступний місяць.

У графі 20 Відомості 3.3 відображається загальна сума, що належить сплаті постачальнику, підряднику за одержані товарно-матеріальні цінності, нематеріальні активи, прийняті роботи і послуги. Підсумки граф 13-19 (рядок “Усього за рахунком 63”) цієї відомості переносяться до графи 10 розділу I Журналу 3, розробленого на комп’ютері.

Таким чином, практика підприємства ТОВ «Інкометрейд» щодо методики фінансового обліку дебіторської та кредиторської заборгованості відповідає нормативній базі.

2.3. Управлінський облік дебіторської та кредиторської заборгованості для управління і оподаткування

Для покращення аналітичної роботи в ТОВ «Інкометрейд» впроваджено управлінський облік, як засіб стратегічного управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємства.

Так, управління поточною дебіторською заборгованістю в ТОВ «Інкометрейд», що визначається як кредитна політика підприємства по відношенню до покупців продукції, здійснюється за такими основними етапами (рис. 2.3).

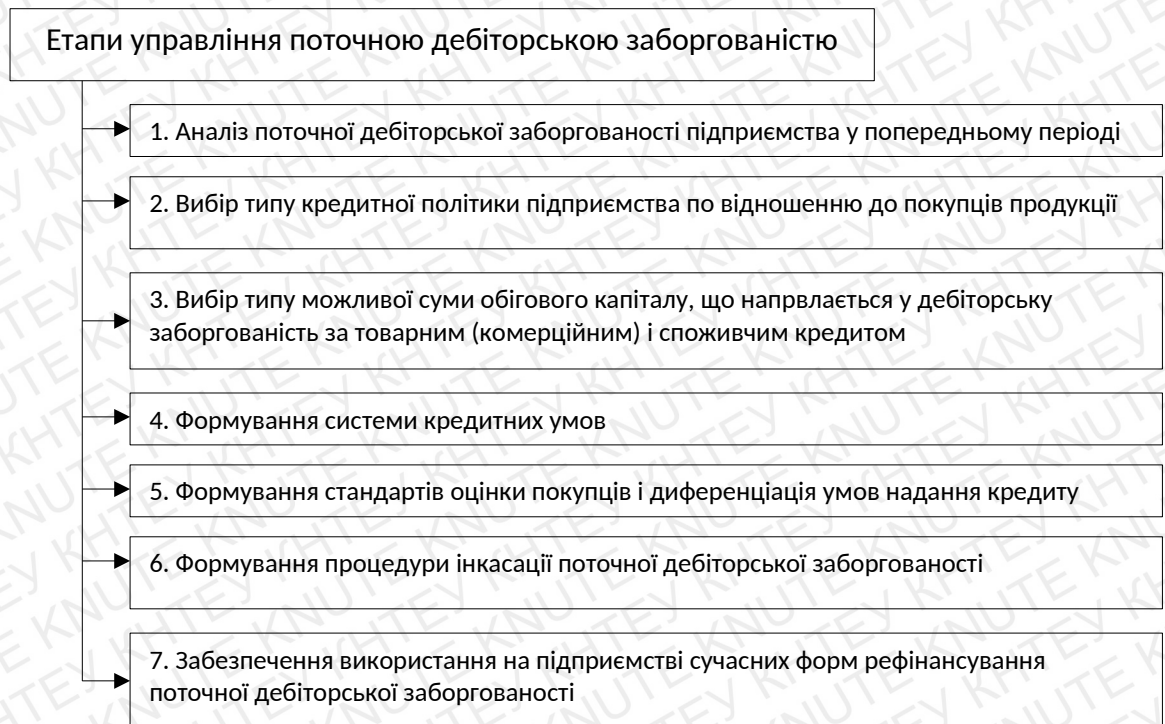

Рис. 2.3 Основні етапи управління поточною дебіторською заборгованістю ТОВ «Інкометрейд»

Управління дебіторською заборгованістю є однією із найактуальніших ланок діяльності керівництва підприємства ТОВ «Інкометрейд», котра потребує щоденного контролю за її станом і прийняття ефективних рішень.

Ефективність управлінських рішень, щодо дебіторської заборгованості в ТОВ «Інкометрейд», має забезпечити баланс між: прибутком підприємства та

його ліквідністю; кредитною політикою підприємства та інкасацією дебіторської заборгованості.

Збільшення величини оборотного капіталу в ТОВ «Інкометрейд», зокрема і дебіторської заборгованості з розрахунків з покупцями і замовниками спричиняє й зростання показників його поточної і абсолютної ліквідності. Це свідчить про високу ліквідність і платоспроможність підприємства, тобто здатність розрахуватися із поточними зобов'язаннями.

Задля утримання існуючих покупців і залучення нових підприємство ТОВ «Інкометрейд» реалізовує товари у кредит, підтримуючи так встановлені обсяги реалізації товарів, завойовуючи нові ринки збуту товарів, що у період економічної кризи є надзвичайно важливо. Проте, процес кредитування клієнтів супроводжується ризиком зменшення прибутку в результаті неефективної кредитної політики і ризиком неповернення коштів. У останньому випадку існує ймовірність перетворення поточної дебіторської заборгованості на безнадійну дебіторську заборгованість.

Ефективне управління дебіторською заборгованістю з розрахунків з покупцями і замовниками в ТОВ «Інкометрейд» повинно ґрунтуватися на розробленій кредитній політиці підприємства. Актуальним є використання моделі регулювання кредитної політики підприємства ТОВ «Інкометрейд» у таких випадках, коли сформовано коло клієнтів, яким можна довіряти, коли попит на товари підприємства зростає та надання комерційного кредиту покупцям може призвести до збільшення обсягу продажів. Приведемо приклад застосування правил кредитної політики. Необхідно визначити суму, що має бути інвестована у дебіторську заборгованість при наступних умовах: планований обсяг реалізації – 8000 тис. грн.; планована питома вага собівартості товаріву її ціні – 85 %; середній період надання кредиту оптовим покупцям – 30 днів; середній період відстрочки по наданому кредиту за результатами аналізу – 15 днів.

Необхідна сума фінансових коштів, що інвестуються у наступному періоді в дебіторську заборгованість, становить:

$$(8000 * 0,85 * (30 + 15)) / 360 = 850 \text{ тис. грн.}$$

Для побудови системи управління дебіторською заборгованістю в ТОВ «Інкометрейд» із урахуванням вказаних факторів слід розраховувати основні фактори, що впливають на прибутки та збитки у випадку збільшення термінів оплати товарів:

- збільшення виручки від реалізації товарів, пов'язане із більш м'якими умовами її оплати. При наявності істотної ваги прибутку в ціні товару збільшення виручки пов'язане із отриманням додаткового обсягу прибутку;

- дія операційного важеля у випадку скорочення частки постійних витрат в цілому по підприємству. Вона являється ефективним, якщо супроводжується збільшенням обсягу придбання товарів при збереженні певного рівня витрат. Це означає, що підприємство має можливість збільшити обсяги придбання товарів при збереженні існуючих можливостей. Звідси дія операційного важеля буде виражатися суттєвим збільшенням прибутку при зміні кредитної політики підприємства в сторону збільшення відстрочки платежу;

- дія ефекту фінансового важелю у випадку залучення позикових коштів на реалізацію проекту при суттєвому перевищенні економічної рентабельності підприємства над відсотковими ставками за кредитними ресурсами. При наявності виходу на міжнародні ринки позикового капіталу із низькою відсотковою ставкою різниця між економічною рентабельністю підприємства та відсотком по залученим ресурсам буде максимальна, а, відповідно, і додатковий прибуток, що викликаний зміною кредитної політики, буде суттєвим. Тобто коли підприємство ТОВ «Інкометрейд» має можливість залучати позикові кошти за низькою ставкою, одним із можливих напрямів інвестування цих коштів є зміна кредитної політики підприємства;

- додатковий прибуток, пов'язаний із процентом за комерційним кредитом (цей ресурс підвищення прибутку являється другорядним, так як при досить сильній дії операційного та фінансового важелів можливо отримання прибутку при нульовому значенні відсотків за комерційним кредитом). Але у світовій практиці відсотки за комерційним кредитом являються значними і

часто перевищують відсоток за комерційним кредитом. Це пов'язано із суттєвими ризиками, так як у випадку коли контрагент згоден на відсоток, що перевищує банківський, ризики, пов'язані із наданням кредиту, є неприйнятними для банківських установ, а, отже, потенційний дебітор не є благонадійним.

Факторами, що викликають додаткові витрати, є поточні витрати, пов'язані із організацією кредитування покупців та інкасацією боргу. Підприємство ТОВ «Інкометрейд» немає у своїй організаційній структурі підрозділ, що відповідальний за організацію своєчасного комерційного кредитування та своєчасну інкасацію боргу. Недостатня увага до організації процесу кредитування може потягнути за собою негативні наслідки для фінансової стійкості підприємства. Основними витратами, пов'язаними із кредитним відділом підприємства, являється заробітна плата співробітників, витрати на отримання інформації про контрагентів, їх фінансової стійкості та платоспроможності.

Фінансовим інструментом рефінансування комерційного кредиту, що надає можливість поповнення коштів підприємства ТОВ «Інкометрейд» за рахунок фінансування відвантажених, але ще не оплачених товарів є факторинг.

Схема факторингової операції наведена на рис. 2.4.

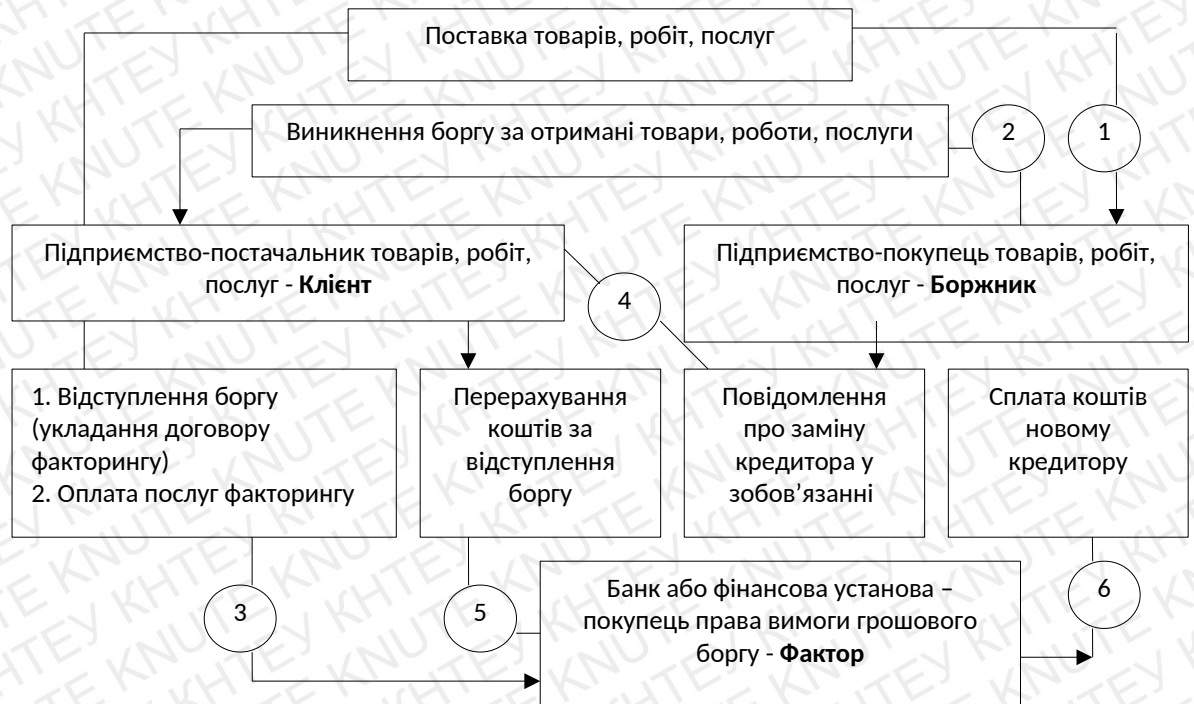

Рис.2.4 Схема факторингової операції [85]

Основним нормативним актом, яким на сьогодні регулюються факторингові операції слід визнати ЦКУ, тож при формуванні обліково-інформаційного забезпечення управління дебіторською заборгованістю підприємства його норми мають бути взяті за основу. Так, згідно з ч. 1 ст. 1078 ЦКУ, предметом договору факторингу може бути право грошової вимоги, строк платежу за якою настав (наявна вимога), а також право вимоги, яке виникне у майбутньому (майбутня вимога).

У випадку, якщо клієнт відступає своє право грошової вимоги, то вона є фактичною (наявною), проте якщо клієнт зобов'язується відступити факторові своє право грошової вимоги, то це означає, що предметом договору є вимога, строк сплати за якою виникає в майбутньому. Таке розмежування є необхідним для здійснення вірного відображення факторингових операцій у бухгалтерському обліку.

Тому що, у випадку передачі фактором грошових коштів до моменту фактичної передачі в його розпорядження грошової вимоги, у бухгалтерському обліку клієнта має відобразитися отримання передплати (попередня

компенсація вартості грошової вимоги).

Важливим чинником, від якого залежить відображення в обліку факторингових операцій, є наявність або відсутність права регресу (рис. 2.5).

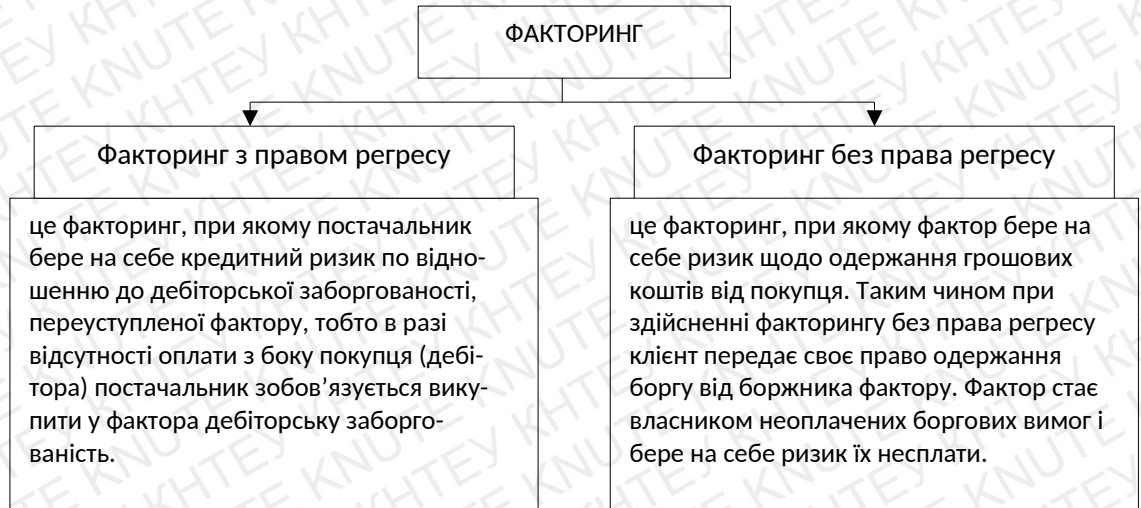

Рис. 2.5 Класифікація факторингу за правом регресу[85]

У випадку, якщо ж договір факторингу укладається з правом регресу, то клієнт виступає поручителем перед фактором за виконання дебіторами своїх зобов'язань. В протилежному випадку при здійсненні факторингу без права регресу фактор бере на себе ризик щодо одержання грошових коштів від покупців.

Підставою для прийняття управлінського рішення щодо продажу (відступлення) права грошової вимоги до дебітора має стати, на нашу думку, рейтингова оцінка дебіторів. Рейтингова оцінка (віднесення до класу, розряду, категорії) – це оцінка позиції аналізованого об'єкта за сукупністю показників (критеріїв).

Методика рейтингової оцінки дебіторів не раз розглядалась науковцями, проте поширення її на практиці так і не відбулось. Зокрема, було запропоновано методику рейтингу оцінки дебіторів за видами договірних відносин.

Проте, погодитись в повній мірі з даним переліком критеріїв було б не вірним, оскільки в данному випадку не враховано низку критеріїв, які

впливають з норм глави 73 ЦКУ. Так, зокрема, згідно ст. 1077 ЦКУ при прийнятті рішення щодо укладання договору факторингу з правом регресу чи без має враховуватись критерій ризику одержання грошових коштів від покупців. Водночас стаття 1078 ЦКУ дає підстави стверджувати, що під час рейтингової оцінки дебіторів також слід враховувати і строк платежу грошової вимоги, тобто чи є дана вимога наявною, чи вона є майбутньою.

Не менш важливу роль при прийнятті рішення щодо здійснення факторингових операцій відіграє і спосіб передачі права грошової вимоги фактору, тож спосіб передачі теж слід визнати визначальним критерієм при рейтинговій оцінці дебіторів.

При прийнятті рішення щодо здійснення факторингових операцій згідно ст. 1080 ЦКУ клієнтом має бути враховано і наявність домовленості між клієнтом та боржником про заборону відступлення права грошової вимоги або його обмеження, тобто іншими словами враховано критерій обмеження відступлення права грошової вимоги. Згідно ст. 1083 ЦКУ до уваги має браться і критерій можливості наступного відступлення права грошової вимоги.

Тож, приходимо до висновку, що при виборі критеріїв рейтингової оцінки дебіторів за основу мають бути взяті критерії визнання операцій з відступлення грошових вимог факторинговими операціями, передбачені главою 73 ЦКУ, оскільки іншими нормативними актами питання регулювання зазначених операцій не передбачено. А отже основними критеріями рейтингової оцінки дебіторів при прийнятті управлінського рішення щодо здійснення операцій з відступлення грошових вимог та укладенні договору факторингу мають стати критерії наведені на рис. 2.6.

Рис.2.6 Критерії рейтингової оцінки дебіторів[85]

Рейтингова оцінка дебіторів має здійснюватись за наступними етапами:

- 1) збір та аналітична обробка вихідної інформації за певний період;
- 2) обґрунтування системи показників, що використовуються для рейтингової оцінки дебіторів;
- 3) розрахунок підсумкового показника рейтингової оцінки;
- 4) класифікація (ранжирування) дебіторів щодо рейтингу.

Зупинимось детально на кожному з перелічених етапів.

Для збору та аналітичної обробки вихідної інформації за певний період вважаємо за доцільне використовувати Звіт про рейтингову оцінку дебіторів (далі – Звіт), який має будуватись на підставі договорів і даних бухгалтерського обліку по рахунках 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» та 37 «Розрахунки з різними дебіторами» (табл. 2.4).

Зразок

Таблиця 2.4

Звіт про рейтингову оцінку дебіторів

Дебітор	Критерії оцінки дебіторів								Підсумковий показник
	Тип дебітора	Термін співпраці з	Строк платежу	Ризик одержання	Спосіб передачі	Заборона у	Можливість		
Продовження табл.2.4									

На наступних етапах, виходячи з визначених критеріїв рейтингової

оцінки дебіторів, мають бути визначені основні показники оцінки ризику погашення дебіторської заборгованості, дана їм оцінка згідно зі шкалою оцінювання дебіторів, визначено їх вагоме значення та вагомий коефіцієнт груп показників, а також визначено підсумковий показник рейтингової оцінки та проведено його порівняння з допустимим балом. При цьому оцінка ризику погашення дебіторської заборгованості має здійснюватись наступним чином (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Оцінка ризику погашення дебіторської заборгованості

Показники	Значення показника		
	Зона ризику	Зона небезпеки	Зона благополуччя
1	2	3	4
Тип дебітора	≤ 1	2	≥ 2
Термін співпраці з дебітором	< 1	3-5	> 5
Строк платежу грошової вимоги	≤ 1	2-4	≥ 5
Ризик одержання грошових коштів від покупців	≤ 1	2-4	≥ 5
Спосіб передачі грошової вимоги фактору	≤ 3	4	≥ 5
Заборона відступлення або обмеження відступлення права грошової вимоги	≤ 2	3-4	≥ 5
Продовження табл.2.5			
1	2	3	4
Можливість наступного відступлення права грошової вимоги	≤ 1	2	≥ 3
Підсумковий показник рейтингової оцінки	≤ 10	11-4	≥ 30

При оцінці ризику погашення дебіторської заборгованості покупців та замовників та рейтинговій оцінці дебіторів пропонується використовувати наступну систему оцінювання:

- 1) за типом дебіторів: фізичні особи – 1 бал, юридичні особи – 2 бали;
- 2) за терміном співпраці з дебітором: менше року – 1 бал; від 1 до 3 років – 3 бали; понад 3 років – 5 балів;
- 3) за строком платежу грошової вимоги: наявна грошова вимога – 1,

майбутня грошова вимога – 5;

4) за ризиком одержання грошових коштів від покупців: високий – 1, низький – 5;

5) за способом передачі грошової вимоги фактору: з наявністю домовленості між клієнтом та боржником – 5 балів; без наявності домовленості між клієнтом та боржником – 3 бали;

6) за заборною відступлення або обмеження відступлення права грошової вимоги: заборона відступлення права грошової вимоги – 2 бал; обмеження відступлення права грошової вимоги – 3-4 бали; відсутність заборони чи обмеження відступлення права грошової вимоги – 5 балів;

7) за можливістю наступного відступлення права грошової вимоги: можливість наступного відступлення права грошової вимоги – 3 балів; відсутність можливості наступного відступлення права грошової вимоги – 1 бал.

Таким чином, дебітори мають бути класифіковані за наступними групами:

- групи ризику (рейтинг ≤ 10 балів);
- групи небезпеки (рейтинг в межах від 10 до 30 балів);
- групи благополуччя (рейтинг ≥ 30 балів).

Віднесення тих чи інших дебіторів до відповідної групи має стати підставою прийняття управлінського рішення щодо здійснення операцій з відступлення грошових вимог та укладення договору факторингу.

У вітчизняній практиці набули поширення такі умови факторингу:

1. Фінансування банком 50–90% дебіторської заборгованості.
2. За базовий приймається дисконт на рівні 16–20 % річних, що дешевше, ніж кредитні ресурси.
3. Максимальний термін погашення дебіторської заборгованості – 1 міс.

Розрахунки із виробником здійснюються за допомогою перерахувань на банківський рахунок, після чого банк розподіляє виручку, що надійшла, частково на погашення заборгованості по факторингу, частково – виробникові.

Витрати за факторинг становлять: комісія, як відсоток від середньої заборгованості; відсотки за факторинг.

Також ТОВ «Інкометрейд» слід акцентувати увагу на доцільність подвійного контролю за виконанням плану із дебіторської заборгованості покупців та замовників. Цей контроль полягає в наступному:

1. Складається план дебіторської заборгованості із розбивкою по статтях та по строках виконання.
2. Планові показники дебіторської заборгованості порівнюються із фактичними показниками дебіторської заборгованості.
3. Аналізуються причини відхилень від плану.
4. Приймаються рішення щодо тих чи інших відхилень.
5. Вживаються заходи по ліквідації відхилень.

Такий тип управління дебіторською заборгованістю реалізується в межах управлінської технології контролінгу, що включає в себе не тільки планування, але і контроль за виконанням плану та ліквідацію відхилень.

Таким чином, згідно вище викладеного, можна зробити наступні висновки:

- управління дебіторською заборгованістю покупців та замовників на підприємстві ТОВ «Інкометрейд» повинно включати планування в якості обов'язкового елементу;
- при плануванні дебіторської заборгованості покупців та замовників вихідними показниками являється термін, на який покупцям надається кредит, та обсяг відсотку за кредитування;
- управління дебіторською заборгованістю покупців та замовників в ТОВ «Інкометрейд» для покращення ефективності повинно включати класифікацію дебіторів за категоріями та встановлення для них окремих відсоткових ставок для кожної категорії дебітора;
- для пришвидшення обігу дебіторської заборгованості покупців та замовників ТОВ «Інкометрейд» доцільно застосовувати факторинг;
- підґрунтям прийняття управлінського рішення щодо забезпечення

погашення дебіторської заборгованості покупців та замовників має стати сформоване належним чином обліково-інформаційного забезпечення, завдяки якому є можливість здійснити рейтингову оцінку дебіторів, визначити ступінь ризиковості непогашення наявної дебіторської заборгованості покупців та замовників та прийняти рішення щодо здійснення факторингових операцій.

Кредитну політику ТОВ «Інкометрейд», особливо щодо нових клієнтів, необхідно формувати на основі ґрунтовного вивчення їх фінансових можливостей і ділової репутації. І якщо існує хоч найменша імовірність неповернення заборгованості чи немає ймовірності повторного замовлення, краще відмовити клієнту в наданні кредиту.

Таким чином, проблема ефективного управління дебіторською заборгованістю в ТОВ «Інкометрейд» потребує глибокого і комплексного підходу, який передбачає всебічний аналіз кількісних і якісних показників. У процесі управління дебіторською заборгованістю менеджмент підприємства ТОВ «Інкометрейд» повинен реалізовувати кредитну політику так, щоби, максимізувавши прибуток і рентабельність капіталу, підтримувати ліквідність підприємства у межах нормативних значень.

Щодо кредиторської заборгованості, то модель управління кредиторською заборгованістю на підприємстві включає наступні складові елементи: статичний та динамічний аналіз формування та погашення кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками та підрядниками суб'єкта господарювання та її впливу на величину його грошових потоків; обґрунтування доцільності отримання відстрочки оплати рахунків постачальників та підрядників, а також оптимального терміну такої відстрочки; попередження формування простроченої кредиторської заборгованості та забезпечення, за необхідності, пролонгації кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками та підрядниками.

Для удосконалення управлінського обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками ТОВ «Інкометрейд», з метою усунення фактів виникнення простроченої кредиторської заборгованості та ефективного контролю за

своєчасним погашенням заборгованості підприємства перед постачальниками (підрядниками), пропонується вдосконалити аналітичний облік розрахунків з ними впровадженням в документообіг облікової системи аналітичного документа, а саме, «Відомості розрахунків з постачальниками (підрядниками)». Даний документ пропонується вести в розрізі кожного постачальника чи підрядника.

Форма запропонованої відомості будується таким чином, щоб відобразити всі операції, які були здійснені підприємством з конкретним постачальником (підрядником) протягом року (отримання товарно-матеріальних цінностей (послуг) за конкретною поставкою; отримання передплати за конкретну поставку; оплата заборгованості за раніше отриману поставку, ін.). Ведення цієї відомості дасть змогу спеціалісту, що відповідає за правильність та своєчасність розрахунків з постачальниками та підрядниками, щодня правильно планувати платіжний баланс і здійснювати своєчасне погашення кредиторської заборгованості перед постачальниками (підрядниками).

Відомість розрахунків з постачальниками (підрядниками) буде містити інформацію про: конкретну поставку товарно-матеріальних цінностей (послуг); умови продажу товарно-матеріальних цінностей (послуг), а саме форму цивільно-правового договору згідно до якого здійснюється поставка, його номер та дата укладання; передплату за поставку товарно-матеріальних цінностей (послуг); фактичну заборгованість за даною поставкою; заборгованість за попередні поставки; дату та суму фактичного погашення заборгованості за конкретною поставкою; залишок несплаченої та наявності простроченої заборгованості певному постачальнику; інші умови щодо розрахунків з постачальниками підрядниками).

Аналітична відомість розрахунків з постачальниками та підрядниками заповнюється на базі таких первинних документів: договір купівлі-продажу; платіжне доручення; накладна чи рахунок-фактура; акт приймання-передачі; авансовий звіт. Відповідальність за ведення даної відомості та прийняття

певних управлінських рішень щодо розрахунків з постачальниками та підрядниками пропонується покласти на замісника головного бухгалтера. Розроблений аналітичний документ пропонується вести протягом року, після чого він закривається та передається до архіву де строк його збереження складає 3 роки. Залишки ж переносяться в новостворений документ наступного звітного періоду. Відповідальним за надання інформації щодо отримання від постачальників (підрядників) товарно-матеріальних цінностей (послуг) для заповнення вищевказаної аналітичної відомості є бухгалтер-матеріаліст.

Для своєчасного надання первинних документів щодо отримання від постачальників (підрядників) товарно-матеріальних цінностей (послуг) пропонується розробити допоміжний документ, в якому буде міститися відповідна інформація від бухгалтера-матеріаліста, а саме, «Довідку про надходження товарно-матеріальних цінностей (послуг) від постачальників (підрядників)». «Довідку про надходження товарно-матеріальних цінностей та послуг від постачальників (підрядників)» пропонується вести у хронологічному порядку на кожен дату поставки. Документ буде містити інформацію щодо: дати поставки; коду постачальника; документу поставки; суми поставки та умови продажу.

Ведення запропонованих аналітичних документів на підприємстві дозволить удосконалити управлінський облік розрахунків з постачальниками та підрядниками у ТОВ «Інкометрейд» шляхом забезпечення чіткого контролю своєчасності розрахунків за кожною поставкою товарно-матеріальних цінностей (послуг), тим самим дозволить підвищити рівень платіжної дисципліни підприємства.

Для цілей управління зобов'язаннями підприємства доцільно скласти аналітичну таблицю за видами кредиторської заборгованості перед постачальниками та підрядниками. При цьому слід взяти до уваги ще одну важливу класифікаційну ознаку: виконання умов погашення, за якою заборгованість поділяти на прострочену, непрострочену, відстрочену.

Прострочену заборгованість доцільно поділяти за термінами

прострочення до трьох місяців, від трьох до шести місяців, більше шести місяців (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

**Кредиторська заборгованість перед постачальниками та
підрядниками ТОВ «Інкометрейд»**

Вид заборгованості / Період	Кредиторська заборгованість										
	Всього	у т. ч. за термінами погашення, грн.			з неї прострочена						
		до 3 місяців	від 3 до 6 місяців	від 6 до 12 місяців	термін прострочення			сума, грн.	річний процентний	житі заходи	
				до 3 місяців	від 3 до 6 місяців	від 6 до 12 місяців	до 3 місяців	від 3 до 6 місяців	від 6 до 12 місяців	в	в
непрострочена	6821	6821	0	0	0	0	0	0	0		
відстрочена	12000	0	1000	2000	0	0	0	0			

Також, на нашу думку, деталізація за субрахунками першого порядку до рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» не є достатньо детальною, оскільки потрібно враховувати терміни погашення заборгованості, а також виконання умов погашення. Для полегшення ведення бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками та підрядниками за конкретними договорами ми пропонуємо ввести у План рахунків підприємства ТОВ «Інкометрейд» відповідні субрахунки другого

порядку до рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками».

Запропоновані аналітичні субрахунки для обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками ТОВ «Інкометрейд» показані на рис. 2.7.

Рис.2.7 Аналітичні субрахунки для обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками ТОВ «Інкометрейд»

Застосування в обліку цих субрахунків сприятиме контролю за кредиторською заборгованістю, термінами її сплати, що дасть змогу більш правильно планувати розрахунки з постачальниками та підрядниками в підприємства ТОВ «Інкометрейд».

Також керівництву підприємства ТОВ «Інкометрейд» необхідно приділяти підвищену увагу залишкам рахунків, на яких відображають прострочену заборгованість. Так як, розрахунки з постачальниками та підрядниками при журнальній формі обліку ведуться у журналі 3, який не містить аналітичної інформації про стан таких розрахунків, тому основну увагу слід приділяти відомості 3.3.

Для того щоб здійснювати аналітичний облік розрахунків з постачальниками за кожним постачальником і підрядником, а потім, як цього

вимагає Інструкція про застосування Плану рахунків, відповідно до кожного документа на сплату, потрібно внести деякі зміни у дану відомість: колонку «Постачальник» перемістити перед колонками «Реєстраційний номер» і «Номер документа, дата».

Наведені вище пропозиції повинні сприяти вдосконаленню управлінського обліку дебіторської та кредиторської заборгованості та покращенню розрахункової дисципліни на підприємстві ТОВ «Інкометрейд».

2.4. Розкриття інформації про дебіторську і кредиторську заборгованість у звітності підприємства

Фінансова звітність є одним із важливих елементів методу бухгалтерського обліку і являє собою систему взаємопов'язаних узагальнюючих показників, що характеризують фінансовий і майновий стан підприємства та результати діяльності за звітний період. Складанням фінансової звітності завершується повний цикл обробки даних. Кінцевим етапом бухгалтерського обліку, як процесу виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, є передача інформації про діяльність підприємства користувачам для прийняття рішень. Узагальнення інформації та одержання звітних показників, що характеризують діяльність підприємства, здійснюється на основі даних облікової системи. Концептуальна основа облікової системи є визначальною, саме вона визначає можливості формування повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів.

Суттєвий вплив на показники звітності має облікова політика підприємства. Термін «облікова політика», визначений Законом України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні", означає сукупність принципів, методів і процедур, що використовується підприємством для складання та подання фінансової звітності.

При формуванні облікової політики забезпечується дотримання на

підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання в установлені терміни фінансової і статистичної звітності. Обрана облікова політика застосовується підприємством із року в рік. У будь-якому разі вона має залишатися незмінною принаймні протягом календарного року. Зміна облікової політики можлива у випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку змін в законодавстві, розробкою та застосуванням нових методів ведення обліку або суттєвими змінами в умовах роботи чи у структурі підприємства. Якщо такі зміни відбулися, то про це ґрунтовно повідомляється у пояснювальній записці до річної звітності. В цілому, облікова політика зводиться до вибору одного з альтернативних підходів, передбачених стандартами бухгалтерського обліку з метою вірогідного (найбільш достовірного) висвітлення певного показника фінансової звітності. Тому, виходячи з таких засад, метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

Для досягнення поставленої мети та виконання завдань щодо задоволення інформаційних потреб користувачів звітність має відповідати певним вимогам. Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік, тобто період з 1 січня по 31 грудня. Проміжна звітність складається щоквартально нарастаючим підсумком з початку звітного року. Баланс підприємства складається станом на кінець останнього дня кварталу або року.

Формування бухгалтерської і фінансової звітності підприємств має здійснюватися відповідно до принципових положень стандартів бухгалтерського обліку.

Мета складає принципи підготовки фінансової звітності, визнання та розкриття її елементів визначених в НП(С)БО №1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”.

Річна звітність ТОВ «Інкометрейд» включає:

Баланс (Звіт про фінансовий стан) (форма № 1);

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма № 2);

Звіт про рух грошових коштів (форма № 3);

Звіт про власний капітал (форма № 4).

Примітки до фінансової звітності (форма №5)

Квартальна звітність складається зростаючим підсумком з початку року у складі Балансу (Звіт про фінансовий стан) і Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід).

Звітність ТОВ «Інкометрейд» складається станом на кінець останнього дня звітного періоду - кварталу або року.

Однією із важливих вимог, що ставляться до звітності підприємств і організацій всіх форм власності, є повнота і достовірність її показників. Тому до початку складання звітності ТОВ «Інкометрейд» проводиться значна підготовча робота.

Насамперед необхідно перевірити повноту відображення в поточному обліку господарських операцій, оформлених відповідними документами, і завершити облікові записи: уточнити розподіл витрат і доходів між суміжними звітними періодами; перевірити стан розрахунків і списати у встановленому порядку нереальну дебіторську заборгованість, а також кредиторську заборгованість, по якій минули строки задоволення позову; визначити і списати фінансовий результат (прибутки, збитки) від реалізації та позареалізаційних операцій; списати (при складанні річного звіту) використаний протягом року прибуток.

Після цього перевіряють правильність облікових записів, взаємно звіряють дані синтетичного й аналітичного обліку і роблять виправні записи для усунення виявлених помилок (якщо вони мали місце). Усім дебіторам підприємства передають виписки про їхню заборгованість, які пред'являються інвентаризаційній комісії для підтвердження реальності такої заборгованості. Дебітори зобов'язані протягом 10 днів від дня одержання виписки підтвердити заборгованість або заявити заперечення.

Перед складанням річного звіту обов'язково проводять повну інвентаризацію господарських засобів, їх джерел, стану розрахунків з дебіторами і кредиторами і відображають її результати в обліку.

За діючим положенням передбачено повну інвентаризацію проводити в максимальному наближенні до складання річного звіту строки (з 1 жовтня до 1 січня) [71]. Усім дебіторам підприємства ТОВ «Інкометрейд» передають виписки про їхню заборгованість, які пред'являються інвентаризаційній комісії для підтвердження реальності такої заборгованості. Дебітори зобов'язані протягом 10 днів від дня одержання виписки підтвердити заборгованість або заявити заперечення.

Отже, якісна відмінність між квартальним і річним балансом полягає у тому, що перший складають в основному за даними поточного обліку, а показники річного балансу обов'язково підтверджуються результатами інвентаризації, що забезпечує їх достовірність.

Баланс та інші форми звітності підписуються керівником ТОВ «Інкометрейд» і головним бухгалтером. Особи, які підписали звітність, несуть повну відповідальність за достовірність звітних показників.

Інформацію про наявність дебіторської заборгованості у підприємства дає Баланс (ф.№1). Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги наводиться в рядку 1125 за чистою реалізаційною вартістю.

У примітках до фінансової звітності наводиться така інформація щодо дебіторської заборгованості:

- перелік дебіторів і суми довгострокової дебіторської заборгованості;
- метод визначення величини резерву сумнівних боргів;
- сума поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги в розрізі її класифікації за строками непогашення;
- залишок резерву сумнівних боргів за кожною статтею поточної дебіторської заборгованості, його утворення та використання у звітному році.

Фінансова звітність і в т.ч. баланс, що містять інформацію про дебіторську заборгованість підприємства подається також в органи статистики,

де формуються статистичні дані з дебіторської заборгованості підприємств в цілому по Україні.

Щодо відображення інформації про дебіторську заборгованість в податковій звітності, то така інформація в досліджуваному в роботі періоді відображалася в Додатку СБ «Суми врегулювання сумнівної та безнадійної заборгованості» Податкової декларації з податку на прибуток підприємства. Порядок врегулювання безнадійної та сумнівної заборгованості визначався в ст. 159 Податкового кодексу [66]. Умови, за яких платник податку отримував право на коригування доходів або витрат, встановлювався в підпунктах 159.1.1 та 159.1.2 п. 159.1 вище зазначеної статті. Отже, в додатку СБ відображаюлася сума доходів або витрат за безнадійною заборгованістю та сума пені, нарахована на виконання вимог пп. 159.1.2 п. 159.1 ст. 159 Податкового кодексу [66]. Крім того, зазначалися реквізити договору, на підставі якого здійснювалося коригування, та додавалися копії документів, що підтверджували наявність такої заборгованості (договір купівлі-продажу, позов до суду, рішення суду тощо) [66, пп. 159.1.3].

Наказом Міністерства фінансів України № 897 від 20.10.2015 року затверджено нову форму декларації з податку на прибуток підприємств, по якій підприємство звітувало починаючи з 4 кварталу 2015 року. Додаток СБ «Суми врегулювання сумнівної та безнадійної заборгованості» в новій декларації виключено.

У Декларації про прибуток також наводять загальний обсяг продажу товарів покупцям без ПДВ (чистий дохід від реалізації) - це рядок 01. Ця ж інформація є і у Звіті про фінансові результати (рядок 2000). Вона визначається з оборотів Дт 70 «Доходи від реалізації» Кт 79 «Фінансові результати» за звітний період.

Також у Декларації з ПДВ у рядку Д5 (колонка А) наводять обсяги продажу товарів (без ПДВ), але за першою подією. В колонці Б рядка Д5 наводять суму податкового зобов'язання з ПДВ.

Щодо кредиторської заборгованості, то в балансі (Звіті про фінансовий

стан) підприємства ТОВ «Інкометрейд» вона відображається в III розділі пасиву (ряд. 1600 -1645).

При складанні річної фінансової звітності важливу роль відіграють Примітки до неї, в яких обов'язково повинна наводитись інформація про зобов'язання підприємства (рис. 2.8)

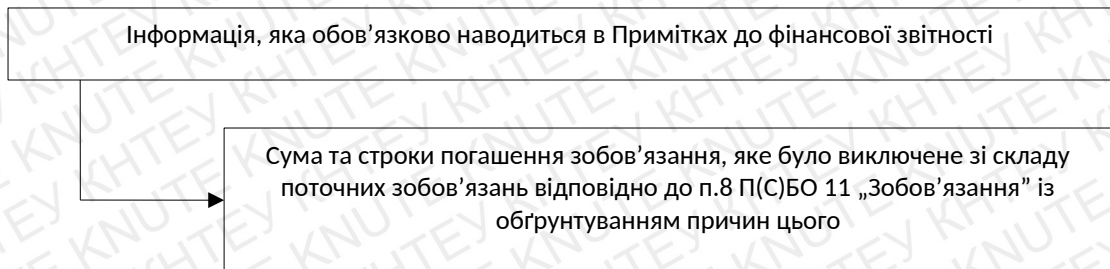

Рис.2.8 Розкриття інформації про зобов'язання з розрахунків за кредиторською заборгованістю в Примітках до річної фінансової звітності

Щодо кредиторської заборгованості з постачальниками та підрядниками, то основною причиною виникнення розрахункових операцій з постачальниками та підрядниками є укладення договору. При цьому виникає юридичне зобов'язання, яке не відображається на рахунках бухгалтерського обліку та в балансі. Його відображення в обліку розпочнеться у тому випадку, коли суб'єкти господарювання, що уклали договір, перейдуть до виконання взятих на себе обов'язків та за наявності умов відповідно до П(С)БО 11: оцінка зобов'язання має бути достовірно визначена; існуватиме ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок погашення зобов'язання.

У випадку невиконання укладеного договору, така ситуація може призвести до штрафних санкцій. Ця заборгованість також має відображатися у бухгалтерському обліку. Виникнення неузгодженості правового та облікового законодавства негативно впливає на формування звітної інформації щодо фінансового стану підприємства, тобто відбувається її викривлення. Для вирішення цієї проблеми доцільно відображати юридичні зобов'язання в позабалансовому обліку, використовуючи рахунок 042 «Непередбачені

зобов'язання». Доцільним є також зазначення інформації про юридичні зобов'язання і у примітках до фінансової звітності. Після перетворення юридичних зобов'язань на такі, що відповідають усім критеріям бухгалтерського обліку, запропоновано проводити їх виключення з позабалансового обліку та відображати як на балансових рахунках, так і у балансі підприємства.

Відображення зобов'язань підприємства таким чином сприятиме забезпеченню користувачів фінансової звітності достовірною та обґрунтованою інформацією про борги підприємства та його платоспроможність.

Також, на нашу думку, необхідно внести корективи щодо відображення кредиторської заборгованості перед постачальниками та підрядниками до фінансової звітності, а саме до Балансу (Звіту про фінансовий стан): під рядком 1615 «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги» додати рядок 1616 з назвою «у тому числі прострочена кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги». Це сприятиме посиленню інформативності звітності підприємства, що допоможе постачальникам краще розуміти якість майбутніх економічних відносин з даним суб'єктом господарювання.

Щодо відображення інформації про розрахунки з постачальниками та підрядниками у податковій звітності, то при списанні безнадійної кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками та підрядниками розділом III «Податок на прибуток підприємств» ПКУ не передбачено коригування фінансового результату до оподаткування на суму списання безнадійної кредиторської заборгованості.

Стосовно наслідків податкового обліку з податку на додану вартість при списанні кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками та підрядниками, яка не підлягає погашенню, то відповідно до п.198.3 ст.198 ПКУ податковий кредит звітного періоду визначається виходячи з договірної (контрактної) вартості товарів/послуг та складається з сум податків, нарахованих (сплачених) платником податку за ставкою, встановленою п.193.1 ст.193 ПКУ, протягом такого звітного періоду у зв'язку з придбанням або

виготовленням товарів (у тому числі при їх імпорті) та послуг.

Товари/послуги, які отримані платником податку на додану вартість та не підлягають погашенню з підстави ліквідації контрагента, вважаються безоплатно отриманими, оскільки відсутній факт їх придбання, як це передбачено у п.198.3 ст.198 ПКУ, а тому право на податковий кредит щодо таких товарів/послуг у платника податку відсутнє.

Враховуючи викладене, якщо платник податку при придбанні товарів/послуг на підставі отриманої податкової накладної сформував податковий кредит, але такі товари/послуги не підлягають погашенню з підстави ліквідації контрагента, то в податковому періоді, в якому відбувається списання кредиторської заборгованості, платнику податку необхідно відкоригувати суму податкового кредиту. При цьому коригування податкового кредиту у вказаному випадку здійснюється на підставі бухгалтерської довідки.

Процес глобалізації світової економіки, необхідність посилення захисту прав інвесторів та забезпечення прозорості функціонування міжнародних ринків капіталу зумовив розвиток нових підходів до удосконалення методології розкриття економічної інформації про результати діяльності суб'єктів господарювання. Застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності повинно стати основою для забезпечення потреби найширшого кола користувачів фінансової звітності економічною інформацією.

Позитивними сторонами застосування МСФЗ як для ТОВ «Інкометрейд», так і для його зовнішніх користувачів являються:

- можливість отримання необхідної інформації для прийняття управлінських рішень;
- забезпечення порівнянності звітності з іншими організаціями, незалежно від того, резидентом якої країни вони є і на якій території здійснюють господарську діяльність;
- можливість залучення іноземних інвестицій і позик, а також виходу на зарубіжні ринки;
- престижність, забезпечення більшої довіри з боку потенційних

партнерів;

- у багатьох випадках велика надійність інформації;
- прозорість інформації, що забезпечується шляхом дотримання правил її складання, а також численними поясненнями до звітності.

Отже, переваги складання фінансової звітності за міжнародними стандартами дійсно є і вони незаперечні для користувачів фінансової звітності ТОВ «Інкометрейд». МСФЗ можна розцінювати як інструмент глобалізації економіки і світових господарських зв'язків. У зв'язку з цим цінність МСФЗ важлива не тільки для іноземних, але й для національних інвесторів також.

Таким чином, діяльність підприємства в подальшому повинна бути направлена на пошук найбільш ефективних форм і методів співпраці з дебіторами та кредиторами. Для цього потрібно удосконалити систему бухгалтерського обліку і звітності в Україні в контексті гармонізації з міжнародними стандартами.

Висновки до розділу 2

1. Ефективна та раціональна організація обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві ТОВ «Інкометрейд» розпочинається з формування облікової політики підприємства. Від уміло сформованої облікової політики багато в чому залежить ефективність управління господарською діяльністю підприємства та стратегія її розвитку на тривалу перспективу. Фінансовий облік ґрунтується на первинній інформації. Документування є першим етапом бухгалтерського обліку, тому від його якості, достовірності, повноти та оперативності залежить наступний процес обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей. Організація підсумкового обліку розрахунків за дебіторською та кредиторською заборгованостями у підприємства «Інкометрейд» залежить від якості організації перших двох етапів. Таким чином, практика підприємства з організації обліку дебіторської та кредиторської заборгованості відповідає

нормативній базі.

2. Дебіторська та кредиторська заборгованість підприємства відображається на рахунках синтетичного та аналітичного обліку. В роботі розглянуто облік дебіторської заборгованості з покупцями та замовниками та кредиторської заборгованості з постачальниками та підрядниками ТОВ «Інкометрейд».

Для обліку розрахунків з покупцями та замовниками ТОВ «Інкометрейд» використовує рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». Підприємство відображає заборгованість покупців та замовників за одержаний товар (роботи, послуги) за чистою реалізаційною вартістю, яка визначається як різниця між первісною оцінкою дебіторської заборгованості і резервом сумнівних боргів. Таким чином, на підприємстві ТОВ «Інкометрейд» дотримуються методології ведення фінансового обліку розрахунків з покупцями та замовниками з незначними порушеннями вимог чинного законодавства стосовно резерву сумнівних боргів.

Облік з постачальниками і підрядниками у підприємства ТОВ «Інкометрейд» ведеться на синтетичному рахунку 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками". Аналітичний облік ведеться окремо за кожним постачальником та підрядником в розрізі кожного документа (рахунку) на сплату. У системі реєстрів бухгалтерського обліку розрахунки з постачальниками і підрядниками підприємства ТОВ «Інкометрейд» відображаються в журналі № 3 (розділ І). У Журналі 3 відображаються обороти за кредитом рахунку 63. Записи в цьому Журналі здійснюються на підставі підсумкових даних відомості 3.3 та первинних документів розроблених на комп'ютері. Практика підприємства «Інкометрейд» щодо методики обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками та його організації відповідає нормативній базі.

3. Для покращення аналітичної роботи в ТОВ «Інкометрейд» впроваджено управлінський облік, як засобу стратегічного управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємства.

У процесі управління дебіторською заборгованістю менеджмент підприємства ТОВ «Інкометрейд» повинен реалізовувати кредитну політику так, щоби, максимізувавши прибуток і рентабельність капіталу, підтримувати ліквідність підприємства у межах нормативних значень. Для цього управління дебіторською заборгованістю покупців та замовників на підприємстві ТОВ «Інкометрейд» повинно включати планування в якості обов'язкового елемента; при плануванні дебіторської заборгованості покупців та замовників вихідними показниками являється термін, на який покупцям надається кредит, та обсяг відсотку за кредитування; управління дебіторською заборгованістю покупців та замовників в ТОВ «Інкометрейд» для покращення ефективності повинно включати класифікацію дебіторів за категоріями та встановлення для них окремих відсоткових ставок для кожної категорії дебітора; для пришвидшення обігу дебіторської заборгованості покупців та замовників ТОВ «Інкометрейд» доцільно застосовувати факторинг; підґрунтям прийняття управлінського рішення щодо забезпечення погашення дебіторської заборгованості покупців та замовників має стати сформоване належним чином обліково-інформаційного забезпечення, завдяки якому є можливість здійснити рейтингову оцінку дебіторів, визначити ступінь ризиковості непогашення наявної дебіторської заборгованості покупців та замовників та прийняти рішення щодо здійснення факторингових операцій.

Для удосконалення управлінського обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками ТОВ «Інкометрейд», з метою усунення фактів виникнення простроченої кредиторської заборгованості та ефективного контролю за своєчасним погашенням заборгованості підприємства перед постачальниками (підрядниками), пропонується вдосконалити аналітичний облік розрахунків з ними впровадженням в документообіг облікової системи аналітичних документів. Ведення запропонованих в роботі аналітичних документів на підприємстві дозволить удосконалити облік розрахунків з постачальниками та підрядниками у підприємства ТОВ «Інкометрейд» шляхом забезпечення чіткого контролю своєчасності розрахунків за кожною поставкою товарно-

матеріальних цінностей (послуг), тим самим дозволить підвищити рівень платіжної дисципліни підприємства.

Також, для полегшення ведення бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками та підрядниками за конкретними договорами ми пропонуємо ввести у План рахунків підприємства «Інкометрейд» відповідні субрахунки другого порядку до рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Застосування в обліку цих рахунків сприятиме контролю за кредиторською заборгованістю, термінами її сплати, що дасть змогу більш правильно планувати розрахунки з постачальниками та підрядниками в підприємства ТОВ «Інкометрейд».

Запропоновані в роботі пропозиції повинні сприяти вдосконаленню методики управлінського обліку дебіторської та кредиторської заборгованості та покращенню розрахункової дисципліни на підприємстві ТОВ «Інкометрейд».

4. Формування бухгалтерської і фінансової звітності ТОВ «Інкометрейд» має здійснюватися відповідно до принципів положень стандартів бухгалтерського обліку. Перед складанням річного звіту на підприємстві обов'язково проводять повну інвентаризацію господарських засобів, їх джерел, стану розрахунків з дебіторами і кредиторами і відображають її результати в обліку.

Інформацію про наявність дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями та замовниками у підприємства дає Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ф.№1). Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги наводиться в рядку 1125 за чистою реалізаційною вартістю. Щодо відображення інформації про дебіторську заборгованість в податковій звітності, то така інформація відображається в Податковій декларації з податку на прибуток підприємства та Податковій декларації з податку на додану вартість.

Щодо кредиторської заборгованості, то в балансі (Звіті про фінансовий стан) підприємства ТОВ «Інкометрейд» вона відображається в III розділі пасиву (ряд. 1600 -1645). При складанні річної фінансової звітності важливу роль відіграють Примітки до неї, в яких обов'язково повинна наводитись

інформація про зобов'язання підприємства.

На нашу думку, необхідно внести корективи щодо відображення кредиторської заборгованості перед постачальниками та підрядниками до фінансової звітності, а саме до Балансу (Звіту про фінансовий стан): під рядком 1615 «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги» додати рядок 1616 з назвою «у тому числі прострочена кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги». Це сприятиме посиленню інформативності звітності, що допоможе постачальникам краще розуміти якість майбутніх економічних відносин з даним суб'єктом господарювання.

Щодо відображення інформації про розрахунки з постачальниками та підрядниками у податковій звітності, то при списанні безнадійної кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками та підрядниками розділом III «Податок на прибуток підприємств» ПКУ не передбачено коригування фінансового результату до оподаткування на суму списання безнадійної кредиторської заборгованості.

Діяльність підприємства в подальшому повинна бути направлена на пошук найбільш ефективних форм і методів співпраці з дебіторами та кредиторами. Для цього потрібно удосконалити систему бухгалтерського обліку і звітності в Україні в контексті гармонізації з міжнародними стандартами.

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ДЕБІТОРСЬКОЇ І КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

3.1. Мета, завдання, інформаційні джерела контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості

Важливим засобом впливу на результати діяльності і господарювання в цілому в сучасних умовах виступає ефективна та дієва система контролю. Контроль, як економічна категорія є ефективним засобом попередження, виявлення та запобігання порушенням; складовою частиною господарського управління, його функцією, методом реалізації управлінських рішень; джерелом інформації про позитивні й негативні явища на всіх ділянках господарської діяльності; систематичною конструктивною діяльністю керівників органів управління, спрямовану на наближення фактичного виконання до поставленої мети [78].

На думку українського дослідника Б.Ф. Усача, контроль означає перевірку виконання тих чи інших господарських рішень з метою встановлення їхньої законності та економічної доцільності [84, с. 10].

Науковець Є.В. Калюга зазначає, що контроль визначається як постійно діюча, науково обґрунтована і добре продумана система активного спостереження і перевірки процесів господарювання [41, с. 20].

Таким чином, вищенаведені визначення сутності контролю дозволяють трактувати контроль як діяльність, спрямовану на перевірку відповідності фактичних показників діяльності встановленим параметрам та надання рекомендацій щодо усунення виявлених відхилень.

На сьогоднішній день на підприємствах розрізняють два види контролю за суб'єктами здійснення – зовнішній та внутрішній.

Модель контролю дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві ТОВ «Інкометрейд» представлена на рис. 3.1.

Суб'єкти контролю					
Адміністрація підприємства (керівництво)		Бухгалтерська служба підприємства		Спеціально запрошені аудитори	
Об'єкти контролю					
Операції з обліку дебіторської та кредиторської заборгованості	Первинні документи, звітність МВО	Регістри аналітичного і синтетичного обліку по рах. 36,37,63,64, 65,66, 68.	Бухгалтерська і податкова звітність	Функції управління дебіторською та кредиторською заборгованістю	
Джерела інформації					
Нормативні документи	Законотдавчі акти	Регістри аналітичного і синтетичного обліку	Первинні документи, звітність	Бухгалтерська і податкова звітність	Результати попередніх перевірок
Методичні прийоми контролю					
Органолептичні			Розрахунково-аналітичні		Документальні
Інвентаризація, контрольні	Технологічний та хіміко-	Експертизи, службові	Економічний аналіз,	Економіко-математичні	Інформаційне Нормативно-правове
Методичні прийоми узагальнення та реалізації результатів контролю					
Документування результатів контролю	Аналітичне групування	Слідчो-юридичне обґрунтування	Систематизоване групування	Прийняття рішень та контроль за їх виконанням	

Групування недоліків

Рис. 3.1 Модель контролю дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві ТОВ «Інкометрейд»

Запропонована модель контролю дебіторської та кредиторської

заборгованості на підприємстві поєднує основні складові контрольного процесу. Організаційні питання, які вирішуються на рівні моделювання контролю дебіторської та кредиторської заборгованості, стосуються обґрунтування мети і систематизації завдань, визначення об'єктів і суб'єктів дослідження, формування методичного забезпечення. Інформаційна компонента поєднує характеристику джерел утворення економічної інформації, доведення доцільності поєднання інформаційних потоків, побудову системи показників, які визначають параметри об'єктів та алгоритмів перетворення вхідної інформації у вихідні дані, на основі яких приймаються управлінські рішення щодо дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства.

Суб'єктами контролю дебіторської та кредиторської заборгованості є адміністрація та бухгалтерська служба підприємства, а також спеціально запрошені аудиторами. Об'єктами контролю дебіторської та кредиторської заборгованості є операції з обліку дебіторської та кредиторської заборгованості.

Джерелами інформації контролю дебіторської та кредиторської заборгованості є:

- а) вимоги нормативних документів щодо обліку дебіторської та кредиторської заборгованості;
- б) наказ про облікову політику підприємства;
- в) первинні документи (рахунки-фактури, накладні, акти з надання послуг, касові документи, виписки банку тощо);
- г) договори на поставку товарів, надання послуг тощо;
- д) реєстри синтетичного і аналітичного обліку дебіторської та кредиторської заборгованості;
- е) відповіді на запити аудитора;
- ж) інформація одержана в ході перевірки;
- з) аудиторські висновки, акти ревізій та інші документи, що узагальнюють результати контролю;
- и) документи претензійно-позовних справ.

Важливим елементом організаційно-інформаційної моделі є методичне забезпечення контролю дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства. Абстрактно-логічні методи дослідження визначають наукові підходи до вивчення економічних процесів і явищ. Вони базуються на застосуванні загальнонаукових методів пізнання та інтуїції і досвіді дослідників (евристичні методи). Спеціальні методичні прийоми контролю забезпечують суцільне спостереження, документальне дослідження дебіторської та кредиторської заборгованості, виявлення, оцінку та усунення відхилень, запобігання кризовим ситуаціям і банкрутству підприємства.

Методичні прийоми узагальнення і реалізація результатів контролю дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві спрямовані на розробку, обґрунтування та впровадження заходів щодо своєчасного усунення небажаних відхилень від стандартів аудиту і запобігання кризовим ситуаціям.

Таким чином, контроль дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві має сприяти отриманню суб'єктом управління необхідної інформації щодо дебіторської та кредиторської заборгованості з метою оцінки доцільності, правомірності та ефективності здійснення відповідних фінансово-господарських операцій, виходячи з характеру економічних ситуацій, що обумовлюють необхідність прийняття тих чи інших управлінських рішень.

Раціональна організація контролю за станом розрахунків з дебіторської та кредиторської заборгованості повинна сприяти зміцненню договірної та платіжної дисципліни, прискорення оборотності оборотного капіталу і, отже, зміцненню фінансового стану підприємств. Тому при здійсненні контролю розрахунків з дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві першочергову увагу потрібно приділяти контролю стану розрахунків та дебіторській і кредиторській заборгованості.

При здійсненні контролю дебіторської та кредиторської заборгованості потрібно приділяти увагу наступним питанням:

- 1) забезпечувати юридичну обґрунтованість кожної суми дебіторської та кредиторської заборгованості;

- 2) з'ясувати їх причини та прораховувати наслідки;
- 3) в'яснити, чи вживаються необхідні заходи щодо стягнення дебіторської заборгованості;
- 4) з'ясувати, чи проводилася інвентаризація розрахунків з дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві і чи не минув строк позовної давності.

При перевірці розрахунків з дебіторської та кредиторської заборгованості об'єктами контролю є розрахунки, які здійснює підприємство на рахунках 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 64 «Розрахунки за податками і платежами», 65 «Розрахунки за страхуванням», 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», 681 «Розрахунки за авансами одержаними», крім заборгованості, яка забезпечена вексями, 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» в аналітичному розрізі за кожним покупцем та замовником і постачальником та підрядником, за кожним поданим до сплати документом.

Особливе місце в системі внутрішнього контролю на підприємстві належить внутрішньому контролю розрахунків з дебіторської та кредиторської заборгованості. Стан дебіторської та кредиторської заборгованості в системі внутрішнього контролю підприємства необхідно оцінювати за такими параметрами: доцільність та обґрунтованість розподілу функціональних обов'язків між персоналом бухгалтерії; повнота відображення дебіторської та кредиторської заборгованості; обґрунтованість записів на відповідних рахунках; відповідність і вчасність облікової реєстрації.

Безконтрольне зростання дебіторської та кредиторської заборгованості – досить поширене явище в умовах кризи неплатежів. Система контролю, у даному випадку, має величезне значення, тому що без неї сума даних заборгованостей може перевищити допустимий рівень, що призведе до зниження потоку готівки і до появи сумнівних боргів, які, в свою чергу, значно знизять загальний виторг, а отже і прибуток від реалізації товарів. Часто

виникає потреба корекції дій, іноді добре налагоджена система контролю за дебіторськими та кредиторськими є єдиним засобом простеження ситуації на цій ділянці.

Таким чином, для забезпечення ефективності внутрішнього контролю стану розрахунків з дебіторської та кредиторської заборгованості доцільно встановити конкретні процедури саме відповідно до розглянутих об'єктів та параметрів у Посадових інструкціях персоналу бухгалтерії.

Таким чином, контроль дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві має сприяти отриманню суб'єктом управління необхідної інформації щодо дебіторської та кредиторської заборгованості з метою оцінки доцільності, правомірності та ефективності здійснення відповідних фінансово-господарських операцій, виходячи з характеру економічних ситуацій, що обумовлюють необхідність прийняття тих чи інших управлінських рішень. Отже, формування методики контролю дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві вимагає конкретизації місця і ролі окремих складових контрольного процесу відповідно до причин здійснення господарської операції.

Система аналізу господарської діяльності підприємств полягає у вивченні та оцінці використання всіх видів господарських ресурсів і результатів його роботи. Аналіз – це спосіб оцінювання фінансового стану і результатів діяльності підприємства на підставі даних поточного фінансового обліку і фінансової звітності. Метою аналізу розрахунків з дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Інкометрейд» є інформаційне забезпечення управлінських рішень, на які істотно впливають фактичні або прогнозовані дані про фінансовий стан підприємства (платоспроможність, фінансова стійкість і незалежність, рентабельність діяльності, ймовірність банкрутства тощо). Результати аналізу є тим підґрунтям, на основі якого формують фінансову політику підприємства, розробляють сукупність заходів, добирають фінансові механізми реалізації поставленої перед фінансовим менеджментом мети. Так, особливу увагу в процесі аналізу розрахунків з дебіторської заборгованості

приділяють статті «Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги», яка має найбільшу питому вагу в загальній сумі дебіторської заборгованості.

Завданням аналізу розрахунків з покупцями та замовниками є вивчення та оцінка: складу та структури розрахунків з покупцями та замовниками; питомої ваги дебіторської заборгованості в сумі поточних активів; її реальності (правдивості); правильності оформлення розрахунків з покупцями та замовниками; показників якості та ліквідності цієї заборгованості; впливу розрахунків з покупцями та замовниками на фінансові результати підприємства; пошуку шляхів прискорення оборотності дебіторської заборгованості.

Практична реалізація теоретичних основ моделювання аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства ґрунтується на побудові організаційно-інформаційної моделі, яка є одним із прийомів формалізації аналітичного процесу в управлінні діяльністю підприємства і передбачає визначення окремих елементів процесу дослідження. Організаційно-інформаційна модель аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства ТОВ «Інкометрейд» наведена на рис.3.2.

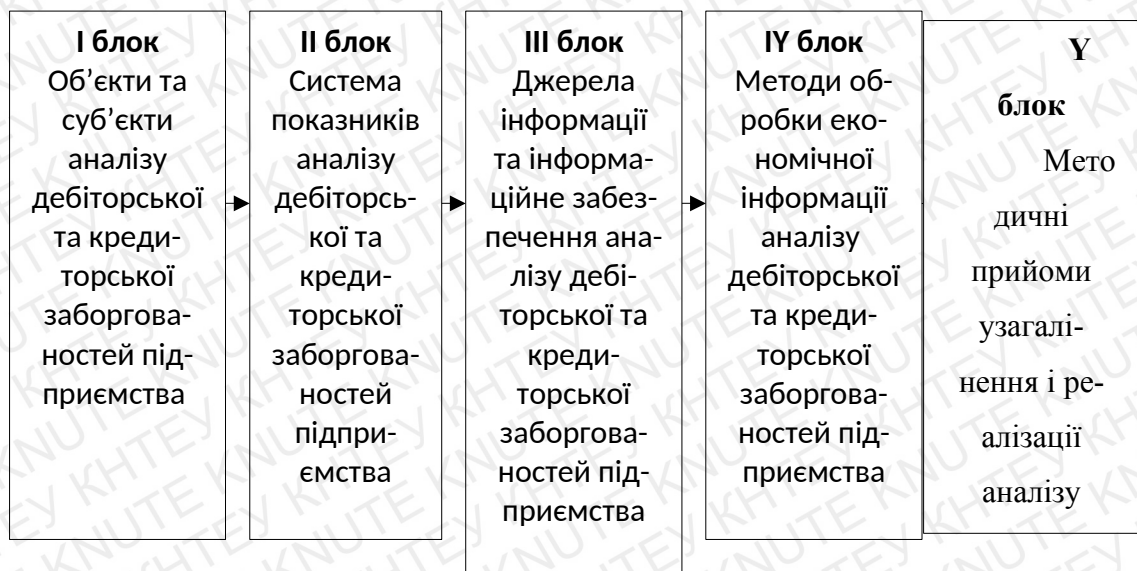

Рис. 3.2 Організаційно-інформаційна модель аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Інкометрейд»

Об'єктами аналізу дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями та замовниками на підприємстві є операції з обліку розрахунків з покупцями та замовниками та зовнішні і внутрішні фактори, що впливають на управління цими операціями.

Суб'єктами аналізу дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями та замовниками на підприємстві є бухгалтерська служба підприємства, зовнішні користувачі інформації, планова служба, фінансова служба підприємства та керівництво підприємства.

Показники аналізу дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями та замовниками можуть бути абсолютними та відносними. До абсолютних показників відносяться показники обсягу: вартісні і натуральні та питомі показники. До відносних показників відносять показники структури, показники інтенсивності процесів та показники динаміки.

За даними бухгалтерської фінансової звітності (Ф. 1, Ф. 2) можна визначити низку показників, що характеризують стан дебіторської та кредиторської заборгованості. Порядок розрахунку показників оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства покажемо в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Порядок розрахунку показників оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства

№	Показник	Формула розрахунку	Норматив
1	2	3	4
1	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Чиста виручка від реалізації/ Середньорічну дебіторську заборгованість	↑
2	Строк погашення дебіторської заборгованості	Тривалість періоду/ Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	↓
3	Коефіцієнт оборотності	Чиста виручка від реалізації/ Середньорічну кредиторську	↑

	кредиторської заборгованості	заборгованість	
4	Строк погашення кредиторської заборгованості	Тривалість періоду/ Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	↓

Методика аналізу показників оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості передбачає, що дані за звітний період порівнюються з даними за минулий рік (або інший звітний період), визначають зміни і вивчають причини цих змін, їхню якісну характеристику. Деякі показники за минулий період переносяться з розрахунку, складеного за підсумками минулого року чи іншого виробничого періоду.

Зростання періоду погашення кредиторської заборгованості є позитивним моментом при умові підвищення ефективності управління, оскільки продовжує тривалість використання безоплатних позикових ресурсів, але не за рахунок погіршення стосунків з постачальниками.

Важливим елементом організаційно-інформаційної моделі є джерела інформації та методичне забезпечення аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства. Джерела інформації підрозділяються на правові: закони, накази, постанови тощо та планово-нормативні: методичні розробки, коментарі, листи. Облікова інформація, яка буває поточною та звітною, а також позаоблікова інформація – це і є інформаційне забезпечення. Джерелами аналізу розрахунків з дебіторської та кредиторської заборгованості є: дані бухгалтерського балансу; дані аналітичного обліку.

Також елементом організаційно-інформаційної моделі аналізу є методи обробки економічної інформації. Для аналізу розрахунків підприємства з дебіторської та кредиторської заборгованості застосовують широкий спектр прийомів і методів економічного аналізу. В ході проведення аналізу застосовуються економіко-математичні та економіко-логічні методи. Економіко-математичні методи діляться на: економіко-статистичні; методи оптимальних рішень; економетричні; методи економічної кібернетики;

математичного програмування; евристичні методи. Економіко-логічні методи: використання відносних і середніх величин; застосування порівняння; групування; індексний метод; метод ланцюгових підстановок.

Методичні прийоми узагальнення і реалізація результатів аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства спрямовані на розробку, обґрунтування та впровадження заходів щодо розвитку підприємства на основі максимального використання виявлених в процесі аналізу резервів зменшення заборгованості, своєчасного усунення небажаних відхилень від стандартів контролю і запобігання кризовим ситуаціям.

Таким чином, запропонована організаційно-інформаційна модель аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства поєднує основні складові аналітичного процесу. Організаційні питання, які вирішуються на рівні моделювання аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства, стосуються обґрунтування мети і систематизації завдань, визначення об'єктів і суб'єктів дослідження, формування методичного забезпечення.

Отже, контроль і аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства мають сприяти отриманню суб'єктом управління необхідної інформації щодо розрахунків з дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства з метою оцінки доцільності, правомірності та ефективності здійснення відповідних фінансово-господарських операцій, виходячи з характеру економічних ситуацій, що обумовлюють необхідність прийняття тих чи інших управлінських рішень. Формування методики аналізу і контролю дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства вимагає конкретизації місця і ролі окремих складових контрольно-аналітичного процесу відповідно до причин здійснення господарської операції.

3.2. Методика контролю дебіторської та кредиторської заборгованості

Контроль за дебіторською та кредиторською заборгованостями на підприємстві проявляється через політику управління даними заборгованостями. Політика управління дебіторською та кредиторською заборгованостями підприємства ТОВ «Інкометрейд», складається з таких основних елементів:

- формування принципів здійснення розрахунків за дебіторською та кредиторською заборгованостями підприємства з контрагентами;
- визначення можливої суми фінансових коштів, що інвестуються в дебіторську заборгованість;
- виявлення фінансових можливостей надання комерційного та споживчого кредиту та формування системи кредитних умов;
- формування стандартів оцінки покупців і диференціації умов надання кредиту;
- формування системи штрафних санкцій за прострочення виконання зобов'язань;
- формування процедури інкасації дебіторської заборгованості;
- забезпечення використання на підприємстві сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості;
- побудова ефективних систем контролю за рухом і вчасною інкасацією дебіторської та кредиторської заборгованостей.

Так зокрема, для вдосконалення системи контролю розрахунків з покупцями та замовниками ТОВ «Інкометрейд» пропонуємо:

1. Розробити комплекс заходів щодо: по-перше, пошуку можливостей збільшення кількості покупців і замовників підприємства з тим, щоб зменшити масштаб ризику несплати боргів; по-друге, постійного моніторингу потенційних дебіторів.

2. Так як на підприємстві не нараховується резерв сумнівних боргів, то

необхідно його створити та виробити порядок його визначення в обліковій політиці підприємства.

3. Своєчасно здійснювати контроль за співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості. Значне перевищення фактичної дебіторської заборгованості створює загрозу фінансовій стабільності підприємства і робить необхідним залучення додаткових джерел фінансування. Також запропоновано ТОВ «Інкометрейд» впроваджувати в практику управління лімітування дебіторської заборгованості як у загальних обсягах, так і у розрахунку на одного дебітора і періодично переглядати граничні суми. При цьому необхідно визначити оптимальний розмір дебіторської заборгованості, яка б надлишково не іммобілізувала фінансові ресурси підприємства і не створювала б перепон для забезпечення безперебійного процесу постачання, реалізації та розрахунків підприємства за своїми зобов'язаннями.

4. Контролювати стан розрахунків з дебіторами, зокрема за простроченими заборгованостями, своєчасно виявляючи такі види дебіторської заборгованості, які є недопустимими для підприємства (наприклад, прострочена заборгованість контрагентів понад три місяці).

Для організації контролю можна використати робочий документ контролера «Результати перевірки даних про реалізацію товарів для окремих покупців», зразок якої наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Результати перевірки даних про реалізацію товарів для окремих покупців ТОВ «Інкометрейд» за листопад 2017 року

№	Покупец	Кількість замовлень	Інформація про реалізацію продукції	Кореспонденція рахунків	Інформація про оплату	Примітки
б						

№	назва	країна	місто	призвище менеджера	оговір поставки			видатковий документ			подавча накладна			з даними підприємства		з даними перевірки		дата	№ платіж. документу	сума, грн.			
					дата початку взаємин	дата	№	сума, грн.	дата	№	сума, грн.	дебет	кредит	дебет	кредит	за договором	фактично						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21			
1	ТОВ «Інга»	Україна	Київ	Жулько І.В	01.04.17	50	02.11.15	141	3241,17	04.11.17	893	3241,17	04.11.17	924	3241,17	361	702	28	631	07.11.17	07.11.17	1124	3241,17
2	ТОВ «Маяк»	Україна	Київ	Панченко Н.С.	01.01.17	100	08.11.15	152	3241,17	11.11.17	907	4527,10	11.11.17	930	4527,10	361	702	28	631	10.11.17	10.11.17	1138	4527,10

Посада, ПІБ перевіряючого _____

Запропонований документ дає змогу:

- по-перше, акумулювати дані про своєчасність відвантаження товарів, оформлення первинних документів, відображення в обліку;
- по-друге, аналізувати стан розрахунків з дебіторами разом із виявленням різної за строками непогашення заборгованості;
- по-третє, сформулювати висновок щодо доцільності подальшої роботи з певним покупцем на підставі попередніх поставок і своєчасності його оплати тощо.

5. Систематично проводити інвентаризацію заборгованості. Підприємство має розробити схему заходів для інвентаризації розрахунків із покупцями.

Для аналізу дебіторської заборгованості для окремих дебіторів, пропонуємо форму документа, зразок якого наведено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

**Аналіз дебіторської заборгованості для окремих дебіторів
ТОВ «Інкометрейд»**

№	Фактичний стан дебіторської заборгованості	Виставлені претензії										Кількість протермінованих місяців оплати					Примітки	
		Назва дебітора	дата виникнення	Вид (аванс, бартер, забезпечена векселем тощо)	сума, тис. грн.	документ (назва, №)	за які цінності	дата	документ	результат (визнані відхилення)	Кредиторська дебіторська	0-1	1-3	3-6	6-9	9-12		поверх 12
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	«Олімп» ТОВ ТОВ «Маяк»	11.12.17	Товарний лист	7841,36	Рахунок 981	товари	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
2	«Олімп» ТОВ	18.12.17	Товарний лист	8453,67	Рахунок 984	товари	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	

Виконавець _____

За допомогою даного документа можна виявити фактичний стан розрахунків для окремих дебіторів, здійснити його аналіз та своєчасно реагувати на можливі відхилення.

Унаслідок цього підприємство активізує роботу щодо повернення наявних і уникнення потенційних боргів у майбутньому.

Для контролю за правильністю проведення та організації інвентаризацій розрахунків з дебіторами можна використовувати робочий документ контролера «Тест контролю правильності проведення інвентаризації», який дасть змогу узагальнити інформацію про порушення, виявлені на підприємстві під час організації та проведення інвентаризацій.

Зразок запропонованого документу «Тест контролю правильності проведення інвентаризації» наведено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Тест контролю правильності проведення інвентаризацій розрахунків із дебіторами ТОВ «Інкометрейд»

№		Порушення (+,-)											Примітки
1	2	Елемент вибірки											
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
		Інвентаризації розрахунків взагалі не проводяться	Відсутність підписів членів інвентаризаційної комісії у документанції	Договірність виправлень не підтверджена підписами членів комісії	Відсутність необхідних реквізитів у значеннях розрахункових документних дебіторів	Відсутність пронієм - кількості натуральних показників	Акти звірок дебіторами, що додається до актів інвентаризацій не містять обов'язкових реквізитів чи взагалі відсутні	Складені інвентаризаційні описи не відповідають встановленим вимогам	Відсутність відображення результатів інвентаризацій (відхилень) в обліку	Відсутність відхилення заборгованості за строками не погашення	Неправильне відображення у звітності, зокрема, наведена заборгованість не розгорнута у баланс	Інше	

1	Дебіторська заборгованість за товари	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-
1	Дебіторська заборгованість за послуги	-	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-

Виконвець _____

Згодом цей документ може допомогти вжити відповідних заходів щодо усунення виявлених недоліків і відхилень.

6. Створення відділу внутрішнього контролю чи відокремлення особи у відділі до обов'язків якої, входив би контроль за сумнівною та безнадійною заборгованістю. Серед іншого до його завдань слід віднести усі запропоновані вище заходи щодо покращення системи управління, зокрема контролю дебіторської заборгованості.

Вважаємо, що запропоновані практичні рекомендації поліпшать систему обліку та контролю дебіторської заборгованості покупців та замовників на підприємстві ТОВ «Інкометрейд».

ТОВ «Інкометрейд» має дебіторську заборгованість на початок року. Тому було досліджено аналітичний облік на бухгалтерському рахунку «Розрахунки з покупцями та замовниками» з метою встановлення причин несплати заборгованості та вивчені заходи, які використовує підприємство щодо погашення боргу.

Особливу увагу було звернуто на тих дебіторів, які тривалий час не сплачують належних сум на погашення заборгованості, установлені причини несплати і заходи, які вживає адміністрація щодо ліквідації боргу.

За даними розрахункового балансу ТОВ «Інкометрейд» особливо ретельно перевірено в активі стан розрахунків з дебіторами та кредиторами, приділено увагу тим з них, які мають стійкий характер, а також мають найбільшу питому вагу в складі дебіторської та кредиторської заборгованості.

Особливу увагу було зосереджено на контролі строку позовної давності дебіторської заборгованості, що значиться на балансі ТОВ «Інкометрейд» як реальна, а насправді строки її стягнення через суд адміністрацією підприємства пропущені, тому вона підлягає списанню на збитки.

Реальність балансу може бути забезпечена тільки в результаті ретельної перевірки (інвентаризації) всіх його статей, в т.ч. перевірку стану розрахунків почато з аналізу матеріалів інвентаризації розрахунків.

Інвентаризація розрахунків полягає у виявленні фактичних залишків сум на рахунках. На основі актів звірки розрахунків записані суми непогодженої і простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості та безнадійних боргів.

За названими видами заборгованості до акта інвентаризації розрахунків прикладається довідка із зазначенням: суми заборгованості; за які ТМЦ; дата виникнення і на підставі яких документів.

Таким чином, аналіз матеріалів інвентаризації розрахунків дав можливість зосередити увагу на більш ретельній перевірці розрахунків дебіторської та кредиторської заборгованості, за якими встановлено різні розходження.

Протягом перевірки аудитори використовувались принцип вибіркової перевірки інформації.

Контроль розрахункових операцій було почато з аналізу правильності оплати за одержані та відвантажені товари, а також повноти їх списання.

Під час перевірки перевірено, чи правильно відображені за статтями балансу відповідні залишки заборгованостей. Для цього порівняно залишки за кожним видом розрахунків на одну і ту саму дату за даними аналітичного обліку із залишками за синтетичними рахунками, Головною книгою і балансом. За наявності розходжень перевіряється реальність і документальну обґрунтованість заборгованості за кожним дебітором чи кредитором. Такі розходження є наслідком занедбаності обліку розрахункових операцій або результатом зловживань, але на ТОВ «Інкометрейд» розходжень немає.

Кожна сума дебіторської заборгованості на окремих рахунках розглядалась з погляду виникнення боргу, причини і давності створення заборгованості, реальності її одержання. Під час контролю дебіторської заборгованості покупців розрізнено такі її категорії: поточну (або нормальну); неоплачену в строк; заборгованість за строком давності, що минув; спірну; безнадійну.

Під час перевірки розрахунків із покупцями перевірено, чи укладені договори поставки товарів, чи правильно вираховуються суми, належні підприємству за прийняті покупцем товари. Перевірено повноту і своєчасність розрахунків покупців за прийняті ними товари.

З цією метою проведено інвентаризацію розрахунків: вислані копії карток аналітичного обліку розрахунків (контокорентні виписки) іногороднім покупцям. Контрагенти надавали відповідь щодо стану розрахунків з ТОВ «Інкометрейд».

Кожна сума дебіторської заборгованості на окремих рахунках розглядалась з погляду виникнення боргу, причини і давності створення заборгованості, реальності її одержання. Заборгованість, не сплачена в установленний строк, це заборгованість зі строком сплати, що минув, яка має бути погашена. Тому з'ясувалися причини її непогашення у визначені терміни.

Щодо проведення контролю розрахунків з поставальниками і підрядниками ТОВ «Інкометрейд» перевіряючі наперед встановлюють якість стану внутрішньогосподарського контролю й обліку таких розрахунків. Для досягнення цієї мети, як правило, прибігають до опитування (письмовому й усний) працівників підприємства.

Це дозволяє виявити найбільш уразливі місця в системі обліку розрахунків і визначити подальший напрямок перевірки. Переважно перевіряють види робіт, що зовсім не піддалися контролю або мало контролювалися бухгалтерією (чи іншою внутрішньою службою підприємства). За допомогою тестування можна визначити рівень організації

внутрішнього контролю за операціями з розрахунку з поставальника ми і за гальний стан обліку цих операцій.

До конкретних питань тестування можна віднести наступні:

- чи маються відповідні договори на всі поставання за пів, виконання робіт, надання послуг;

- чи приймають участь бухгалтер у складанні акта на виявлення розбіжностей між фактично оприбуткованих ТМЦ і значимуся на рахунок обліку розрахунків з поставальника ми і підрядчика ми;

- право на одержання доручення на ТМЦ від поставальників представлено:

- 1) обличчям, за фіксованому внаказі;

- 2) немає обмежень;

- чи реєструються рахунки-фактури поставальників в окремому журналі;

- чи цілком досталяються матеріальні цінності на підприємство, тобто немає випадків нестачі розбіжностей;

- чи вчасно пред'являються претензії поставальникам (якщо немає - укажіть причину);

- чи завжди задовольняються претензії (якщо немає - укажіть причину);

- чи застосовуються штрафні санкції до поставальників за невиконання ними договірних зобов'язань;

- чи оформляється документально повернення ТМЦ на відповідність якості, зазначених у рахунок, товарно-транспортних накладних;

- при прийманні вантажу, що прибув по залізниці, чи здійснюється його перерахування, зважування, обмір при надходженні на склад і складання комерційного акту за нестачею ТМЦ;

- чи здійснюється за везення ТМЦ по листах підприємства без наявності договорів;

- чи розроблена типова схема кореспонденції рахунків для

відображення господарських операцій;

- чи вчасно надходять у бухгалтерію документи поставальників по прибутку внаслідок ТМЦ матеріально-відповідальними особами;
- чи здійснює бухгалтер перерахування сум, зазначених у рахунках;
- чи звіряє бухгалтер ціни, зазначені в рахунках, з договірними.

По закінченні опитування перевіряючий проводить аналіз результатів і приймає відповідне рішення. Якщо за результатами опитування виявлено розбіжності у відповідях опитуваних, це може свідчити про погану поставку контролю й обліку розрахунків з поставальниками і підрядниками. Крім цього, ознаками поганого організації внутрішньогосподарського контролю в обліку можуть стати:

- відсутність договорів на поставання товарно-матеріальних цінностей, договорів підряду і договорів на надання послуг;
- відсутність звітів за видачі доручення на одержання товарно-матеріальних цінностей;
- відсутність журналу реєстрації рахунків-фактур поставальників;
- несвоєчасне пред'явлення претензій поставальникам за виявлені порушення договірних зобов'язань і відсутність належного обліку по претензіям;
- несвоєчасне відображення операцій по розрахунках у регістрах бухгалтерського обліку;
- невиконання перерахування сум по рахунках, що надійшли від поставальників;
- відсутність розроблених кореспонденцій рахунків по типових операціях.

В цілому внутрішньогосподарський контроль поставальників і підрядників підприємства ТОВ «Інкометрейд» та стану розрахунків з ними сприяє зміцненню договірної і розрахункової дисципліни, виконанню зобов'язань по поставках продукції в заданому асортименті і якості, підвищенню відповідальності за дотримання платіжної дисципліни,

скороченню кредиторської заборгованості, прискоренню оборотності обігових коштів а, відтак, поліпшенню фінансового стану підприємства.

Для здійснення ефективного управління господарською діяльністю ТОВ «Інкометрейд» необхідне удосконалення існуючої на підприємстві системи обліку та контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками. Повністю розкрити облікову інформацію, яка є джерелом проведення контролю, можливо лише шляхом впровадження у практику ТОВ «Інкометрейд» теоретичних досліджень, щодо документування розрахунків з постачальниками та підрядниками, які враховують потреби управління і особливості ведення обліку. В процесі управління кредиторською заборгованістю стає важливим створення і застосування внутрішніх документів у відповідності до потреб підприємства. При здійсненні оплати постачальникам в ТОВ «Інкометрейд» часто виникають проблеми контролю за заборгованістю через те, що оплата здійснюється повністю або частково. Для вдосконалення обліку і контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками, на підприємстві доцільно створення таблиці, де буде відображено заборгованість перед постачальниками за договорами, дату їх виникнення, термін оплати заборгованості і період прострочення. Це допоможе оптимізувати процес контролю за станом кредиторської заборгованості. Так, наприклад, Звіт по розрахунках з постачальниками, буде відображати своєчасність погашення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги відповідно до умов договорів.

Вихідною інформацією для заповнення Звіту по рахункам з постачальниками є дані бухгалтерського обліку ТОВ «Інкометрейд» про заборгованість конкретних контрагентів. Важливо одержувати інформацію не тільки про суму заборгованості, а й про терміни її виникнення. Для розрахунку періоду прострочення заборгованості, слід проаналізувати договори із контрагентами. Цей звіт необхідно заповнювати щотижня або щомісяця. Це дасть змогу визначити за кожною операцією, дотримання термінів постачання товарно-матеріальних цінностей і своєчасність здійснення розрахунків. Господарські операції повинні відображатися тільки на підставі своєчасно та

правильно оформлених документів із заповненням усіх реквізитів підприємства.

Форми внутрішньогосподарських документів з обліку і контролю господарських операцій по розрахункам з постачальниками мають бути розроблені фінансовим менеджером або бухгалтером підприємства та можуть змінюватися в оперативному режимі у залежності від потреб користувачів цієї інформації.

В ході контролю дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві ТОВ «Інкометрейд» не виявлені порушення та відхилення від норм чинного законодавства.

3.3. Методика і організація аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості

Перш за все визначимо, які зміни відбулися в складі та структурі дебіторської заборгованості ТОВ «Інкометрейд».

Розглянемо склад дебіторської заборгованості ТОВ «Інкометрейд» за 2013-2017 рр. (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Динаміка складу дебіторської заборгованості ТОВ «Інкометрейд» за 2013-2017 рр., тис.грн.

Показник	2013	2014	2015	2016	2017	Відхилення 2017/2015		Відхилення 2017/2016	
	р. ік	р. ік	р. ік	р. ік	р. ік	(+,-)	%	(+,-)	%
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	3 527	3 613	4 766	7 038	9 446	4 680	9 8,20	2 408	3 4,21
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1 61	1 45	1 50	1 47	6 52	5 02	3 34,67	5 05	3 43,54
Інша дебіторська забор-	1	1	1	1	5	3	2	-	-

гованість	813	901	69	051	41	72	20,12	510	48,53
Разом	501	659	085	236	0639	554	09,22	403	9,18

Як показують розрахункові дані табл. 3.4, дебіторська заборгованість ТОВ «Інкометрейд» в 2017 році збільшилась порівняно з 2015 роком на 5554 тис.грн. (109,22%) та проти 2016 року на 2403 тис.грн. (29,18%), що являється негативним результатом. Спостерігається зростання дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом порівняно з 2015 роком на 502 тис.грн. (334,67%) та проти 2016 року на 505 тис. грн. (343,54%). Але інша дебіторська заборгованість зменшилася порівняно з 2016 роком на 510 тис.грн. (48,53%) і склала в 2017 році 541 тис. грн.

У табл. 3.6 наведена динаміка структури складу дебіторської заборгованості ТОВ «Інкометрейд» за 2013-2017 рр.

Таблиця 3.6

**Динаміка структури дебіторської заборгованості ТОВ «Інкометрейд»
за 2013-2017рр., %**

Показник	2013 р. ік		2014 р. ік		2015 р. ік		Відхилення, %	
	2013 р. ік	2014 р. ік	2015 р. ік	2016 р. ік	2017 р. ік	2017 / 2015	2017 / 2016	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	4,12	,85	3,73	5,46	8,79	4,94	33	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	,93	2,56	,95	,78	,13	,18	35	
Інша дебіторська заборгованість	2,95	,33	,32	2,76	,08	,76	7,68	
Разом	00,00	10,00	00,00	00,00	00,00	,00	0,00	

Як показують розрахункові дані, найбільшу частку у структурі дебіторської заборгованості ТОВ «Інкометрейд» в 2017 році складає дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (88,79%). При цьому спостерігається зменшення її частки проти 2015 року на 4,94% та

збільшення проти 2016 року на 3,33%. Частка дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом склала в 2017 році 6,13%, вона зросла проти 2015 року на 3,18% та проти 2016 року на 4,35%. Частка іншої дебіторської заборгованості зросла в 2017 році проти 2015 року на 1,76%, але зменшилася проти 2016 року на 7,68%.

Таким чином, дивлячись на збільшення дебіторської заборгованості з покупцями та замовниками, ТОВ «Інкометрейд» слід приділити увагу окремим дебіторам, які сприяють затримці платежів. Практика свідчить, що чим більший строк дебіторської заборгованості, то нижча вірогідність її одержання.

Фінансовій службі підприємства ТОВ «Інкометрейд» потрібно проводити систематичний контроль за станом оплати покупцями відвантажених товарів. При виникненні дебіторської заборгованості необхідно застосовувати заходи щодо припинення подальшої поставки товарів боржникам, найшвидшої оплати відвантажених товарів і накладення штрафних санкцій на боржників.

Далі проаналізуємо склад і структуру поточних зобов'язань підприємства ТОВ «Інкометрейд» з кредиторської заборгованості. Для цього розрахуємо питому вагу кожного виду поточних зобов'язань з кредиторської заборгованості в загальній сумі. Визначимо відхилення в структурі кредиторської заборгованості, встановимо причини змін її окремих складових, особливо тих її складових, які негативно впливають на діяльність підприємства.

Аналіз динаміки поточних зобов'язань підприємства ТОВ «Інкометрейд» за 2013-2017 рр. наведено в табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Динаміка поточних зобов'язань підприємства ТОВ «Інкометрейд» за 2013-2017 рр., тис. грн.

Показники	2013	2014	2015	2016	2017	Відхилення 2017/2015	Відхилення 2017/2016
	р. ік	р. ік	р. ік	р. ік	р. ік		
						(%)	(%)

Поточна кредит-торгівельна заборгованість за товари, роботи, послуги	1	1	4	0	6	6	1	6	1
	21	27	04		592	188	531,68	592	00,00
Поточна кредит-торгівельна заборгованість за розрахунками з бюджетом	5	6	6	1	2	1	2	-	-
	9	4	3	721	37	74	76,19	1484	86,23
Інші поточні зобов'язання	9	1	3	0	2	-	-	2	1
	8	07	43		19	124	36,15	19	00,00
Всього поточні зобов'язання	2	2	8	1	7	6	7	5	3
	78	98	10	721	048	238	70,12	327	09,53

Сума поточних зобов'язань ТОВ «Інкометрейд» в 2017 році порівняно з 2016 роком збільшилась на 5327 тис. грн. (309,53%). У 2017 році відбулось значне збільшення кредиторської заборгованості постачальникам та підрядникам за товари, роботи, послуги, вона зросла на 6592 тис. грн. (100,00%) проти 2016 року та на 6188 тис. грн. (1531,68%) проти 2015 року.

В табл.3.8 розглянемо структуру поточних зобов'язань підприємства ТОВ «Інкометрейд» за 2013-2017 рр.

Таблиця 3.8

Структура поточних зобов'язань ТОВ «Інкометрейд» за 2013-2017

рр., %

Показники	2	2	2	2	2	Відхиленн	
	013	014	015	016	017	я,(+,-)	
	р	р	р	р	р	2	2
	ік	ік	ік	ік	ік	017/	017/
						2	2
						015	016

Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	4	4	4	0	9	4	9
	3,53	2,62	9,88	,00	3,53	3,65	3,53
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	2	2	7	1	3	-	-
	1,22	1,48	,78	00,00	,36	4,42	96,64
Інші поточні зобов'язання	3	3	4	0	3	-	3
	5,25	5,91	2,35	,00	,11	39,24	,11
Всього поточні зобов'язання	1	1	1	1	1	0	0
	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	,00	,00

Отже, як бачимо з табл. 3.8, найбільшу питому вагу в загальній структурі поточних зобов'язань підприємства в 2017 році займала кредиторська заборгованість постачальникам та підрядникам за товари, роботи, послуги – 93,53%, її питома вага в 2017 р. зросла проти 2015 року на 43,65% та проти 2016 року на 93,53%.

Побудуємо діаграму структуру поточних зобов'язань підприємства ТОВ «Інкометрейд» за 2015 рік (рис. 3.3).

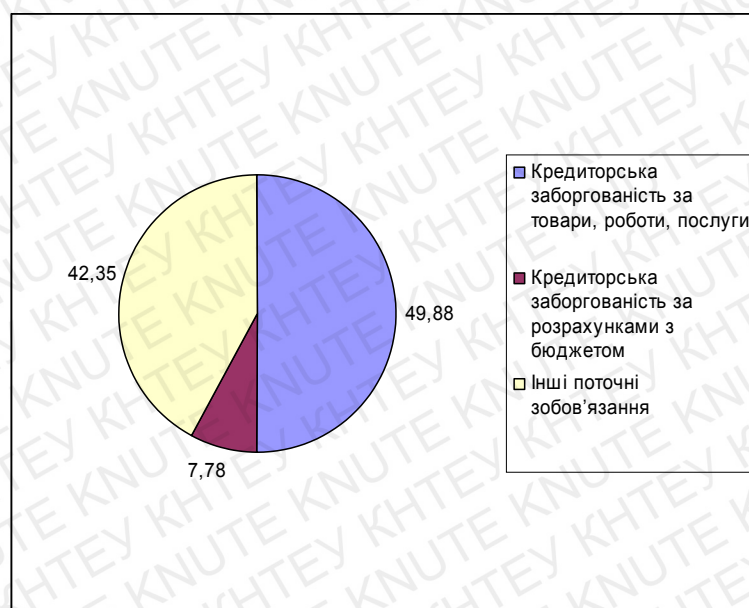

Рис. 3.3 Діаграма структури поточних зобов'язань підприємства ТОВ «Інкометрейд» за 2015 рік, %

Побудуємо діаграму структуру поточних зобов'язань підприємства ТОВ «Інкометрейд» за 2016 рік (рис. 3.4).

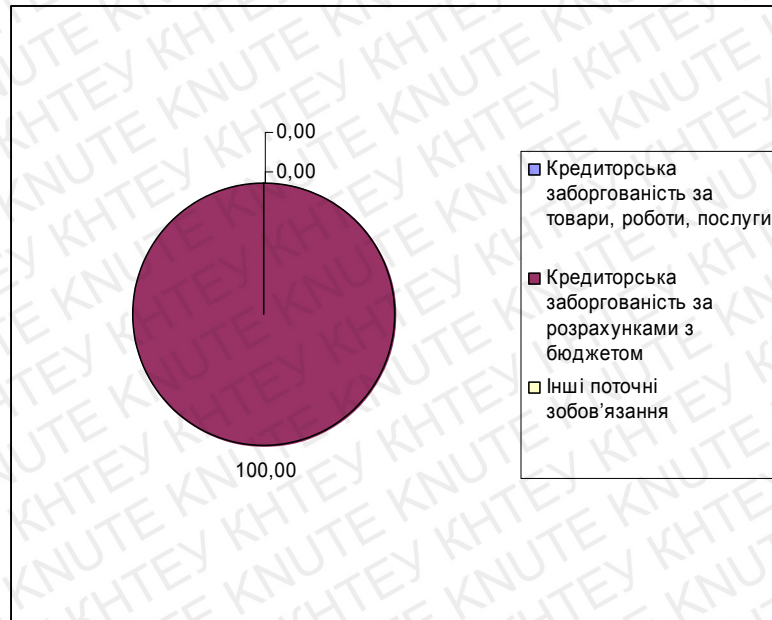

Рис. 3.4 Діаграма структури поточних зобов'язань підприємства ТОВ «Інкометрейд» за 2016 рік, %

Побудуємо діаграму структуру поточних зобов'язань підприємства ТОВ «Інкометрейд» за 2017 рік (рис. 3.5).

Рис. 3.5 Діаграма структури поточних зобов'язань підприємства

ТОВ «Інкометрейд» за 2017 рік, %

Наявність великої кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на підприємстві ТОВ «Інкометрейд» свідчить про те, що підприємство свої фінансові труднощі перекладає перш за все на своїх постачальників.

Важливим етапом аналізу розрахунків з дебіторської та кредиторської заборгованостей є розрахунок показників їх оборотності. Показники оборотності дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги підприємства ТОВ «Інкометрейд» за 2013-2017 рр. наведені в табл. 3.9.

Таблиця 3.9

Показники оборотності дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги підприємства ТОВ «Інкометрейд» за 2013-2017 рр.

Показник	2	2	2	2	2	Відхилення, (+,-)	
	013	014	015	015	016	2	2
	р	р	р	р	р	017 /	017 /
	ік	ік	ік	ік	ік	2015	2016
Оборотність дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, оборот	3	3	2	3	3	1	-
Період погашення дебі-торської заборгованості за товари, роботи, послуги, днів	1	1	1	1	1	-	0
Частка дебіторської забор-гованості за товари, робо-ти, послуги в загальному обсязі поточних активів, %	3	3	3	3	2	-	-
Відношення середньої ве-личини дебіторської забор-гованості за товари, робо-ти, послуги до виручки від	0	0	0	0	0	-	0
	,031	,033	,038	,026	,027	0,011	,000

реалізації							

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги у 2017 році збільшився проти 2015 року на 11,270, але зменшився проти 2016 року на 0,419 і становить 37,543. Період погашення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги зменшився в 2017 році проти 2015 року на 4 дні, що є позитивним результатом. Нормативного значення цих показників не має, але чим швидше обертаються ресурси підприємства, тим краще.

Частка дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги в загальному обсязі поточних активів в 2017 році склала 26,33%, що менше проти 2015 року на 9,60% та проти 2016 року на 6,03%.

Отже, проведений аналіз показників оборотності дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги ТОВ «Інкометрейд» говорить про ефективне використання ресурсів.

Показники ділової активності кредиторської заборгованості з розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства ТОВ «Інкометрейд» за 2013-2017 рр. узагальнені у табл. 3.10.

Таблиця 3.10

Показники ділової активності кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги постачальникам та підрядникам підприємства ТОВ «Інкометрейд» за 2013-2017 рр.

Показник	2013	2014	2015	2015	2016	Відхилення, (+,-)	
	р. ік	р. ік	р. ік	рік	р. ік	2017 / 2015	2017 / 2016
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборго-	941,195	879,718	414,580	1109,168	93,881	-320,699	-1015,288

ваності за товари, роботи, послуги							
Період обороту кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги	0	0	1	0	4	3	4

Таким чином, на підприємстві ТОВ «Інкометрейд» в 2017 році порівняно з 2016 роком відбулось зменшення оборотності кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 1015,288 пунктів. Період обороту кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги підприємства зріс на 4 дні проти 2016 року, що є негативним результатом.

Отже, в завершення можна сказати, що показники оборотності кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги постачальникам та підрядникам підприємства у 2017 році відносно 2013-2016 років погіршились. Рівень розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства ТОВ «Інкометрейд» за 2017 рік можна охарактеризувати як низький. Сповільнення оборотності потребує додаткового вкладення засобів, але воно може спричинити погіршення фінансового стану підприємства.

Таким чином, результати проведеного дослідження свідчать про необхідність удосконалення методичного підходу до аналізу дебіторської та кредиторської заборгованостей як інструменту покращення фінансового стану підприємства ТОВ «Інкометрейд». Для цього потрібно:

- використовувати метод розрахунку з покупцями, що широко використовується в країнах з розвинутими ринковими відносинами – метод надання знижок за дострокової оплати;
- збільшувати кількість покупців і замовників підприємства для

зменшення масштабів ризику несплати боргів;

- удосконалити контроль стану розрахунків з дебіторами та кредиторами, зокрема за протермінованими заборгованостями, своєчасно виявляючи такі види дебіторської заборгованості, які є недопустимими для підприємства;

- здійснювати контроль за співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості. Значне перевищення фактичної дебіторської заборгованості створює загрозу фінансовій стабільності підприємства і робить необхідним залучення додаткових джерел фінансування;

- здійснювати моніторинг потенційних дебіторів та кредиторів (оцінювання фінансового стану та платоспроможності, ринкової репутації, іміджу тощо).

Для вдосконалення аналізу дебіторської та кредиторської заборгованостей необхідно також використовувати сучасні комп'ютерні технології. В роботі для вирішення завдань аналізу дебіторської та кредиторської заборгованостей підприємства ТОВ «Інкометрейд» ми скористалися можливостями програми Excel - додатка з пакета MS Office.

Також ми пропонуємо ТОВ «Інкометрейд» для вдосконалення аналізу скористатися підсистемою «Управління відносинами з покупцями і постачальниками», яка дозволить автоматизувати завдання аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Підприємства потребують гнучкої системи управління відносинами з, постачальниками та підрядниками що дозволяє зберігати і аналізувати різну інформацію про них, відслідковувати всі стадії відносин з постачальниками та підрядниками, аналізувати доходи і прибутки по кожному контрагенту, регіону, ринку і групі товарів.

Підсистема «Управління відносинами з покупцями і постачальниками» дозволить підприємству ТОВ «Інкометрейд»: здійснювати зберігання повної контактної інформації по контрагентах і їх співробітникам, а також зберігання історії взаємодії з ними; реєстрацію інформації про постачальників: умови доставки товарів, надійність, терміни виконання замовлень, номенклатура і

ціни товарів та матеріалів; аналізувати незавершені і планувати майбутні операції з постачальниками і підрядниками; проводити інтегрований ABC (XYZ)-аналіз відносин з контрагентами; проводити аналіз причин зриву виконання замовлень поставок запасів; аналізувати і оцінювати стан розрахунків з покупцями і постачальниками.

Дана програма включає могутню і гнучку систему звітів, яка дозволяє оперативно аналізувати і безперервно контролювати практично всі аспекти діяльності підприємства. У числі основних можливостей системи: лінійні, ієрархічні й крос-звіти; підтримка групування; розшифровка окремих елементів звіту (деталізації).

Інформацію можна отримати в будь-яких розрізах з необхідною деталізацією. Користувач може самостійно задавати (набудовувати) рівень деталізації, параметри групування й критерії відбору даних у звітах у відповідності зі специфікою розв'язуваних завдань. Такі індивідуальні налаштування (фактично - створені користувачем спеціалізовані звіти) можуть бути збережені для подальшого використання.

Одним із таких звітів є Рапорт керівнику. Рапорт керівнику - механізм, який дозволяє організувати регулярне формування і доставку керівному складу інформації про поточний стан розрахунків з покупцями і постачальниками на підприємстві. Важливо, що для цього керівнику не потрібно самому складати запити і навіть просто запускати програму. Одиноразово налаштований механізм «Рапорт керівнику» може відповідно до заданого регламенту - наприклад, кожен день о 19:30 або кожні 15 хвилин протягом дня - автоматично публікувати в інтернеті або відправляти по заданих адресах електронної пошти звіт, у якому різнопланова інформація про розрахунки з покупцями і постачальниками підприємства сконцентрована в зручному і наочному для керівника вигляді. У звіті також наводиться оперативний аналіз даних за різними показниками діяльності підприємства за обсягом продажів, по дебіторській та кредиторській заборгованості, по руху грошових коштів у розрізі статей і т.д. Список показників можна настроїти індивідуально для

кожного з керівників різних служб компанії.

Для зручності аналізу у звіті передбачено графічне представлення даних: наприклад графіки порівняння фактичних показників розрахунків з покупцями і постачальниками із запланованими або з такими ж показниками за минулі періоди.

Отже, впровадження інформаційних технологій для вдосконалення аналізу розрахунків з дебіторської та кредиторської заборгованостей підприємства надзвичайно важливо для стабільної роботи ТОВ «Інкометрейд».

Удосконалення організації та методики аналізу дебіторської та кредиторської заборгованостей в ТОВ «Інкометрейд» має важливе значення, оскільки сприяє упорядкуванню інформації, прозорості та достовірності даних із розрахункових операцій з дебіторами та кредиторами. Аналітичне забезпечення стану розрахунків з дебіторської та кредиторської заборгованостей має бути організоване таким чином, щоб достатньою мірою відображати і характеризувати всю господарську діяльність з достатньою конкретизацією, саме це зумовлює подальший напрям досліджень аналітичного забезпечення управління розрахунками з дебіторської та кредиторської заборгованостей на підприємстві ТОВ «Інкометрейд».

Висновки до розділу 3

Результати проведеного дослідження методики контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства дали підставу зробити наступні висновки:

1. Практична реалізація теоретичних основ моделювання контролю та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві ТОВ «Інкометрейд» ґрунтується на побудові організаційно-інформаційної моделі. Послідовна реалізація елементів наведених у організаційно-інформаційних моделях контролю та аналізу забезпечує досягнення поставленої мети, яка полягає у створенні інформаційної бази для ефективного

управління підприємством на основі дослідження стану розрахунків з дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства. Аналіз і контроль дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства мають сприяти отриманню суб'єктом управління необхідної інформації щодо розрахунків з дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства з метою оцінки доцільності, правомірності та ефективності здійснення відповідних фінансово-господарських операцій, виходячи з характеру економічних ситуацій, що обумовлюють необхідність прийняття тих чи інших управлінських рішень. Отже, формування методики аналізу і контролю дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства вимагає конкретизації місця і ролі окремих складових контрольно-аналітичного процесу відповідно до причин здійснення господарської операції.

2. Контроль за дебіторською та кредиторською заборгованостями на підприємстві проявляється через політику управління останньою. Для забезпечення ефективності контролю стану розрахунків з дебіторами та кредиторами доцільно встановити конкретні процедури саме відповідно до розглянутих об'єктів та параметрів у Посадових інструкціях персоналу бухгалтерії. В ході перевірки розрахунків за дебіторською та кредиторською заборгованостями в ТОВ «Інкометрейд» не виявлені порушення та відхилення від норм чинного законодавства.

Вважаємо, що запропоновані в роботі практичні рекомендації щодо вдосконалення системи контролю поліпшать систему обліку та контролю дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві ТОВ «Інкометрейд».

3. Проведений аналіз динаміки дебіторської заборгованості ТОВ «Інкометрейд» за 2013-2017 рр. показав, що дебіторська заборгованість підприємства в 2017 році збільшилась порівняно з 2015-2016 рр., що являється негативним результатом. Найбільшу частку у структурі дебіторської заборгованості ТОВ «Інкометрейд» в 2017 році складає дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (88,79%). Таким чином,

дивлячись на збільшення дебіторської заборгованості з покупцями та замовниками, ТОВ «Інкометрейд» слід приділити увагу окремим дебіторам, які сприяють затримці платежів.

Аналіз динаміки поточних зобов'язань ТОВ «Інкометрейд» за 2013-2017 рр. показав, що сума поточних зобов'язань ТОВ «Інкометрейд» в 2017 році порівняно з 2016 роком збільшилась. Найбільшу питому вагу в загальній структурі поточних зобов'язань підприємства в 2017 році займала кредиторська заборгованість постачальникам та підрядникам за товари, роботи, послуги – 93,53%. Наявність великої кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на підприємстві ТОВ «Інкометрейд» свідчить про те, що підприємство свої фінансові труднощі перекладає перш за все на своїх постачальників. Проведений аналіз показників оборотності дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги ТОВ «Інкометрейд» говорить про ефективне використання ресурсів. Показники оборотності кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги постачальникам та підрядникам підприємства у 2017 році відносно 2013-2016 років погіршились. Рівень розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства за 2017 рік можна охарактеризувати як низький. Сповільнення оборотності потребує додаткового вкладення засобів, але воно може спричинити погіршення фінансового стану підприємства.

Результати проведеного дослідження свідчать про необхідність удосконалення методичного підходу до аналізу дебіторської та кредиторської заборгованостей як інструменту покращення фінансового стану підприємства ТОВ «Інкометрейд». Для вдосконалення аналізу дебіторської та кредиторської заборгованостей необхідно також використовувати сучасні комп'ютерні технології.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного дослідження теоретичних та практичних аспектів організації та методики обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства дали підставу зробити наступні висновки:

1. Розрахунки виступають важливим інструментом регулювання економічних відносин між суб'єктами господарської діяльності, а також невід'ємним і необхідним елементом процесу розширеного відтворення, формування, розподілу (перерозподілу) суспільного продукту. Основним об'єктом бухгалтерського обліку операцій за розрахунками з дебіторами є дебіторська заборгованість, а з кредиторами – кредиторська заборгованість. Дебіторська заборгованість – це сума грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів, яку на певну дату підприємству заборгували його дебітори – юридичні та фізичні особи. Класифікація дебіторської заборгованості потребує вдосконалення для цілей управління. Доцільно розмежувати заборгованість строк якої настав та ще не настав, з метою розрахунку майбутньої вартості грошових потоків від погашення такої заборгованості.

Кредиторська заборгованість – це складова кругообігу капіталу, яка виступає предметом обов'язкових правовідносин між боржником і його кредитором, що виникли на стадії постачання і мають гривневий еквівалент. Кредиторська заборгованість також розглядається як зобов'язання. Зобов'язання – це обов'язки підприємства з виплати боргу, передачі активу, надання послуг, виконання робіт, що має суб'єктивний склад, динамічність, наказовий зміст, цілеспрямованість, конкретність, санкціонованість, які виникають у результаті минулих операцій, виконання яких приведе до зменшення активів і збільшення капіталу. Оцінка та управління зобов'язаннями, крім з'ясування сутності, потребує також здійснення їх класифікації. З метою бухгалтерського обліку зобов'язання поділяються на

довгострокові, поточні, забезпечення, непередбачені зобов'язання, доходи майбутніх періодів. Детальна класифікація зобов'язань дає можливість глибше зрозуміти їхню сутність, допомагає бухгалтерам правильно здійснювати організацію обліку, а керівникам отримувати різнобічну інформацію про зобов'язання за розрахунками з кредиторами з метою їх оптимізації.

2. Для раціональної організації бухгалтерського обліку дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств необхідно дотримуватись вимог всіх чинних нормативно-правових актів та розробляти власну облікову політику підприємства, яка б не суперечила чинному законодавству, враховувала специфіку діяльності конкретного підприємства та адаптацію вітчизняного обліку дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств до міжнародних стандартів. Процеси реформування бухгалтерського обліку, як і практика використання нормативно-законодавчої бази з питань обліку, засвідчили наявність багатьох недостатньо вивчених і неузгоджених питань щодо обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств. До сьогодні залишається не повністю вирішеним питання обліку безнадійної дебіторської заборгованості, визначення окремих категорій, врахування ризиків, удосконалюється методика відображення розрахунків з покупцями та постачальниками, класифікація дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств тощо. Проте чи не найголовніший недолік законодавства України – це зависока частота його зміни і внесення поправок. Хоча, певною мірою, це свідчить про постійний процес його удосконалення, і поряд з цим стихійне оновлення нормативних документів ускладнює їх практичне застосування, оскільки необхідний додатковий час для їх опрацювання, вивчення та випробування на практиці. Отже, виникає об'єктивна необхідність подальшого поглиблення теоретичних досліджень і методологічних розробок, спрямованих на удосконалення обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств.

3. Об'єктом дослідження в роботі обрано ТОВ «Інкометрейд». Предметом діяльності підприємства є неспеціалізована оптова торгівля продуктами

харчування, напоями та тютюновими виробами. Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку, документообороту, вибору форми і методу ведення бухгалтерського обліку, штату бухгалтерії, за забезпечення взаємозв'язку бухгалтерії з іншими підрозділами підприємства і виконання вимог головного бухгалтера всіма підрозділами, в частині здійснення бухгалтерського обліку і контролю несе керівник підприємства. В ТОВ «Інкометрейд» складено наказ "Про облікову політику на підприємстві". Згідно затвердженої облікової політики базове підприємство використовує автоматизовану форму бухгалтерського обліку, тобто всі дані первинних документів накопичуються і реєструються в зведених відомостях, розроблених на комп'ютері. в досліджуваному періоді використовувало програму "1С: Бухгалтерія 8.2".

Для узагальнення інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства ТОВ «Інкометрейд» було проведено аналіз його техніко-економічних показників за 2013-2017 роки. Як видно з проведеного аналізу діяльність ТОВ «Інкометрейд» зазнала негативних змін, зі збільшенням чистого доходу від реалізації продукції чистий прибуток навпаки зменшився. Чиста виручка від реалізації товарів зросла в 2017 році порівняно з 2016 роком на 85379 тис. грн. (38,11%). Чистий прибуток ТОВ «Інкометрейд» в 2017 році зменшився на 1355 тис. грн. (14,02%) порівняно з 2016 роком та склав 8313 тис. грн. Отже керівництву підприємства для покращення фінансового стану підприємства потрібно надалі краще проводити внутрішню політику, завданнями якої є пошук резервів економії витрат, впроваджувати заходи для підвищення доходів, підвищувати оборотність активів, вводити додаткові пільги та послуги для покупців та замовників.

4. Ефективна та раціональна організація обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві ТОВ «Інкометрейд» розпочинається з формування облікової політики підприємства. Від уміло сформованої облікової політики багато в чому залежить ефективність управління господарською діяльністю підприємства та стратегія її розвитку на

тривалу перспективу. Фінансовий облік ґрунтується на первинній інформації. Документування є першим етапом бухгалтерського обліку, тому від його якості, достовірності, повноти та оперативності залежить наступний процес обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей. Організуючи первинний облік, на підприємстві заздалегідь визначають рух первинних документів. В ТОВ «Інкометрейд» розроблений графік документообігу з обліку розрахунків з дебіторами та кредиторами. Організація підсумкового обліку розрахунків за дебіторською та кредиторською заборгованостями у підприємства «Інкометрейд» залежить від якості організації перших двох етапів. Таким чином, практика підприємства з організації обліку дебіторської та кредиторської заборгованості відповідає нормативній базі.

5. Дебіторська та кредиторська заборгованість підприємства відображається на рахунках синтетичного та аналітичного обліку. В роботі розглянуто облік дебіторської заборгованості з покупцями та замовниками та кредиторської заборгованості з постачальниками та підрядниками ТОВ «Інкометрейд».

Для обліку розрахунків з покупцями та замовниками ТОВ «Інкометрейд» використовує рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». Підприємство відображає заборгованість покупців та замовників за одержаний товар (роботи, послуги) за чистою реалізаційною вартістю, яка визначається як різниця між первісною оцінкою дебіторської заборгованості і резервом сумнівних боргів. Таким чином, на підприємстві ТОВ «Інкометрейд» дотримуються методології ведення фінансового обліку розрахунків з покупцями та замовниками з незначними порушеннями вимог чинного законодавства стосовно резерву сумнівних боргів.

Облік з постачальниками і підрядниками у підприємства ТОВ «Інкометрейд» ведеться на синтетичному рахунку 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками". Аналітичний облік ведеться окремо за кожним постачальником та підрядником в розрізі кожного документа (рахунку) на сплату. У системі реєстрів бухгалтерського обліку розрахунки з

постачальниками і підрядниками підприємства ТОВ «Інкометрейд» відображаються в журналі № 3 (розділ I). У Журналі 3 відображаються обороти за кредитом рахунку 63. Записи в цьому Журналі здійснюються на підставі підсумкових даних відомості 3.3 та первинних документів розроблених на комп'ютері. Практика підприємства «Інкометрейд» щодо методики обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками та його організації відповідає нормативній базі.

6. Для покращення аналітичної роботи в ТОВ «Інкометрейд» впроваджено управлінський облік, як засобу стратегічного управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємства.

У процесі управління дебіторською заборгованістю менеджмент підприємства ТОВ «Інкометрейд» повинен реалізовувати кредитну політику так, щоби, максимізувавши прибуток і рентабельність капіталу, підтримувати ліквідність підприємства у межах нормативних значень. Для цього управління дебіторською заборгованістю покупців та замовників на підприємстві ТОВ «Інкометрейд» повинно включати планування в якості обов'язкового елементу; при плануванні дебіторської заборгованості покупців та замовників вихідними показниками являється термін, на який покупцям надається кредит, та обсяг відсотку за кредитування; управління дебіторською заборгованістю покупців та замовників в ТОВ «Інкометрейд» для покращення ефективності повинно включати класифікацію дебіторів за категоріями та встановлення для них окремих відсоткових ставок для кожної категорії дебітора; для пришвидшення обігу дебіторської заборгованості покупців та замовників ТОВ «Інкометрейд» доцільно застосовувати факторинг; підґрунтям прийняття управлінського рішення щодо забезпечення погашення дебіторської заборгованості покупців та замовників має стати сформоване належним чином обліково-інформаційного забезпечення, завдяки якому є можливість здійснити рейтингову оцінку дебіторів, визначити ступінь ризиковості непогашення наявної дебіторської заборгованості покупців та замовників та прийняти рішення щодо здійснення факторингових операцій.

Для удосконалення управлінського обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками ТОВ «Інкометрейд», з метою усунення фактів виникнення простроченої кредиторської заборгованості та ефективного контролю за своєчасним погашенням заборгованості підприємства перед постачальниками (підрядниками), пропонується вдосконалити аналітичний облік розрахунків з ними впровадженням в документообіг облікової системи аналітичних документів. Ведення запропонованих в роботі аналітичних документів на підприємстві дозволить удосконалити облік розрахунків з постачальниками та підрядниками у підприємства ТОВ «Інкометрейд» шляхом забезпечення чіткого контролю своєчасності розрахунків за кожною поставкою товарно-матеріальних цінностей (послуг), тим самим дозволить підвищити рівень платіжної дисципліни підприємства.

Також, для полегшення ведення бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками та підрядниками за конкретними договорами ми пропонуємо ввести у План рахунків підприємства «Інкометрейд» відповідні субрахунки другого порядку до рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Застосування в обліку цих рахунків сприятиме контролю за кредиторською заборгованістю, термінами її сплати, що дасть змогу більш правильно планувати розрахунки з постачальниками та підрядниками в підприємства ТОВ «Інкометрейд».

Запропоновані в роботі пропозиції повинні сприяти вдосконаленню методики управлінського обліку дебіторської та кредиторської заборгованості та покращенню розрахункової дисципліни на підприємстві ТОВ «Інкометрейд».

7. Формування бухгалтерської і фінансової звітності ТОВ «Інкометрейд» має здійснюватися відповідно до принципових положень стандартів бухгалтерського обліку. Перед складанням річного звіту на підприємстві обов'язково проводять повну інвентаризацію господарських засобів, їх джерел, стану розрахунків з дебіторами і кредиторами і відображають її результати в обліку.

Інформацію про наявність дебіторської заборгованості за розрахунками з

покупцями та замовниками у підприємства дає Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ф.№1). Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги наводиться в рядку 1125 за чистою реалізаційною вартістю. Щодо відображення інформації про дебіторську заборгованість в податковій звітності, то така інформація відображається в Податковій декларації з податку на прибуток підприємства та Податковій декларації з податку на додану вартість.

Щодо кредиторської заборгованості, то в балансі (Звіті про фінансовий стан) підприємства ТОВ «Інкометрейд» вона відображається в III розділі пасиву (ряд. 1600 -1645). При складанні річної фінансової звітності важливу роль відіграють Примітки до неї, в яких обов'язково повинна наводитись інформація про зобов'язання підприємства.

На нашу думку, необхідно внести корективи щодо відображення кредиторської заборгованості перед постачальниками та підрядниками до фінансової звітності, а саме до Балансу (Звіту про фінансовий стан): під рядком 1615 «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги» додати рядок 1616 з назвою «у тому числі прострочена кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги». Це сприятиме посиленню інформативності звітності підприємства, що допоможе постачальникам краще розуміти якість майбутніх економічних відносин з даним суб'єктом господарювання.

Щодо відображення інформації про розрахунки з постачальниками та підрядниками у податковій звітності, то при списанні безнадійної кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками та підрядниками розділом III «Податок на прибуток підприємств» ПКУ не передбачено коригування фінансового результату до оподаткування на суму списання безнадійної кредиторської заборгованості.

Діяльність підприємства в подальшому повинна бути направлена на пошук найбільш ефективних форм і методів співпраці з дебіторами та кредиторами. Для цього потрібно удосконалити систему бухгалтерського обліку і звітності в Україні в контексті гармонізації з міжнародними стандартами.

8. Практична реалізація теоретичних основ моделювання контролю та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві ТОВ «Інкометрейд» ґрунтується на побудові організаційно-інформаційної моделі. Послідовна реалізація елементів наведених у організаційно-інформаційних моделях контролю та аналізу забезпечує досягнення поставленої мети, яка полягає у створенні інформаційної бази для ефективного управління підприємством на основі дослідження стану розрахунків з дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства. Аналіз і контроль дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства мають сприяти отриманню суб'єктом управління необхідної інформації щодо розрахунків з дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства з метою оцінки доцільності, правомірності та ефективності здійснення відповідних фінансово-господарських операцій, виходячи з характеру економічних ситуацій, що обумовлюють необхідність прийняття тих чи інших управлінських рішень. Отже, формування методики аналізу і контролю дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства вимагає конкретизації місця і ролі окремих складових контрольно-аналітичного процесу відповідно до причин здійснення господарської операції.

9. Контроль за дебіторською та кредиторською заборгованостями на підприємстві проявляється через політику управління останньою. Для забезпечення ефективності контролю стану розрахунків з дебіторами та кредиторами доцільно встановити конкретні процедури саме відповідно до розглянутих об'єктів та параметрів у Посадових інструкціях персоналу бухгалтерії. В ході перевірки розрахунків за дебіторською та кредиторською заборгованостями в ТОВ «Інкометрейд» не виявлені порушення та відхилення від норм чинного законодавства.

Для вдосконалення системи контролю розрахунків з покупцями та замовниками ТОВ «Інкометрейд» пропонуємо розробити комплекс заходів щодо пошуку можливостей збільшення кількості покупців і замовників підприємства з тим, щоб зменшити масштаб ризику несплати боргів та

постійного моніторингу потенційних дебіторів (оцінювання фінансового стану та платоспроможності, ринкової репутації, іміджу тощо).

Також необхідно впроваджувати в практику управління лімітування дебіторської заборгованості як у загальних обсягах, так і у розрахунку на одного дебітора (існуючого чи потенційного) і періодично переглядати граничні суми. При цьому потрібно визначити оптимальний розмір дебіторської заборгованості, яка б надлишково не іммобілізувала фінансові ресурси підприємства і не створювала б перепон для забезпечення безперебійного процесу постачання, реалізації та розрахунків підприємства за своїми зобов'язаннями.

Для організації контролю можна використати робочий документ контролера «Результати перевірки даних про реалізацію продукції для окремих покупців». Запропонований документ дає змогу акумулювати дані про своєчасність відвантаження продукції, оформлення первинних документів, відображення в обліку; аналізувати стан розрахунків з дебіторами разом із виявленням різної за строками непогашення заборгованості; сформулювати висновок щодо доцільності подальшої роботи з певним покупцем на підставі попередніх поставок і своєчасності його оплати тощо.

Потрібно систематично проводити інвентаризацію заборгованості. Підприємство має розробити схему заходів для інвентаризації розрахунків із покупцями. Дотримуючись запропонованої схеми, пропонуємо форму документа, за допомогою якого можна виявити фактичний стан розрахунків для окремих дебіторів, здійснити його аналіз та своєчасно реагувати на можливі відхилення. Унаслідок цього підприємство активізує роботу відповідної служби щодо повернення наявних боргів і уникнення потенційних у майбутньому.

Для контролю за правильністю проведення та організації інвентаризацій розрахунків з дебіторами можна використовувати робочий документ контролера «Тест контролю правильності проведення інвентаризації», який дасть змогу узагальнити інформацію про порушення, виявлені на підприємстві під час організації та проведення інвентаризацій.

Ефективність контролю операцій щодо розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства в ТОВ «Інкометрейд» та фактів їх зміни залежить від раціональної його організації та чітко сформованої методики, яка передбачає наявність послідовного переліку етапів, методів та прийомів контролю та відповідного пакету розроблених робочих документів контролера для проведення внутрішньогосподарського контролю обраного об'єкта і базується на визначеному переліку систематизованих джерел інформації. Організація дієвої системи внутрішньогосподарського контролю в ТОВ «Інкометрейд» повинна ґрунтуватися на своєчасності повідомлення про відхилення, відповідальності, збалансованості, інтеграції, постійності, комплексності, розподілу обов'язків. Правильно організований внутрішній контроль за своєчасністю, повнотою й юридичною обґрунтованістю розрахунків з постачальниками та підрядниками є запорукою успішного розвитку, стабільності та стійкості підприємства ТОВ «Інкометрейд» в умовах сучасного бізнес-середовища. В цілому внутрішньогосподарський контроль постачальників і підрядників підприємства ТОВ «Інкометрейд» та стану розрахунків з ними сприяє зміцненню договірної і розрахункової дисципліни, виконанню зобов'язань по поставках продукції в заданому асортименті і якості, підвищенню відповідальності за дотримання платіжної дисципліни, скороченню кредиторської заборгованості, прискоренню оборотності обігових коштів а, відтак, поліпшенню фінансового стану підприємства.

Для здійснення ефективного управління господарською діяльністю ТОВ «Інкометрейд» необхідне удосконалення існуючої на підприємстві системи обліку та контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками. Повністю розкрити облікову інформацію, яка є джерелом проведення контролю, можливо лише шляхом впровадження у практику ТОВ «Інкометрейд» теоретичних досліджень, щодо документування розрахунків з постачальниками та підрядниками, які враховують потреби управління і особливості ведення обліку. В процесі управління кредиторською заборгованістю стає важливим створення і застосування внутрішніх документів у відповідності до потреб

підприємства. При здійсненні оплати постачальникам в ТОВ «Інкометрейд» часто виникають проблеми контролю за заборгованістю через те, що оплата здійснюється повністю або частково. Для вдосконалення обліку і контролю розрахунків з постачальниками підрядниками, на підприємстві доцільно створення таблиці, де буде відображено заборгованість перед постачальниками за договорами, дату їх виникнення, термін оплати заборгованості і період прострочення. Це допоможе оптимізувати процес контролю за станом кредиторської заборгованості. Так, наприклад, Звіт по розрахунках з постачальниками, буде відображати своєчасність погашення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги відповідно до умов договорів.

Вважаємо, що запропоновані практичні рекомендації поліпшать систему обліку та контролю дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві ТОВ «Інкометрейд».

10. Проведений аналіз динаміки дебіторської заборгованості ТОВ «Інкометрейд» за 2013-2017 рр. показав, що дебіторська заборгованість підприємства в 2017 році збільшилась порівняно з 2015 роком на 5554 тис. грн. (109,22%) та проти 2016 року на 2403 тис. грн. (29,18%), що являється негативним результатом. Спостерігається зростання дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом порівняно з 2015 роком на 502 тис. грн. (334,67%) та проти 2016 року на 505 тис. грн. (343,54%). Але інша дебіторська заборгованість зменшилась порівняно з 2016 роком на 510 тис. грн. (48,53%) і склала в 2017 році 541 тис. грн. Найбільшу частку у структурі дебіторської заборгованості ТОВ «Інкометрейд» в 2017 році складає дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (88,79%). Таким чином, дивлячись на збільшення дебіторської заборгованості з покупцями та замовниками, ТОВ «Інкометрейд» слід приділити увагу окремим дебіторам, які сприяють затримці платежів. Практика свідчить, що чим більший строк дебіторської заборгованості, то нижча вірогідність її одержання. Фінансовій службі підприємства ТОВ «Інкометрейд» потрібно проводити систематичний контроль за станом оплати покупцями відвантажених товарів.

При виникненні дебіторської заборгованості необхідно застосовувати заходи щодо припинення подальшої поставки товарів боржникам, найшвидшої оплати відвантажених товарів і накладення штрафних санкцій на боржників.

Аналіз динаміки поточних зобов'язань ТОВ «Інкометрейд» за 2013-2017 рр. показав, що сума поточних зобов'язань ТОВ «Інкометрейд» в 2017 році порівняно з 2016 роком збільшилась на 5327 тис. грн. (309,53%). У 2017 році відбулось значне збільшення кредиторської заборгованості постачальникам та підрядникам за товари, роботи, послуги, вона зросла на 6592 тис. грн. (100,00%) проти 2016 року та на 6188 тис. грн. (1531,68%) проти 2015 року. Найбільшу питому вагу в загальній структурі поточних зобов'язань підприємства в 2017 році займала кредиторська заборгованість постачальникам та підрядникам за товари, роботи, послуги – 93,53%, її питома вага в 2017 р. зросла проти 2015 року на 43,65% та проти 2016 року на 93,53%. Наявність великої кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на підприємстві ТОВ «Інкометрейд» свідчить про те, що підприємство свої фінансові труднощі перекладає перш за все на своїх постачальників.

Важливим етапом аналізу розрахунків з дебіторської та кредиторської заборгованостей є розрахунок показників їх оборотності. Проведений аналіз показників оборотності дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги ТОВ «Інкометрейд» говорить про ефективне використання ресурсів. Показники оборотності кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги постачальникам та підрядникам підприємства у 2017 році відносно 2013-2016 років погіршились. Рівень розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства ТОВ «Інкометрейд» за 2017 рік можна охарактеризувати як низький. Сповільнення оборотності потребує додаткового вкладення засобів, але воно може спричинити погіршення фінансового стану підприємства.

Результати проведеного дослідження свідчать про необхідність удосконалення методичного підходу до аналізу дебіторської та кредиторської заборгованостей як інструменту покращення фінансового стану підприємства ТОВ «Інкометрейд». Для вдосконалення аналізу дебіторської та кредиторської

заборгованостей необхідно також використовувати сучасні комп'ютерні технології. В роботі для вирішення завдань аналізу дебіторської та кредиторської заборгованостей підприємства ТОВ «Інкометрейд» ми скористалися можливостями програми Excel - додатка з пакета MS Office. Також ми пропонуємо ТОВ «Інкометрейд» для вдосконалення аналізу скористатися підсистемою «Управління відносинами з покупцями і постачальниками», яка дозволить автоматизувати завдання аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками. Впровадження інформаційних технологій для вдосконалення аналізу розрахунків з дебіторами і кредиторами підприємства надзвичайно важливо для стабільної роботи ТОВ «Інкометрейд».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. [Акімова Н.С.](#) Інформаційне забезпечення внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості / Н.С. Акімова, О.В. Топоркова // [Бізнес Інформ](#). - 2017. - № 11. - С. 312-317.
2. Атамас П.Й. Управлінський облік: 2-ге вид. Навчальний посібник / П.Й. Атамас. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 440 с.
3. Атамас П.Й. Фінансовий облік: практикум: навч. посібник / за ред. П.Й. Атамаса. – К.: Центр учб. л-ри, 2013. – 444 с.
4. Бабіч І.І. Облік і звітність в оподаткуванні : навч. посібн. / І.І. Бабіч. – Луцьк : Луцького НТУ, 2014. – 216 с.
5. Безкоровайна Л. В. Особливості бухгалтерського обліку дебіторської і кредиторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній практиці // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". — 2016. — № 12. — С. 37—44.
6. Бичик С.В. Словарь экономических терминов / С.В. Бичек, А.С. Даморацкая, И.В. Даморацкая. – М.: Выш. шк., 2009. – 271 с.
7. [Білоусова О.С.](#) Засади управління дебіторсько-кредиторською заборгованістю суб'єктів господарювання на рівні держави і підприємств / О. С. Білоусова // [Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка](#). - 2017. - Т. 22, Вип. 4. - С. 93-97.
8. Бланк И. А. Управление активами и капиталом / И. А. Бланк. — К. : Ника-Центр, Эльга, 2003. - 448 с.
9. Бондар М.І. Звітність підприємства: Підручник. / М.І. Бондар, Ю.А. Верига, М.М. Орищенко. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. - 570 с.
10. Борисов А. Б. Большой экономический словарь / А. Б. Борисов. – М. : Книжный мир, 2003. – 895 с.
11. [Бурак І.](#) Класифікація дебіторської та кредиторської заборгованості на торговельних підприємствах / І. Бурак // [Збірник наукових праць](#)

[Черкаського державного технологічного університету. Сер. : Економічні науки.](#) - 2013. - Вип. 34(1). - С. 98-102.

12. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир: ПП «Рута», 2003. – 544 с.
13. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2001. – 224 с.
14. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручн. (для студ. вищ. навч. закл.) / за ред. Ф.Ф. Бутинець. – 8-е вид., перероб. і доп. – Житомир: ПП «Рута». 2009. – 756 с.
15. Бутинець Ф.Ф. Сучасний бухгалтерський облік і контроль: проблеми розвитку : монографія / Ф.Ф. Бутинець, Т.А. Бутинець, Р.О. Савченко, М.А. Вахрушина, О.П. Колумбет; за ред.: Ф.Ф. Бутинець; Вінниц. фінанс.-екон. ун-т, Житомир. наук. бух. шк. - Житомир : Рута, 2014. - 378 с.
16. Бухгалтерський облік та оподаткування: Навчальний посібник / За ред. Р.Л. Хомяка, В.І. Лемішовського. - Львів: Бухгалтерський центр «Ажур», 2010. - 1220 с.
17. Верига Ю.А. Фінансовий облік: навч. посіб. / Ю.А. Верига, Т.В. Гладких, М.М. Орищенко.- К.: «Центр учбової літератури», 2012. - 438 с.
18. Власюк Г.В. Проблеми організації бухгалтерського обліку та шляхи їх вирішення / Г.В. Власюк // Держава та регіони. – 2009. – № 6. – С. 40-44.
19. [Волковицька О.М.](#) Міжнародні нормативи та зарубіжний досвід в організації облікового процесу розрахунків з покупцями та замовниками / О.М. Волковицька, С.Ю. Болтач // [Економіка та держава](#). - 2015. - № 1. - С. 72-75.
20. Волковицька О.М. Формування системи внутрішнього контролю розрахунків з покупцями та замовниками / О.М. Волковицька, С.Ю. Болтач/. Ефективна економіка. – 2014. - №12.- С.2-6
21. [Ганусич В.О.](#) Облік дебіторської заборгованості: управлінський та організаційний аспекти / В.О. Ганусич, І.В. Гурська // [Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка](#). - 2016. - Вип. 1(1). - С. 441-445.

22. Гарасим П.М. Структурна динаміка зобов'язань підприємства як класична обліково-аналітична парадигма / П.М. Гарасим, Н.О. Лобода, М.П. Гарасим // «Економічні науки». – Серія «Облік і фінанси». – 2014. - Випуск 11 (41). Ч. 2. – С. 102-110
23. Гнатенко Є.П. Аналіз співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства / Є.П. Гнатенко, В.В. Волошина // Науковий вісник МДУ ім. В.О. Сухомлинського. Серія: Економічні науки. - 2015. - № 1. - С. 38-42.
24. Голов С.Ф. Фінансовий облік: Підручник / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко, І. Ю. Кравченко, Г. А. Ямборко. - К.: Лібра, 2005. - 976 с.
25. Гончарук Р.П. Сутність та класифікація кредиторської заборгованості: колізії наукових підходів / Р.П. Гончарук // Вісник ЖДТУ: Економічні науки. – 2012. - №1. – 48-51.
26. Господарський кодекс України від 16.01.2003 року № 436-IV, [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
27. Губіна І. Резерв сумнівних боргів: створення та використання. / І.Губіна // Бухгалтерія. Право. Податки. Консультації. - 2013. - № 48.- С. 68-71
28. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік, 2-е перероб. і доп. Навч. посіб. / Н.В. Гудзь, П.Н. Денчук, Р.В. Романів. – К.: «Центр учбової літератури». – 2016. – 424 с.
29. Гура Н.О. Інформаційні системи і технології в обліку: [навчальний комп'ютерний практикум] / Укладачі Н.О. Гура, І.А. Дерун. - Харків: Видавець Савчук О.О., 2015. – 56 с.
30. Дідоренко Т. В. Завдання та принципи побудови обліку розрахунків з покупцями і замовниками / Т. В. Дідоренко, І. М. Белова // Сталий розвиток економіки. - 2015. - № 3. - С. 217-220.
31. Дубровська Є.В. Дослідження сутності поняття «Дебіторська заборгованість» /Є.В. Дубровська // Вісник Сумського державного університету. Сер. Економіка. - Суми: СумДУ, 2014. - № 2.- С. 202-205
32. Ефремов И. А. Теория бухгалтерського учета / Ефремов И. А., Игумнов Ю.

С. – М.: Недра, 2009. – 287 с.

33. [Євтушевська О. О.](#) Порівняльна оцінка дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств / О. О. Євтушевська, С. П. Кустурова // [Економіка харчової промисловості](#). - 2017. - Т. 9, вип. 2. - С. 68–74.
34. Єфіменко Т.І. Сумнівна дебіторська заборгованість: формування облікової політики / Т.І. Єфіменко/ Економіка. Управління. Інновації. - 2014. - Випуск № 1 (11). – С.72-81
35. [Жарикова А.](#) Проблеми обліку простроченої дебіторської заборгованості / А. Жарикова, В. Белозерцев // [Економіст](#). - 2015. - № 12. - С. 52-55.
36. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: навч. посіб. / І.В. Жолнер// М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т харч. технологій. – К.: Центр учб. л-ри, 2012. – 364 с.
37. Загородній А. Г. Облік і аудит: термінологічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Г. О. Партин, Л. М. Пилипенко. - 2-ге вид., доопр. та доповн. - Львів : Видавництво Львівської політехніки; ПП НВФ «Біарп», 2012. - 632 с.
38. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>
39. [Іващенко А. С.](#) Проблеми обліку дебіторської та кредиторської заборгованості в Україні / А. С. Іващенко, О. В. Гайдамака, Н. В. Черевик // [Молодий вчений](#). - 2014. - № 4(07)(1). - С. 69-71.
40. Інструкція з використання Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій, наказ Міністерства фінансів України від 30.10.1999 року № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
41. Калюга Є.В. Фінансово-господарський контроль у системі управління: монографія / Є.В. Калюга – К.: Ельга-Центр, 2008. – 360 с.

42. Кияшко О.М. Облік та аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством: авто-реф. дис. ... канд. екон. наук: : 08.00.09 / О. М. Кияшко. - Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2011. – 21 с.
43. Кім Ю.Г. Бухгалтерський та податковий облік: первинні документи та порядок їх заповнення: навч. посіб. / Ю.Г. Кім; М-во освіти і науки України. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 600 с.
44. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент: (навч. посібн.: курс лекцій) / Г.Г. Кірейцева – Житомир: ЖІТІ, 2008. – 432 с.
45. Конституція України від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
46. Костюнік О. В. Деякі питання регулювання дебіторської та кредиторської заборгованостей українських підприємств / О. В. Костюнік, Д. М. Недашковська // Інвестиції: практика та досвід. - 2017. - № 19. - С. 45-50.
47. Крупка Я.Д. Фінансовий облік: підруч. для студентів ВНЗ / [Я.Д. Крупка та ін.]; Терноп. нац. екон. ун-т. – 3-тє вид., допов. та переробл. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 417 с.
48. Лубенченко О. Е. Особливості аудиторської перевірки дебіторської і кредиторської заборгованості, яка обліковується за міжнародними стандартами / О. Е. Лубенченко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. - 2016. - Вип. 1(1). - С. 464-468.
49. Малиш І.М. Основні підходи до управління дебіторською заборгованістю підприємств / І.М. Малиш // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. - 2014. - Вип. 6(3). - С. 19-21.
50. Марусяк Н.Л. Дебіторська та кредиторська заборгованість як основні фінансові регулятори кругообігу оборотного капіталу підприємства / Н.Л. Марусяк // Актуальні проблеми економіки. – 2010. - №7. – С. 90-95.
51. Марчак Н.В. Управління кредиторською заборгованістю як джерелом фінансування підприємств / Н.В. Марчак, О.О. Фокіна // Інноваційна економіка. – 2011. - №2. – С. 237-239.

52. Методичні рекомендації про застосування реєстрів бухгалтерського обліку, наказ Міністерства фінансів України від 12.12.2000 року № 356 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
53. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 13 «Подання поточних активів та зобов'язань» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua
54. [Міщук Є. В.](#) Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості: проблемні аспекти / Є. В. Міщук, І. І. Сідорова // [Інвестиції: практика та досвід](#). - 2018. - № 2. - С. 54-57.
55. Міщук С.В. Проблемні аспекти обліку розрахунків з дебіторами та кредиторами: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. «Майбутнє – аудит», (м. Кривий Ріг, 1 грудня 2014 р.) / С.В. Міщук, Ю.П. Товпаш. –Кривий Ріг, 2014. – С. 184-185.
56. Мних Є.В. Фінансовий аналіз: навч. посібник / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 412 с.
57. [Москалюк Г. О.](#) Система внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості: напрямки удосконалення і розвитку / Г. О. Москалюк. // [Ефективна економіка](#). - 2013. - № 3 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_3_50
58. Нападівська Л.В. Фінансовий облік: підручник /Л.В. Нападівська, А.В. Алексеева, О.А. Бакурова [та ін.]; за заг. ред. Л.В. Нападівської. - К.: КНТЕУ, 2013. -700 с.
59. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 року № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/>.
60. Павлова Л.Н. Фінансовий менеджмент. - 2003. - № 11. - С. 269.
61. Орлов І.В. Зобов'язання та його життєвий цикл / І.В. Орлов // Економіка і управління у промисловості: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф., Дніпропетровськ, 28 – 29 жовтня 2010 р. – Дніпропетровськ, 2010. –

С. 295–296.

62. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
63. Пантелеєв В.П. Словник бухгалтера та аудитора / В.П. Пантелеєв, О.С. Сніжко. – К.: ДП "Інформ.-аналіт. агентство", 2009. – 239 с.
64. Пильнов Д. О. Ефективне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю як засіб контролю за фінансовим станом підприємства / Д. О. Пильнов // [Формування ринкових відносин в Україні](#). - 2015. - № 10. - С. 88-92.
65. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу і зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій, наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 року № 1591 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
66. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
67. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», наказ Міністерства фінансів України від 8.10.1999 р., № 237 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
68. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 року № 20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
69. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід", наказ Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. № 87. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
70. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 року № 88 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
71. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 року № 879 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

72. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік. Практикум: навч. посібн. / І.Б. Садовська, О.О. Бортнікова, К.Є. Нагірська. – Луцьк: Луцький НТУ, 2014. – 284 с.
73. [Свінарьова Г.Б](#) Система контролю дебіторської заборгованості на торговельному підприємстві / Г.Б Свінарьова, О.В. Побережець, Н.В. Чебан // [Економіка: реалії часу](#). - 2014. - № 4. - С. 94-98.
74. Склабінська А.І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / А.І. Склабінська, С.А. Дrajниця, Л.Д. Федорук; [за заг. ред. М.П. Войнаренка].-Львів: Новий Світ-2000,2013.-342с.
75. [Скляр Є. В.](#) Теоретичні засади дослідження дебіторської та кредиторської заборгованостей / Є. В. Скляр, А. І. Храпливий // [Молодий вчений](#). - 2016. - № 5. - С. 153-156.
76. Сльозко Т.М. Бухгалтерський облік в умовах інституційних перетворень: теорія і практика: моно-графія / Т.М. Сльозко. - К.: Центр учбової літератури, 2013. - 303 с.
77. Соколов Я. В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней : учебн. пособие для вузов / Я. В. Соколов. – М. : Аудит, ЮНИТИ, 1996. – 638 с.
78. Столяр Л.Г. Організація внутрішнього контролю / Л.Г. Столяр // Наукові конференції-інтернет. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/stolyar-lg-kontrol-vitrat-za-dopomogoyurozrobki-byudzhativ/>.
79. Сук Л.К. Фінансовий облік: навч. посіб. - 2-ге вид., перероб. і доп. / Сук Л.К., Сук П.Л. — К., 2012. - 647 с.
80. Колчина Н.В. Фінанси. Грошовий обіг. Кредит / Н.В. Колчина // Гриф НДІ освіти і науки. К.: Юніті – Дана, 2011. – № 4 (31). – 639 с.
81. Терещенко М.К. Деякі аспекти удосконалення обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості підприємства /М.К. Терещенко. - Економічний вісник. – 2014. - №1. – С.107-113
82. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник / Н. М. Ткаченко; М-во освіти і науки молоді та спорту України. – К.: Алерта, 2011. – 973 с.

- 83.Тринька Л.Я. Економічний аналіз: навчально-методичний посібник / Л.Я. Тринька, О.В. Липчанська. - К.:Алерта, 2013. – 568 с.
- 84.Усач Б.Ф. Контроль і ревізія: [підручн.] / Б.Ф. Усач – [7-те вид.] – К.: Знання – Прес, 2008. – 264 с.
- 85.Цал-Цалко Ю.С. [Управлінський облік : підручник для студ. вищих навч. закл. / Ю.С. Цал-Цалко, Ю.Ю. Мороз, Н.І. Цегельник ; М-во освіти і науки України, Житомирський нац. агроекологічний ун-т, Житомирське обласне об'єднання громадської організації "Спілка економістів України". - Житомир : Рута, 2015. – 976 с.](#)
- 86.Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року № 435-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
- 87.Чабанова Н.В. Бухгалтерський фінансовий облік: Посібник / Н.В.Чабанова, Ю.А. Василенко. Київ : Академія, 2002. - 672 с.
- 88.[Чабанюк О. М.](#) Облік дебіторської та кредиторської заборгованості й напрями його вдосконалення / О. М. Чабанюк, О. В. Багрій // [Науковий вісник НЛТУ України](#). - 2012. - Вип. 22.2. - С. 255-259.
- 89.[Чорненька О. Б.](#) Напрями вдосконалення обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємствах / О. Б. Чорненька // [Наукові записки \[Української академії друкарства\]](#). - 2016. - № 2. - С. 259–269.
- 90.Шквір В.Д. Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті: практикум / В.Д. Шквір, [А.Г. Загородній](#), [О.С. Височан](#) ; [Нац. ун-т «Львів. політехніка»](#). - 2-ге вид., допов. і переробл. - Львів : [Вид-во Львів. політехніки](#), 2014. - 439 с.
- 91.Current liabilities. In Whittington and Ray (eds.), Principles of Auditing and Other Assurance Services. – Boston; Irwin: McGraw-Hill, 2009.
- 92.Fundamental concepts in liability valuation and reporting: In Brownlee and Richard E. (eds.), Corporate Financial Reporting: Text and Cases. – Boston; Irwin: McGraw-Hill, 2008.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Дебіторська заборгованість за видами економічної діяльності за 2012-2016рр.

(млн.грн.)

Дебіторська заборгованість	Період				
	на 31 грудня 2012р.	на 31 грудня 2013р.	на 31 грудня 2014р.	на 31 грудня 2015р.	на 31 грудня 2016р.
Усього	1426	156	196	240	394
	657,0	6626,5	2772,1	9043,7	5631,4
сільське, лісове та рибне господарство	6180 7,3	938 08,1	151 461,0	339 227,6	109 2111,3
промисловість	4451 08,1	459 556,1	595 111,0	786 022,6	990 702,4
будівництво	7534 8,3	867 30,4	921 31,7	115 721,1	115 496,3
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	4448 54,1	464 407,8	575 447,3	641 285,3	997 460,4
транспорт, складське господарство, поштова та	5259 0,6	651 23,4	784 57,6	944 22,0	196 186,7

кур'єрська діяльність					
тимчасове розміщення й організація харчування	4753,1	461,0	463,3	495,2	644,4
інформація та телекомунікації	1913,6	194,65	231,00	307,47	482,71
фінансова та страхова діяльність	1129,86	973,40	124,93	107,98	114,16
операції з нерухомим майном	8131,5	964,86	110,80	135,12	175,30
професійна, наукова та технічна діяльність	9662,4	151,42	175,59	113,42	147,93
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	2824,8	224,73	245,51	333,17	521,28
освіта	310,4	275,6	313,1	344,5	391,2
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	1078,1	119,6	134,6	125,5	205,4
мистецтво,	1570	280	341	335	539

спорт, розваги та відпочинок	,0	1,8	9,2	4,1	4,7
надання інших видів послуг	931,8	928,1	147,2,0	186,1,8	158,9,3

Таблиця А.2

Кредиторська заборгованість за видами економічної діяльності за 2012-2016рр.

(млн.грн.)

Кредиторська заборгованість	Період				
	на 31 грудня 2012р.	на 31 грудня 2013р.	на 31 грудня 2014р.	на 31 грудня 2015р.	на 31 грудня 2016р.
Усього	1990	133	173	209	258
	946,9	5487,7	3245,0	9165,0	7426,8
сільське, лісове та рибне господарство	7362	472	721	129	172
	1,8	68,4	16,0	075,4	120,3
промисловість	5964	455	622	835	104
	22,3	097,3	259,8	702,7	2354,8
будівництво	1323	768	733	868	794
	63,8	54,9	58,6	81,8	04,6
оптова та роздрібна	6787	434	579	633	795
	07,7	937,5	127,4	964,9	128,7

торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів						
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	8685 6,5	643 05,1	877 50,6	111 916,9	145 076,6	
тимчасове розміщення й організація харчування	9492 ,1	388 1,2	472 5,2	475 1,1	580 0,5	
інформація та телекомунікації	2387 2,7	218 29,9	396 98,8	297 18,4	345 10,8	
фінансова та страхова діяльність	8019 9,5	415 73,6	689 67,2	375 24,2	399 96,1	
операції з нерухомим майном	1208 03,7	530 74,6	634 14,9	840 27,0	101 943,9	
професійна, наукова та технічна діяльність	1477 52,3	112 928,8	944 23,6	107 552,2	132 917,0	
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного	3154 0,1	169 92,8	208 46,8	301 39,2	292 74,9	

обслуговування					
освіта	485, 6	233, 5	243, 7	315, 2	384, 6
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2481, 0	202, 4,0	238, 5,7	233, 2,9	285, 1,3
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	5191, 5	365, 2,5	305, 1,2	412, 4,4	463, 0,7
надання інших видів послуг	1156, 3	833, 6	875, 5	113, 8,7	103, 2,0

Додаток Б

Пояснювальна записка до аналізу показників фінансово-господарської діяльності підприємства ТОВ «Інкометрейд» за 2013-2017 роки

Таблиця Б.1

Динаміка аналізу фінансових результатів діяльності ТОВ «Інкометрейд» за 2013-2017 роки, тис. грн.

Показники

2013

рік

2014

рік

2015

рік

2016

рік

2017

рік

Відхилення,

(+, -)

Відхилення,

%

2015

2017/

2016

2017/

2015

2017/

2016

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)

108708

109085

110071

224052

309431

199360

85379

181,12

38,11

Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)

103415

111087

101173

201221

280081

178908

78860

176,83

39,19

Валовий прибуток

5293

7998

8898

22831

29350

20452

6519

229,85

28,55

Інші операційні доходи

21468

22573

14226

17211

26731

12505

9520

87,90

55,31

Адміністративні витрати

1107

1264

1135

1782

2406

1271

624

111,98

35,02

Витрати на збут

4513

4690

5285

7629

12340

7055

4711

133,49

61,75

Інші операційні витрати

19863

22829

14472

18630

31465

16993

12835

117,42

68,89

Фінансовий результат від операційної діяльності

1278

1788

2232

12001

9870

7638

-2131

342,20

-17,76

Інші фінансові доходи

8

9

0

72

646

646

Інші доходи

574
100,00
797,22

Фінансові витрати

2
4
0
0
8
8
8
100,00
100,00

Інші витрати

143
165
51
181
384
333
203
652,94
112,15

Фінансовий результат до оподатку-вання

8
4
0
0
0
0
0,00
0,00

	1137
	1632
	2181
	11892
	10140
	7959
	-1752
	364,92
	-14,73
Витрати з податку на прибуток	
	55
	0
	443
	2224
	1827
	1384
	-397
	312,42
	-17,85
Чистий фінансовий результат	
	1082
1632	
1738	
	9668
	8313
	6575
	-1355
	378,31
	-14,02

Як видно з табл. Б.1, протягом 2013-2017 років показники діяльності ТОВ «Інкометрейд» зазнали змін. Чиста виручка від реалізації зросла в 2017 році порівняно з 2016 роком на 85379 тис. грн. (38,11%). За цей час собівартість

реалізованих товарів зросла на 78860 тис. грн. (39,19%). Валовий прибуток підприємства зріс проти 2016 року на 6519 тис. грн. (28,55%).

Операційні доходи ТОВ «Інкометрейд» зросли в 2017 році проти 2016 року на 9520 тис. грн. (55,31%). Негативно вплинуло на фінансові результати підприємства зростання в 2017 році проти 2016 року адміністративних витрат та витрат на збут на 624 тис. грн. (35,02%) та 4711 тис. грн. (61,75%) відповідно. Також зросли інші операційні витрати на 12835 тис. грн. (68,89%). Це призвело до зменшення фінансового результату від операційної діяльності на 2131 тис. грн. (17,76%).

Інші фінансові доходи ТОВ «Інкометрейд» зросли в 2017 році проти 2016 року на 574 тис. грн. (797,22%), а фінансові витрати на 203 тис. грн. (112,15%). Це призвело до зменшення фінансового результату до оподаткування на 1752 тис. грн. (14,73%). Чистий прибуток ТОВ «Інкометрейд» в 2017 році зменшився на 1355 тис. грн. (14,02%) порівняно з 2016 роком та склав 8313 тис. грн.

Як видно з аналізу діяльність ТОВ «Інкометрейд» зазнала негативних змін, зі збільшенням чистого доходу від реалізації продукції чистий прибуток навпаки зменшився. Отже керівництву підприємства для покращення фінансового стану підприємства потрібно надалі краще проводити внутрішню політику, завданнями якої є пошук резервів економії витрат, впроваджувати заходи для підвищення доходів, підвищувати оборотність активів, вводити додаткові пільги та послуги для покупців та замовників.

Додаток В

Таблиця В.1

Характеристика чинної нормативно-правової бази з питань обліку,
контролю
та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства

№	Найменування нормативного документу	Короткий зміст	Використання у обліково-аналітичному процесі
1	2	3	4
1	Конституція України / Прийнята 28 червня 1996 року// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	Основний Закон України, встановлює права і свободи громадян України	Ст. 42. Кожен має право на здійснення підприємницької діяльності, яка не заборонена законом
2	Господарський кодекс України, м. Київ 16 січня 2003 року № 436-IV, діє з 1 січня 2004 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	Кодекс визначає види і організаційні форми підприємств, правила їх створення, реєстрації, реорганізації і ліквідації, організаційний механізм здійснення ними підприємницької діяльності	Використовуємо в питанні характеристики підприємства: його діяльності, обраної фінансової політики
3	Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-VI// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	Основний <u>нормативно-правовий акт цивільного законодавства</u> України, яким регулюються особисті немайнові та майнові відносини, учасниками яких є <u>фізичні та юридичні особи, Держава Україна, територіальні громади, іноземні держави</u>	Застосовуємо при розгляді питання регулювання немайнових та майнових відносин базового підприємства
4	Податковий кодекс України, № 2755-VI від 2	Кодекс регулює відносини, що виникають у сфері	Застосовуємо при розгляді

грудня 2010 року//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	справляння податків і зборів.	системи оподаткування базового підприємства
5 Закон України "Про бухгалтер-терський облік та фінансову звітність", затверджений Постановою Верховної Ради України від 16.07.99р. №996-ХІУ//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	Закон визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні	Використовуємо при вивченні організації та веденні бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями та замовниками підприємства
6 Про затвердження національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" МФУ від 07.02.13р. №73//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	Визначається мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визначення і розкриття її елементів.	Використовується при розгляді відображення інформації про розрахунки з дебіторами та кредиторами в звітності базового підприємства
7 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 „Дебіторська заборгованість”, наказ МФУ №237 від 08.10.99р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	Це Положення (стандарт) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість підприємства та її розкриття в фінансовій звітності.	Використано для визначення та обліку розрахунків з дебіторами на підприємстві
8 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 „Зобов'язання”, наказ Міністерства фінансів України № 20 від 31.01.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	Це Положення визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість підприємства та її розкриття в фінансовій звітності.	Використано для визначення та обліку розрахунків з кредиторами на підприємстві

	rada.gov.ua		
9	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід", затвержене наказом МФУ від 29.11.99 р. №87. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua	Визначає методичні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства	Використовується для обліку доходів від реалізації продукції (робіт, послуг) підприємства
10	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 13 «Подання поточних активів та зобов'язань» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua	Цей стандарт застосовується при поданні поточних активів та поточних зобов'язань у фінансових звітах.	Використано для обліку розрахунків з кредиторами на підприємстві
11	Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, наказ МФУ від 24.05.95 №88 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	Встановлює порядок створення, прийняття і відображення в обліку первинних документів, бухгалтерської звітності	Застосовується при дослідженні питання організації обліку кредиторської та дебіторської заборгованості підприємства
12	Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку, затвержені наказом МФУ від 29.12.2000 № 356 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua .	Ці методичні рекомендації спрямовані на узагальнення у регістрах бухгалтерського обліку методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств	Застосовується при дослідженні питання обліку кредиторської та дебіторської заборгованості підприємства
13	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій	Наведений перелік рахунків, які необхідні для реєстрації бухгалтерської інформації про діяльність	Використовується для складання робочого плану з об-

	підприємств і організацій, наказ МФУ № 291 від 30.11.99 р. [Електронний ре-сурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua	господарського суб'єкту	ліку кредиторської та дебіторської заборгованості підприємства
4	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, наказ МФУ № 291 від 30.11.99 р. [Електронний ре-сурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua .	Ця інструкція встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств	Розглядаються загальні положення даної інструкції
5	Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua .	Встановлює порядок інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків	Використовується для проведення інвентаризації розрахунків з дебіторами та кредиторами на підприємстві

Додаток Г

Таблиця Г.1

Огляд спеціальної літератури з питань обліку, контролю та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства

№ п/п	Назва джерела спеціальної літератури, ким і коли видано	Короткий зміст	Використано в роботі
1	2	3	4
1	Акімова Н.С. Інформаційне забезпечення внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості / Н.С. Акімова, О.В. Топоркова // Бізнес Інформ . - 2017. - № 11. - С. 312-317.	У статті розкриваються питання інформаційного забезпечення внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості	Використано при проведенні аналізу та контролю дебіторської та кредиторської заборгованості
2	Безкорвайна Л. В. Особливості бухгалтерського обліку дебіторської і кредиторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній практиці // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". — 2016. — № 12. — С. 37—44.	У статті розкриваються особливості бухгалтерського обліку дебіторської і кредиторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній практиці	Використано при розкритті обліку дебіторської та кредиторської заборгованості
3	Волковицька О.М. Формування системи внутрішнього контролю розрахунків з покупцями та замовниками / О. М. Волковицька, С. Ю. Болтач/. Ефективна економіка. – 2014. - №12. - С.2-6	Розглянуто основні методи та принципи формування систему внутрішнього контролю, необхідність його впровадження. Детально висвітлено недоліки відсутності контрольної системи та ефективність її впровадження	Використано при розкритті методики контролю розрахунків з покупцями та замовниками

4	Ганусич В. О. Облік дебіторської заборгованості: управлінський та організаційний аспекти / В.О. Га-нусич, І. В. Гурська // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. - 2016. - Вип. 1(1). - С. 441-445.	Розглянуто управлінський та організаційний аспекти обліку дебіторської заборгованості	Використано при розкритті обліку дебіторської заборгованості
5	Гнатенко Є. П. Аналіз співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства / Є. П. Гнатенко, В. В. Волошина // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Економічні науки. - 2015. - № 1. - С. 38-42.	У статті розглянуто питання аналізу співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства	Використано при розкритті аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості
6	Дідоренко Т. В. Завдання та принципи побудови обліку розрахунків з покупцями і замовниками / Т. В. Дідоренко, І. М. Белова // Сталій розвиток економіки. - 2015. - № 3. - С. 217-220.	У статті розглянуто завдання та принципи побудови обліку розрахунків з покупцями і замовниками	Використано при розкритті обліку розрахунків з покупцями та замовниками
7	Дубровська Є.В. Дослідження сутності поняття «Дебіторська заборгованість»/Є.В. Дубровська // Вісник Сумського державного університету. Сер. Економіка. - Суми: СумДУ, 2014. - № 2.- С. 202-205	У статті розкриваються питання дослідження сутності поняття «дебіторська заборгованість»	Використано при розкритті сутності поняття «дебіторська заборгованість»
8	Свтушевська О. Порівняльна оцінка дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств / О. О.	У статті проведена порівняльна оцінка дебіторської та кредиторської заборго-	Використано при розкритті обліку дебіторської та

	Єв-тушевська, С. П. Кустурова // Економіка харчової промис-ловості . - 2017. - Т. 9, вип. 2. - С. 68–74.	ваності підприємств	кредиторської заборгованості
9	Жарикова А. Проблеми обліку простроченої дебіторської заборгованості / А. Жарикова, В. Бело-зерцев // Економіст . - 2015. - № 12. - С. 52-55.	У статті розглянуто проблеми обліку простроченої дебіторської заборгованості	Використано при розкритті обліку простроченої дебіторської заборгованості
10	Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: навч. посіб. / І.В. Жолнер; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т харч. технологій. – К.: Центр учб. л-ри, 2012. – 364 с.	У навчальному посібнику розкриваються теоретичні та практичні аспекти обліку на підприємстві за міжнародними та національними стандартами	Використано при розкритті обліку дебіторської та кредиторської заборгованості
11	Івашенко А. С. Проблеми обліку дебіторської та кредиторської заборгованості в Україні / А. С. Івашенко, О. В. Гайдамака, Н. В. Черевик // Молодий вчений . - 2014. - № 4(07)(1). - С. 69-71.	У статті розглянуто проблеми обліку дебіторської та кредиторської заборгованості в Україні	Використано при розкритті обліку дебіторської та кредиторської заборгованості
12	Кияшко О.М. Облік та аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством: автореф. дис. ... канд. екон. наук. : 08.00.09 / О. М. Кияшко; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2011. – 21 с.	У роботі розкриваються питання обліку та аналізу дебіторської заборгованості в системі управління підприємством	Організація ведення обліку та аналізу дебіторської заборгованості на підприємстві
13	Костюнік О. В. Деякі питання регулювання дебіторської та кредиторської заборгованостей українських підприємств / О. В. Костюнік, Д. М.	У статті розглянуто питання регулювання дебіторської та кредиторської заборгованостей україн-	Використано при розкритті регулювання обліку дебіторської та

	Недашковська // Інвестиції: практика та досвід . - 2017. - № 19. - С. 45-50.	ських підприємств	кредиторської заборгованості
14	Марчак Н.В. Управління кредиторською заборгованістю як джерелом фінансування підприємств / Н.В. Марчак, О.О. Фокіна // Інноваційна економіка. – 2011. - №2. – С. 237-239.	У статті розглянуто питання управління кредиторською заборгованістю як джерелом фінансування підприємств	Використано при розкритті обліку кредиторської заборгованості
15	Мішук Є. В. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості: проблемні аспекти / Є. В. Мішук, І. І. Сідорова // Інвестиції: практика та досвід . - 2018. - № 2. - С. 54-57.	В статті розглядаються проблемні аспекти аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості:	Використано при розкритті аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості
16	Москалюк Г. О. Система внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості: напрямки удосконалення і розвитку / Г. О. Москалюк. // Ефективна економіка . - 2013. - № 3 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_3_50	У статті розкриваються напрямки удосконалення і розвитку системи внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості	Використано при розкритті контролю дебіторської та кредиторської заборгованості
17	Пильнов Д. О. Ефективне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю як засіб контролю за фінансовим станом підприємства / Д.О. Пильнов // Формування ринкових відносин в Україні . - 2015. - № 10. - С. 88-92.	У статті розкриваються питання ефективного управління дебіторською та кредиторською заборгованістю як засіб контролю за фінансовим станом підприємства	Використано при розкритті контролю дебіторської та кредиторської заборгованості
1	Сльозко Т.М.	У монографії	Використано

8	Бухгалтерський облік в умовах інституційних перетворень: теорія і практика: моно-графія / Т. М. Сльозко. - К.: Центр учбової літератури, 2013. - 303 с.	досліджено теоретичні та практичні аспекти обліку в умовах інституційних перетворень	о при розкритті обліку дебіторської та кредиторської заборгованості
19	Терещенко М. К. Деякі аспекти удосконалення обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості підприємства / М. К. Терещенко/. Економічний вісник. – 2014. - №1. – С.107-113	Досліджені питання удосконалення обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості підприємства	Використано при розкритті удосконалення обліку, аналізу та контролю дебіторської заборгованості
20	Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник / Н. М. Ткаченко; М-во освіти і науки молоді та спорту України. – К.: Алерта, 2011. – 973 с	У підручнику висвітлюються теоретичні та практичні аспекти обліку на підприємстві	Використано при розкритті обліку дебіторської та кредиторської заборгованості
21	Чорненька О. Б. Напрями вдосконалення обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємствах / О. Б. Чорненька // Наукові записки [Української академії друкарства] . - 2016. - № 2. - С. 259–269.	У статті розкриваються напрями вдосконалення обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємствах	Використано при розкритті обліку дебіторської та кредиторської заборгованості

Додаток Д

Підприємство	ТОВ «Інкометрейд»	за ЄДРПОУ	41093641
Територія	м. Київ	за КОАТУУ	803 8600000
Організаційно- правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240
Орган державного управління		за СПОДУ	нем ає
Вид економічної діяльності	Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	за КВЕД	46. 39
Одиниця виміру:	тис. грн.	Контр ольна сума	
Адреса:	03134, м. Київ, Святошинський район, вул. Смирненка, буд. 5, оф. 273		

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2017 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	6133	5651
первісна вартість	1011	8790	9173
знос	1012	2657	3521
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		

Усього за розділом I	1095	6133	5651
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	11754	19342
Виробничі запаси	1101	215	292
Незавершене виробництво	1102		
Готова продукція	1103	810	1424
Товари	1104	10729	17626
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	7038	9446
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135	147	652
у тому числі з податку на прибуток	1136		168
із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1051	541
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	1752	5885
Витрати майбутніх періодів	1170	7	5
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	217	358
		49	71
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1200		
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2000	2000
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	24161	32474
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	26161	34474
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		

товари, роботи, послуги	1615		6592
розрахунками з бюджетом	1620	1721	237
у тому числі з податку на прибуток	1621	1658	
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
розрахунками за одержаними авансами	1635		
за розрахунками з учасниками	1640		
із внутрішніх розрахунків	1645		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		219
Усього за розділом III	1695	1721	7048
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	27882	41552

Додаток Е

Підприємство	ТОВ «Інкометрейд»	за ЄДРПОУ	41093641
Територія	м. Київ	за КОАТУУ	803 8600000
Організаційно- правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240
Орган державного управління		за СПОДУ	нем ає
Вид економічної діяльності	Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	за КВЕД	46. 39
Одиниця виміру:	тис. грн.	Контр ольна сума	
Адреса:	03134, м. Київ, Святошинський район, вул. Смирненка, буд. 5, оф. 273		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2017 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	309 431	22405 2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	280 081	20122 1
Валовий: прибуток	2090	293 50	22831
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	267 31	17211

Адміністративні витрати	2130	240 6	1782
Витрати на збут	2150	123 40	7629
Інші операційні витрати	2180	314 65	18630
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	987 0	12001
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	646	72
Інші доходи	2240	8	
Фінансові витрати	2250	384	181
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270		
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	10140	11892
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	1827	2224
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	8313	9668
збиток	2355		
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		

Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	8313	9668
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Матеріальні затрати	2500	445 7	3886
Витрати на оплату праці	2505	3138	2650
Відрахування на соціальні заходи	2510	1189	957
Амортизація	2515	913	524
Інші операційні витрати	2520	592	460
Разом	2550	10289	8477
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток Ж

Підприємство	ТОВ «Інкометрейд»	за ЄДРПОУ	41093641
Територія	м. Київ	за КОАТУУ	803 8600000
Організаційно- правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240
Орган державного управління		за СПОДУ	нем ає
Вид економічної діяльності	Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	за КВЕД	46. 39
Одиниця виміру:	тис. грн.	Контр ольна сума	
Адреса:	03134, м. Київ, Святошинський район, вул. Смирненка, буд. 5, оф. 273		

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2016 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	4041	6133
первісна вартість	1011	6174	8790
знос	1012	2133	2657
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	4041	6133

II. Оборотні активи			
Запаси	1100	7235	11754
Виробничі запаси	1101	134	215
Незавершене виробництво	1102		
Готова продукція	1103	502	810
Товари	1104	6599	10729
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4766	7038
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135	150	147
у тому числі з податку на прибуток	1136	12	
із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	169	1051
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	929	1752
Витрати майбутніх періодів	1170	13	7
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	132	217
		62	49
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	17303	27882
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2000	2000
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	14493	24161
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	16493	26161
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	404	

розрахунками з бюджетом	1620	63	1721
у тому числі з податку на прибуток	1621		1658
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
розрахунками за одержаними авансами	1635		
за розрахунками з учасниками	1640		
із внутрішніх розрахунків	1645		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	343	
Усього за розділом III	1695	810	1721
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	17303	27882

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток 3

Підприємство	ТОВ «Інкометрейд»	за ЄДРПОУ	41093641
Територія	м. Київ	за КОАТУУ	803 8600000
Організаційно- правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240
Орган державного управління		за СПОДУ	нем ає
Вид економічної діяльності	Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	за КВЕД	46.3 9
Одиниця виміру:	тис. грн.	Контр ольна сума	
Адреса:	03134, м. Київ, Святошинський район, вул. Симиренка, буд. 5, оф. 273		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2016 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	224 052	11007 1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	201 221	10117 3
Валовий: прибуток	2090	228 31	8898
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	172 11	14226

Адміністративні витрати	2130	178 2	1135
Витрати на збут	2150	762 9	5285
Інші операційні витрати	2180	186 30	14472
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	120 01	2232
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	72	
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250	181	51
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270		
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	11892	2181
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	2224	443
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	9668	1738
збиток	2355		
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після	2460		

оподаткування			
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	9668	1738
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Матеріальні затрати	2500	388 6	2732
Витрати на оплату праці	2505	2650	2392
Відрахування на соціальні заходи	2510	957	872
Амортизація	2515	524	331
Інші операційні витрати	2520	460	440
Разом	2550	8477	6767
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток И

Підприємство	ТОВ «Інкометрейд»	за ЄДРПОУ	41093641
Територія	м. Київ	за КОАТУУ	803 8600000
Організаційно- правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240
Орган державного управління		за СПОДУ	нем ає
Вид економічної діяльності	Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	за КВЕД	46.3 9
Одиниця виміру:	тис. грн.	Контр ольна сума	
Адреса:	03134, м. Київ, Святошинський район, вул. Симиренка, буд. 5, оф. 273		

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2015 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	4232	4041
первісна вартість	1011	6060	6174
знос	1012	1828	2133
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	4232	4041
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	4552	7235

Виробничі запаси	1101	266	134
Незавершене виробництво	1102	27	
Готова продукція	1103	449	502
Товари	1104	3810	6599
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3613	4766
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135	145	150
у тому числі з податку на прибуток	1136		12
із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1901	169
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	590	929
Витрати майбутніх періодів	1170	15	13
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	108	132
		16	62
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	15048	17303
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2000	2000
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	12750	14493
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	14750	16493
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	127	404
розрахунками з бюджетом	1620	64	63
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		

розрахунками з оплати праці	1630		
розрахунками за одержаними авансами	1635		
за розрахунками з учасниками	1640		
із внутрішніх розрахунків	1645		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	107	343
Усього за розділом III	1695	298	810
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	15048	17303

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток К

Підприємство	ТОВ «Інкометрейд»	за ЄДРПОУ	41093641
Територія	м. Київ	за КОАТУУ	803 8600000
Організаційно- правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240
Орган державного управління		за СПОДУ	нем ає
Вид економічної діяльності	Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	за КВЕД	46.3 9
Одиниця виміру:	тис. грн.	Контр ольна сума	
Адреса:	03134, м. Київ, Святошинський район, вул. Симиренка, буд. 5, оф. 273		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2015 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	110 071	10908 5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	101 173	11108 7
Валовий: прибуток	2090	889 8	7998
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	142 26	22573
Адміністративні витрати	2130	113	1264

		5	
Витрати на збут	2150	528	4690
Інші операційні витрати	2180	144	22829
		72	
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	223	1788
збиток	2195	2	
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		9
Інші доходи	2240		4
Фінансові витрати	2250	51	165
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270		4
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	2181	1632
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	443	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1738	1632
збиток	2355		
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		

Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)		2465	1738	1632
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ				
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	
Матеріальні затрати	2500	273	2384	
		2		
Витрати на оплату праці	2505	2392	2479	
Відрахування на соціальні заходи	2510	872	901	
Амортизація	2515	331	327	
Інші операційні витрати	2520	440	447	
Разом	2550	6767	6538	
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ				
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	
Середньорічна кількість простих акцій	2600			
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605			
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610			
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615			
Дивіденди на одну просту акцію	2650			

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток Л

Підприємство	ТОВ «Інкометрейд»	за ЄДРПОУ	41093641
Територія	м. Київ	за КОАТУУ	803 8600000
Організаційно- правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240
Орган державного управління		за СПОДУ	нем ає
Вид економічної діяльності	Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	за КВЕД	46.3 9
Одиниця виміру:	тис. грн.	Контр ольна сума	
Адреса:	03134, м. Київ, Святошинський район, вул. Симиренка, буд. 5, оф. 273		

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2014 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби		417	4232
	1010	0	
первісна вартість		582	6060
	1011	0	
знос		165	1828
	1012	0	
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		

Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	4170	4232
II. Оборотні активи			
Запаси		418	4552
	1100	0	
Виробничі запаси	1101	251	266
Незавершене виробництво	1102	23	27
Готова продукція	1103	436	449
Товари	1104	347	3810
		0	
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	352	3613
		7	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135	161	145
у тому числі з податку на прибуток	1136		
із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	181	1901
		3	
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	517	590
Витрати майбутніх періодів	1170	10	15
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	102	108
		08	16
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	14378	15048
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2000	2000
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	12100	12750
Неоплачений капітал	1425		

Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	14100	14750
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	121	127
розрахунками з бюджетом	1620	59	64
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
розрахунками за одержаними авансами	1635		
за розрахунками з учасниками	1640		
із внутрішніх розрахунків	1645		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	98	107
Усього за розділом III	1695	278	298
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
	1700		
Баланс	1900	14378	15048

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток М

Підприємство	ТОВ «Інкометрейд»	за ЄДРПОУ	41093641
Територія	м. Київ	за КОАТУУ	803 8600000
Організаційно- правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240
Орган державного управління		за СПОДУ	нем ає
Вид економічної діяльності	Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	за КВЕД	46.3 9
Одиниця виміру:	тис. грн.	Контр ольна сума	
Адреса:	03134, м. Київ, Святошинський район, вул. Симиренка, буд. 5, оф. 273		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2014 рік

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	109 085	10870 8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	111 087	10341 5
Валовий: прибуток	2090	799 8	5293
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	225 73	21468
Адміністративні витрати	2130	126 4	1107

Витрати на збут	2150	469 0	4513
Інші операційні витрати	2180	228 29	19863
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	178 8	1278
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	9	8
Інші доходи	2240	4	2
Фінансові витрати	2250	165	143
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	4	8
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1632	1137
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	55
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1632	1082
збиток	2355		
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим	2455		

сукупним доходом			
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1632	1082
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Матеріальні затрати	2500	238 4	2249
Витрати на оплату праці	2505	2479	2151
Відрахування на соціальні заходи	2510	901	897
Амортизація	2515	327	311
Інші операційні витрати	2520	447	415
Разом	2550	6538	6023
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток Н

Підприємство	ТОВ «Інкометрейд»	за ЄДРПОУ	41093641
Територія	м. Київ	за КОАТУУ	803 8600000
Організаційно- правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240
Орган державного управління		за СПОДУ	нем ає
Вид економічної діяльності	Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	за КВЕД	46.3 9
Одиниця виміру:	тис. грн.	Контр ольна сума	
Адреса:	03134, м. Київ, Святошинський район, вул. Симиренка, буд. 5, оф. 273		

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2013 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби		435	417
	1010	0	0
первісна вартість		582	582
	1011	0	0
знос		147	165
	1012	0	0
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		

Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	4350	4170
II. Оборотні активи			
Запаси		378	418
	1100	5	0
Виробничі запаси	1101	239	251
Незавершене виробництво	1102	21	23
Готова продукція	1103	398	436
Товари	1104	312	347
		7	0
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	327	352
		4	7
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135	159	161
у тому числі з податку на прибуток	1136		
із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	183	181
		4	3
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	485	517
Витрати майбутніх періодів	1170	5	10
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	954	102
		2	08
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	13892	14378
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2000	2000
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	116	12100

		50	
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	136 50	14100
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	110	121
розрахунками з бюджетом	1620	55	59
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
розрахунками за одержаними авансами	1635		
за розрахунками з учасниками	1640		
із внутрішніх розрахунків	1645		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665	2	
Інші поточні зобов'язання	1690	75	98
Усього за розділом III	1695	242	278
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
	1700		
Баланс	1900	13892	14378

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток П

Підприємство	ТОВ «Інкометрейд»	за ЄДРПОУ	41093641
Територія	м. Київ	за КОАТУУ	803 8600000
Організаційно- правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240
Орган державного управління		за СПОДУ	нем ає
Вид економічної діяльності	Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	за КВЕД	46.3 9
Одиниця виміру:	тис. грн.	Контр ольна сума	
Адреса:	03134, м. Київ, Святошинський район, вул. Симиренка, буд. 5, оф. 273		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2013 рік

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	108 708	98738
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	103 415	94453
Валовий: прибуток	2090	529 3	4285
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	214 68	18521
Адміністративні витрати	2130	110 7	927

Витрати на збут	2150	451 3	4153
Інші операційні витрати	2180	198 63	16857
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	127 8	869
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	8	6
Інші доходи	2240	2	3
Фінансові витрати	2250	143	14
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	8	5
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	113 7	859
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	55	41
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1082	818
збиток	2355		
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		

Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1082	818
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Матеріальні затрати	2500	224 9	2156
Витрати на оплату праці	2505	215 1	2104
Відрахування на соціальні заходи	2510	897	857
Амортизація	2515	311	298
Інші операційні витрати	2520	415	403
Разом	2550	602 3	5818
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер

Наказ про облікову політику ТОВ «Інкометрейд»

Керуючись Законом України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 р. №996-XIV (далі - Закон про бухгалтерський облік), затвердженими Міністерством Фінансів України положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО), інструкціями та іншими нормативними актами, які регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності, виконуючи вимоги, передбачені Статутом, та з метою забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності на ТОВ «Інкометрейд» (далі за текстом – "Підприємство") застосовуються наступні положення.

Облікова політика ТОВ «Інкометрейд»

1. Загальні положення

Облікова політика прийнята підприємством як методика ведення бухгалтерського обліку, яка спирається на:

- прийнятих в Україні принципах складання фінансової звітності і забезпечення критеріїв її якості;
- вимогах Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інструкцій, і рекомендацій по застосуванню стандартів обліку, розроблених Мінфіном України, а також нормативних документів, затверджених, Статуправлінням, Податковою адміністрацією України;
- галузевих інструкціях , розроблених галузевими міністерствами і відомствами.

2. Завдання цього документу:

- розкриття для користувачів фінансової звітності , методики її підготовки і оцінки статей балансу;
- забезпечення формування повної, достовірної інформації про господарські процеси і результатах діяльності підприємства;

Організація бухгалтерського обліку.

Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку, документообігу, вибору форми і методики ведення бухгалтерського обліку, штату бухгалтерії, за забезпечення взаємозв'язку бухгалтерії з іншими підрозділами підприємства і виконання вимог головного бухгалтера всіма структурними підрозділами, в частині ведення бухгалтерського обліку і контролю несе керівник підприємства.

Головний бухгалтер забезпечує:

- дотримання законодавчих і нормативних вимог по складанню правдивої і своєчасної фінансової звітності;
- виконання даної Облікової політики підприємства і всієї процедури ведення бухгалтерського обліку;
- дотримання всіма службами підприємства правомірних вимог по дотриманню порядку оформленні прийняття до обліку первинних документів, дотримання облікової і звітної дисципліни.

2.1 Бухгалтерський облік

2.1.1 Вести бухгалтерський облік на Підприємстві згідно із Законом України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 р. №996-XIV (далі - Закон про бухгалтерський облік), та затвердженими Міністерством Фінансів України положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (далі - П(С)БО).

2.1.2. Облікова політика підприємства будується з використанням наступних принципів бухгалтерського обліку і фінансової звітності: автономність; обачність (обережність); повне висвітлення (відображення); послідовність; безперервність; нарахування і відповідність доходів і витрат; превалювання (перевага) сутності над формою; історична (фактична) собівартість; єдиний грошовий вимірник; періодичність.

2.1.3. Облікову політику застосовувати таким чином, щоб фінансові звіти повністю узгоджувались з вимогами Закону про бухгалтерський облік та кожного конкретного П(С)БО. Застосовувати перед усім ті підходи та методи для ведення бухгалтерського обліку і надання інформації в фінансових звітах, які передбачені П(С)БО і найбільш адаптовані до діяльності підприємства.

2.1.4. Згідно з П(С)БО 1 ведення бухгалтерського обліку та складання фінансових звітів (крім Звіту про рух грошових коштів) проводити згідно принципу нарахування так, щоб результати операцій та інших подій відображались в облікових регістрах і фінансових звітах тоді, коли вони мали місце, а не тоді, коли підприємство отримує чи сплачує кошти.

2.1.5. Доходи в Звіті про фінансові результати відображати в тому періоді, коли вони були зароблені, а витрати - на основі відповідності цим доходам, що забезпечить визначення фінансового результату звітного періоду співставленням доходів звітного періоду з витратами, здійсненими для отримання цих доходів.

2.1.6. При складанні фінансових звітів визначити величину суттєвості статті в розмірі 1 тис. грн.

2.1.7. Використовувати на Підприємстві автоматизовану форму ведення обліку із застосуванням бухгалтерської програми 1С: Бухгалтерія 8.2.

Техніка і форми бухгалтерського обліку.

Для накопичення та групування прийнятої до обліку інформації підприємство використовує реєстри обліку, пристосовані до властивостей господарських операцій на підприємстві з використанням комп'ютерних програм.

2.2. Податковий облік

2.2.1. Вести податковий облік та подавати податкову звітність згідно із законодавством України.

2.2.2. Накопичення даних про валові витрати і валові доходи для цілей обчислення оподаткованого прибутку здійснюється у бухгалтерській програмі на підставі первинних облікових документів, що фіксують здійснення господарських операцій, відповідно до положень Податкового Кодексу України від 02.12.2010, № 2755-VI (зі змінами та доповненнями).

3. Первинна документація.

Підприємство використовує типові форми бухгалтерського обліку (взагалі), галузеві, спеціальні, що відповідають властивостям виробничої діяльності підприємства.

3.1. Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій. Первинні документи повинні бути складені під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо - безпосередньо після її закінчення. Для контролю та впорядкування оброблення даних на підставі первинних документів можуть складатися зведені облікові документи.

3.2. Первинні та зведені облікові документи можуть бути складені на паперових або машинних носіях і повинні мати такі обов'язкові реквізити:

- назву документа (форми);
- дату і місце складання;
- назву підприємства, від імені якого складено документ;
- зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції;
- посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення;
- особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції (в т.ч. факсимільний підпис).

3.3. Інформація, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, систематизується на рахунках бухгалтерського обліку в реєстрах синтетичного та аналітичного обліку шляхом подвійного запису їх на взаємопов'язаних рахунках бухгалтерського обліку. Операції в іноземній валюті відображаються також у валюті розрахунків та платежів по кожній іноземній валюті окремо.

3.4. Дані аналітичних рахунків повинні бути тотожні відповідним рахункам синтетичного обліку на перше число кожного місяця.

3.5. Регістри бухгалтерського обліку повинні мати назву, період реєстрації господарських операцій, прізвища і підписи або інші дані, що дають змогу ідентифікувати осіб, які брали участь у їх складанні.

3.6. Господарські операції повинні бути відображені в облікових регістрах у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені.

3.7. Для додання юридичної чинності і доказовості документам на машинних носіях варто керуватися ДСТ 6.10.4-84 "Уніфіковані системи документації. Додання юридичної чинності документам на машинному носії і роздруківці, створеним засобами обчислювальної техніки. Основні положення", згідно з яким організація - автор документа на машинному носії створює реєстр кодів осіб, відповідальних за здійснення господарських операцій і правильність їхнього оформлення. Підпис особи, що склала документ на машинному носії, виконується у вигляді паролю чи іншим способом авторизації, що дає можливість однозначно ідентифікувати осіб, що дозволили і здійснюють господарську операцію.

3.8. Підприємство вживає всіх необхідних заходів для запобігання несанкціонованому та непомітному виправленню записів у первинних документах і регістрах бухгалтерського обліку та забезпечує їх належне зберігання протягом встановленого строку.

3.9. Даним Положенням затверджено графік документообігу згідно Додатку №1 цього положення

3.10. У Додатку 2 відображено взаємозв'язок бухгалтерії з іншими підрозділами підприємства.

3.9. Перелік осіб, уповноважених підписувати первинні документи, наведено в Додатку 3. Зазначені в Додатку 3 особи несуть відповідальність за достовірність таких документів та своєчасність їх складання.

4.Методика ведення бухгалтерського обліку.

4.1 Основні засоби

4.1.1. Для цілей бухгалтерського та податкового обліку основні засоби класифікувати за групами, наведеними в Додатку 4. В ньому затверджено і мінімальні строки корисного використання основних засобів та інших малоцінних необоротних активів:

4.1.2. До основних засобів відносити матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) та вартість яких перевищує -

6000 гривень.

4.1.3. До складу малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА) відносити матеріальні цінності, що призначаються для використання у господарській діяльності протягом періоду, який більше одного року з дати введення в експлуатацію таких матеріальних цінностей, та вартість яких не перевищує 1000 гривень.

4.1.4. Об'єкт основних засобів визнається активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та вартість його може бути достовірно визначена.

4.1.5. Придбані (створені) основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів.

Первісна вартість об'єкта основних засобів складається із наступних витрат:

- сум, які підприємство платить постачальникам активів і підрядним організаціям за виконані будівельно-монтажні роботи;
- реєстраційні збори, державного мита, суми ввізного мита;
- витрат по страхуванню ризиків доставки основних засобів;
- витрати на доставку, установку, монтаж, наладку інші витрати безпосередньо пов'язанні з доведенням основних засобів до стану, в якому вони придатні для використання в виробництві.

Первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат зв'язаних з поліпшенням об'єкту (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція і т.п., що приводить до збільшення майбутніх економічних вигод.) Первісна (переоцінена) вартість основних засобів може бути збільшена на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням та ремонтом об'єкта, визначену у порядку, встановленому податковим законодавством.

Первісна вартість основних засобів зменшується в зв'язку з ліквідацією основних засобів, їх реалізації. Витрати, що проводяться для нормального функціонування об'єкту основних засобів включаються в склад витрат підприємства.

4.1.6. Амортизація основних засобів та інших необоротних матеріальних активів здійснюється прямолінійним методом із застосуванням мінімально допустимих строків, встановлених у Додатку 3, для кожного об'єкта основних засобів,

4.1.7. Ліквідаційну вартість об'єктів основних засобів розраховувати на дату введення в експлуатацію.

4.1.8. Амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА) і бібліотечних фондів нараховується в першому місяці використання об'єкта у розмірі 100 відсотків його вартості.

4.1.9. Підприємство може переоцінювати об'єкт основних засобів, якщо залишкова

вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу. У разі переоцінки об'єкта основних засобів на ту саму дату здійснюється переоцінка всіх об'єктів групи основних засобів, до якої належить цей об'єкт.

4.1.10. Переоцінка основних засобів тієї групи, об'єкти якої вже зазнали переоцінки, надалі має проводитися з такою регулярністю, щоб їх залишкова вартість на дату балансу суттєво не відрізнялася від справедливої вартості.

4.1.11. Первісна (переоцінена) вартість об'єкта основних засобів може бути збільшена на суму індексації, проведеної у порядку, встановленому податковим законодавством

4.1.12. Якщо у первинних документах, якими оформлюється придбання (виготовлення) основних засобів чи введення їх в експлуатацію безпосередньо не зазначається мета використання основного засобу (виробниче чи невиробниче використання), вважати, що основний засіб призначається для виробничого використання.

4.1.13. У протилежному разі, якщо основний засіб призначається для невиробничого використання, про це обов'язково повинно бути зазначено у первинних документах, якими оформлюється придбання, виготовлення чи введення в експлуатацію таких невиробничих основних засобів.

Відповідальність за правильне визначення виробничого чи невиробничого використання основних засобів покладається на постійну діючу комісію по введенню в експлуатацію, списанню та відчуженню основних засобів, яка створюється наказом керівника підприємства.

4.2. Нематеріальні активи

4.2.1. Нематеріальні активи це активи, що не мають матеріальної форми і використовуються підприємством в термін більше року.

Бухгалтерський та податковий облік ведеться по групам та згідно мінімальних строків корисного використання, наведених у Додатку 5:

4.2.2 Придбаний або отриманий нематеріальний актив відображати в балансі, якщо існує імовірність одержання майбутніх економічних вигод, пов'язаних з його використанням, та його вартість може бути достовірно визначена.

4.2.3 Нематеріальний актив, отриманий в результаті розробки, слід відображати в балансі за умов, якщо підприємство має:

- намір, технічну можливість та ресурси для доведення нематеріального активу до стану, у якому він придатний для реалізації або використання;
- можливість отримання майбутніх економічних вигод від реалізації або використання нематеріального активу;
- інформацію для достовірного визначення витрат, пов'язаних з розробкою

нематеріального активу.

4.2.4. Якщо нематеріальний актив не відповідає вказаним критеріям визнання, то витрати, пов'язані з його придбанням чи створенням, визнаються витратами того звітного періоду, протягом якого вони були здійснені, без визнання таких витрат у майбутньому нематеріальним активом.

4.2.5. Не визнаються активом, а підлягають відображенню у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені:

- витрати на дослідження;
- витрати на підготовку і перепідготовку кадрів;
- витрати на рекламу та просування продукції на ринку;
- витрати на створення, реорганізацію та переміщення підприємства або його частини;
- витрати на підвищення ділової репутації підприємства, вартість видань і витрати на створення торгових марок (товарних знаків).

4.2.6. Придбані (створені) нематеріальні активи зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю

Вартість нематеріального активу складається із ціни покупки і інших витрат необхідних для доведення нематеріального активу до стану в якому він може використовуватись по призначенню. Первісна вартість нематеріального активу збільшується на суму витрат зв'язаних із поліпшенням нематеріальних активів і збільшенням терміну їх придатності. Витрати зв'язані для підтримки об'єкту в придатному стані відносяться на витрати підприємства.

4.2.7. Нарахування амортизації нематеріальних активів здійснюється протягом строку їх корисного використання, який встановлюється при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс), але не більше 20 років. Строк **корисного використання встановлюється** окремо для кожного нематеріального активу.

4.2.8. При визначенні строку корисного використання об'єкта нематеріальних активів слід урахувати: строки корисного використання подібних активів; моральний знос, що передбачається; правові або інші подібні обмеження щодо строків його використання та інші фактори.

4.2.9. Амортизація нематеріального активу нараховується із застосуванням прямолінійного методу.

4.2.10. Нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому нематеріальний актив став придатним для використання. Суму нарахованої амортизації підприємства відображають збільшенням суми витрат підприємства і накопиченої амортизації нематеріальних активів.

4.2.11. Нарахування амортизації припиняється, починаючи з місяця, наступного за місяцем вибуття нематеріального активу.

4.2.12. Нарахування амортизації відбувається в термін їх корисного використання, але не більше 20 років. Термін корисного використання нематеріального активу та метод його амортизації переглядаються в кінці звітнього року, якщо в наступному періоді очікуються зміни строку корисного використання активу або зміни умов отримання майбутніх економічних вигод.

11.13 Амортизація нематеріального активу нараховується, виходячи з нового методу нарахування амортизації і строку використання, починаючи з місяця, наступного за місяцем змін.

Переоцінка нематеріальних активів проводиться по справедливій вартості на дату балансу тих нематеріальних активів по яких присутній активний ринок. Сума до оцінки нематеріальних активів знаходить своє відображення в складі додаткового капіталу, сума уцінки - в складі витрат звітнього періоду.

4.3. Запаси

Одиницею бухгалтерського обліку запасів визнавати їх найменування.

Запаси визнавати активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена.

Первісну вартість запасів, придбаних за плату визначати по собівартості запасів згідно з П(С)БО 9.

Первісну вартість запасів, виготовлених власними силами підприємства, визначати згідно з П(С)БО 16.

Запаси відображати в бухгалтерському обліку по первісній вартості. При відпуску запасів у виробництво, продажу чи іншому вибутті їх оцінку здійснювати по методу ФІФО.

Запаси, які не приносять підприємству економічних вигод в майбутньому, визнавати неліквідними і списувати в бухгалтерському обліку, а при складанні фінансової звітності не відображати в балансі, а враховувати на окремому субрахунку позабалансового рахунку 07.

Вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів, що передані в експлуатацію, виключається зі складу активів (списується з балансу із нарахуванням зносу в розмірі 100% при передачі їх в експлуатацію) з подальшою організацією оперативного кількісного обліку таких предметів за місцями експлуатації і відповідними матеріально-відповідальними особами протягом строку їх фактичного використання (до моменту їх повної ліквідації, списання з балансу). Малоцінні і швидкозношувані предмети вартістю до 100 грн. за одиницю при передачі їх в експлуатацію за балансом не враховуються (окрім приладів

обліку та спецоцягу).

Запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

Сума транспортно-заготівельних витрат, що узагальнюється на окремому субрахунку "Транспортно-заготівельні витрати" щомісячно розподіляється між сумою залишку запасів на кінець звітного місяця і сумою запасів, що вибули (використані, реалізовані, безоплатно передані тощо) за звітний місяць, у порядку, передбаченому П(С)БО 9.

При вибутті запасів, оцінка проводиться по методу (ФІФО) вартості перших по часу надходження.

4.3.12. Вибуття запасів в роздрібній торгівлі проводиться по цінах продажі.

4.3.13. Середній процент торгової націнки розраховується шляхом ділення суми остатків торгових націнок на початок звітного місяця і торгових націнок в продажній вартості отриманих в звітному місяці товарів на суму роздрібною вартості остатку товарів на початок звітного місяця і продажної вартості отриманих в звітному місяці товарів.

4.3.14. Сума торгової націнки на реалізовані товар визначається шляхом множення продажної вартості реалізованих товарів на середній процент торгової націнки.

4.4 Дебіторська заборгованість

Дебіторську заборгованість визнавати активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод і її можливо достовірно визначити. В балансі дебіторську заборгованість за товари, роботи, послуги, визнавати по чистій вартості, що дорівнює сумі дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

Величина сумнівних боргів визначається, виходячи з платоспроможності окремих дебіторів, питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг на умовах наступної оплати або на основі класифікації дебіторської заборгованості.

Поточна дебіторська заборгованість - сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Довгострокова дебіторська заборгованість – це заборгованість, яка виникає в ході нормального операційного циклу і буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу.

Сумнівна заборгованість – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником

Розмір сумнівної та безнадійної заборгованості визначається виходячи із платіжної можливості окремих дебіторів.

Визначена на основі класифікації дебіторської заборгованості величина сумнівних

боргів на дату балансу становить залишок резерву сумнівних боргів на ту саму дату.

Величина резерву визначається із застосуванням абсолютної суми сумнівної заборгованості

Залишок резерву сумнівних боргів на дату балансу не може бути більшим, ніж сума дебіторської заборгованості на ту саму дату.

Нарахування суми резерву сумнівних боргів за звітний період відображається у звіті про фінансові результати у складі інших операційних витрат

Виключення безнадійної дебіторської заборгованості з активів здійснюється з одночасним зменшенням величини резерву сумнівних боргів. У разі недостатності суми нахованого резерву сумнівних боргів безнадійна дебіторська заборгованість списується з активів на інші операційні витрати. Сума відшкодування раніше списаної безнадійної дебіторської заборгованості включається до складу інших операційних доходів.

Поточна дебіторська заборгованість, щодо якої створення резерву сумнівних боргів не передбачено, у разі визнання її безнадійною списується з балансу з відображенням у складі інших операційних витрат.

Частина довгострокової дебіторської заборгованості, яка підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу, відображається на ту саму дату в складі поточної дебіторської заборгованості.

Зобов'язання

4.5.1. Зобов'язання (обов'язок чи відповідальність діяти певним чином) визнавати лише тоді, коли актив отриманий, або коли підприємство має безвідмовну угоду придбати актив.

Зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду.

Зобов'язання в цілях бухгалтерського обліку діляться на: довгострокові; поточні; забезпечення; доходи майбутніх періодів.

Поточні зобов'язання включають кредити банків, короткострокові векселя видані, кредиторську заборгованість за товари, послуги, розрахунки по отриманим авансам, розрахунки з бюджетом, розрахунки по страхуванню, по оплаті праці.

Поточні зобов'язання відображаються в балансі по сумі погашення. Забезпечення формуються для забезпечення майбутніх витрат на виплату відпусток, трат матеріальних цінностей.

Зобов'язання, на яке нараховуються відсотки та яке підлягає погашенню протягом

дванадцяти місяців з дати балансу, слід розглядати як довгострокове зобов'язання, якщо первісний термін погашення був більше ніж дванадцять місяців та до затвердження фінансової звітності існує угода про переоформлення цього зобов'язання на довгострокове.

Довгострокове зобов'язання за кредитною угодою (якщо угода передбачає погашення зобов'язання на вимогу кредитора (позикодавця) у разі порушення певних умов, пов'язаних з фінансовим станом позичальника), умови якої порушені, вважається довгостроковим, якщо:

- позикодавець до затвердження фінансової звітності погодився не вимагати погашення зобов'язання внаслідок порушення;
- не очікується виникнення подальших порушень кредитної угоди протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки, відображаються в балансі за їх теперішньою вартістю. Визначення теперішньої вартості залежить від умов та виду зобов'язання.

Поточні зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення.

На підприємстві створюються наступні види резервів:

Резерв трат сировини у цеху виноматеріалів та ферментації;

Резерв відпускних;

Резерв за контрактами, судовими позовами.

Нарахування резерву трат виноматеріалів проводиться за рахунок собівартості продукції

Відрахування в резерв відпускних проводиться в сумі, яка обчислюється з кількості днів невикористаної відпустки по кожному працівнику на середньоденний заробіток, розрахований згідно законодавства. В суму резерву включено і величину єдиного соціального внесу, нарахованого на всі дні невикористаної відпустки згідно норм права.

Забезпечення (резерви) на а додаткове пенсійне забезпечення, на виконання гарантійних зобов'язань, на реструктуризацію, не створювати.

Витрати

4.6.1. Витрати в бухгалтерському обліку відображаються одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань. Витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені.

4.6.2. Не визнаються витратами і не включаються до звіту про фінансові результати: платежі за договорами комісій, агентськими угодами; попередня оплата товарів (робіт, послуг); погашення одержаних позик; витрати, які відображаються зменшенням власного капіталу.

Собівартість реалізованих товарів через роздрібну торгівлю, визнається як різниця

між продажною вартістю реалізованих товарів і сумою націнки на ці товари.

Не включаються в собівартість товарів: адміністративні витрати; витрати на збут; інші операційні витрати

4.6.3. Податок на прибуток визнаються витратами згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку №17 «Податок на прибуток».

Доходи

Дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.

Доходи класифікуються в бухгалтерському обліку за такими групами: дохід від реалізації товарів; інші операційні доходи; фінансові доходи; інші доходи.

Признання доходів від реалізації товарів відбувається при умові: відвантаження товарів; отримання товарів покупцем; вірогідності оплати.

Не признаються доходами такі надходження: суми податку на додану вартість, і інших платежів, що підлягають перерахуванню до бюджету; сума попередньої оплати; надходження від первинного розміщення цінних паперів.

Дохід, пов'язаний з наданням послуг, визнається, виходячи зі ступеню завершеності операції з надання послуг на дату балансу, якщо може бути достовірно оцінений результат цієї операції.

Оцінка ступеня завершеності операції з надання послуг проводиться визначенням виконаної роботи.

Отримане цільове фінансування визнається доходом протягом тих періодів, в яких були зазані витрати, пов'язані з виконанням умов щодо такого фінансування.

Дохід, який виникає в результаті використання активів іншими сторонами, визнається у вигляді роялті та дивідендів, якщо: імовірно надходження економічних вигод; дохід може бути достовірно оцінений.

Роялті визнаються за принципом нарахування, дивіденди визнаються у періоді прийняття рішення про їх виплату.

Сума доходу за бартерними контрактами визначається за справедливою вартістю активів, робіт, послуг, що одержані

Інвентаризація

1. Проводити інвентаризацію активів і зобов'язань відповідно до ст. 10 Закону про бухгалтерський облік та інших нормативних документів.

2. Склад постійно діючої інвентаризаційної комісії встановлюється Наказом керівника.

3. Проводити інвентаризацію активів і зобов'язань згідно наступного графіку:

- інвентаризація товарних складів проводиться один раз в рік станом на 01.10.,
- інвентаризація основних фондів -01.11.,
- інвентаризація каси – кожен місяць.

4. У всіх інших випадках об'єкти і періодичність проведення інвентаризації визначаються керівником чи власниками підприємства на підставі чинного законодавства.

4.7. Операційна оренда

Об'єкт операційної оренди відображається в бухгалтерському обліку на за балансовому рахунку по вартості вказаній в угоді.

Витрати на поліпшення об'єкта оренди відображаються як капітальні інвестиції в складі інших необоротних активів.

Плата за використання об'єкту оренди признається витратами.

Дохід від операційної оренди признається іншим операційним доходом звітного періоду.

4.8. Інші активи та зобов'язання

Фінансові інвестиції оцінюються і відображаються в бухгалтерському обліку по собівартості. Собівартість складається із ціни покупки, митних зборів і інших витрат безпосередньо зв'язаних з покупкою інвестицій. Фінансові інвестиції на дату балансу враховуються по справедливій вартості, сума збільшення, зменшення балансової вартості показується в складі доходів чи витрат відповідно.

Операції в іноземній валюті при первісному признанні відображаються в валюті звітності шляхом перерахунку суми в іноземній валюті з застосуванням валютного курсу на дату проведення операції.

На кожен дату балансу:

Немонетарні статті відображаються по валютному курсу на дату проведення операції; монетарні статті по валютному курсу на дату балансу.

Розрахунок курсових різниць по монетарним статтям в іноземній валюті проводиться на дату проведення розрахунків і на дату балансу. (монетарні статті – це статті про грошові кошти), (немонетарні статті – це статті інші, ніж монетарні).

Поточний податок на прибуток і відстрочений податок на прибуток (Відстрочені податкові зобов'язання, відстрочені податкові активи) визнаються витратами або доходом. Поточний податок на прибуток визнається зобов'язанням у сумі, що підлягає сплаті. Перевищення сплаченої суми податку на прибуток над сумою, що підлягає сплаті, визнається дебіторською заборгованістю.

Відстрочене податкове зобов'язання визнається у разі наявності тимчасових

податкових різниць, що підлягають оподаткуванню.

Відстрочений податковий актив визнається в разі виникнення тимчасових податкових різниць, що підлягають вирахуванню, якщо очікується отримання податкового прибутку, з яким пов'язані ці тимчасові різниці.

Відстрочене податкове зобов'язання та відстрочений податковий актив розраховується за ставками, що діятимуть протягом періоду, у якому будуть здійснюватися реалізація або використання активу та погашення зобов'язання.

Відстрочені податкові зобов'язання та відстрочені податкові активи відображаються в балансі окремими статтями довгострокових зобов'язань і оборотних активів.

Приклади податкових різниць: суми виданих авансів; витрати майбутніх періодів; позитивна різниця вартості основних засобів в бухгалтерському та податковому обліку.

Добуток тимчасових різниць і ставки податку на прибуток є відстроченим податковим зобов'язанням.

Приклади тимчасових податкових різниць, що в добутку із ставкою податку на прибуток складають відстрочений податковий актив: суми авансів отриманих; доходи майбутніх періодів; від'ємна різниця вартості виробничих фондів в бухгалтерському і податковому обліку.

Потім проводиться згорання відстрочених податкових активів і зобов'язань і відображається в балансі щось одне, чи відстрочені податкові зобов'язання, чи відстрочений податковий актив.

Виправлення помилок, допущених при складанні фінансових звітів у попередніх роках, здійснюється шляхом коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного періоду, якщо такі помилки впливають на величину нерозподіленого прибутку.

Облікова оцінка може переглядатися, якщо змінюються обставини, на яких відбувалася оцінка, або отримана додаткова інформація.

Наслідки зміни в облікових оцінках слід включати до тієї статті звіту про фінансові результати, яка раніше застосовувалась для відображення доходів або витрат, пов'язаних з об'єктом такої оцінки.

Облікова політика вступає в дію відповідним наказом керівника підприємства. Зміни в обліковій політиці повинні бути обґрунтованими, оформлені наказом і доведені до користувачів звітності. Наслідки змін облікової політики, не пов'язаних із змінами Законодавства України, повинні бути оцінені в вартісному показникові і відображені в звітності шляхом:

- коригування залишку нерозподіленого прибутку на початок звітного періоду;
- повторного відображення відповідної порівняльної інформації відносно попередніх

звітних періодів;

- застосування інших вимог в відповідності з Положенням(стандартом) бухгалтерського обліку №6 “Виправлення помилок і зміни в фінансових звітах”.

Облікова політика може змінюватися тільки, якщо змінюються статутні вимоги, вимоги органу, який затверджує положення (стандарт) бухгалтерського обліку, або, якщо зміни забезпечать достовірне відображення подій або операцій у фінансовій звітності підприємства.

Не вважаються зміною облікової політики встановлення облікової політики для:

- подій або операцій, які відрізняються за змістом від попередніх операцій або подій;
- подій або операцій які не відбувалися раніше.

Події після балансу можуть вимагати коригування певних статей. Коригування активів і зобов'язань здійснюється шляхом сторнування або додаткових записів в обліку звітного періоду, які відображають уточнення оцінки відповідних статей внаслідок подій після дати балансу.

Якщо події після балансу свідчать про наміри підприємства припинити діяльність або про неможливість її продовження, то фінансова звітність складається без застосування принципу безперервної діяльності.

Затвердити перелік осіб, уповноважених отримувати товарно-матеріальні цінності від імені підприємства, наведено в Додатку 8 до цього наказу

5. Заключні положення

1. Загальний контроль за виконанням вимог Положення залишаю за собою.
2. Безпосередній контроль за виконанням вимог Положення покладається на головного бухгалтера Підприємства.
3. У випадку зміни норм чинного законодавства щодо питань, які передбачені Положенням, перевагу мають норми законодавства. У такому разі у Положення повинні бути внесені відповідні зміни.
4. Внесення змін до даного Положення у зв'язку із зміною законодавства чи вступом у дію нових П(С)БО здійснюється шляхом викладення Положення у новій редакції та затвердження Наказом по Підприємству.

Таблиця С.1

Класифікація рахунків для синтетичного обліку дебіторської заборгованості

Стаття дебіторської заборгованості	Рахунки синтетичного обліку	Яка дебіторська заборгованість включається до статті	Організація аналітичного обліку
1	2	3	4
Довгострокова дебіторська заборгованість	181, 182, 183	Заборгованість фізичних та юридичних осіб, яка не виникає під час нормального операційного циклу та буде погашена після 12 міс. з дати балансу	За кожним дебітором, за видами заборгованості, термінами її виникнення й погашення
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	36	Заборгованість покупців або замовників за надані їм продукцію, товари, роботи або послуги (крім заборгованості, забезпеченої векселем)	За кожним покупцем та замовником за кожним пред'явленим до сплати рахунком за поставлені товари (роботи, послуги)
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	371	Сума авансів, наданих іншим підприємствам у рахунок наступних платежів	За кожним дебітором, за видами заборгованості, термінами її виникнення й погашення
Дебіторська заборгованість за розрахунками з підзвітними	372	Заборгованість підзвітних осіб, за наданими під звіт сумами	За кожним дебітором, за термінами її виникнення й погашення

особами			
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	373	Сума нарахованих дивідендів, процентів, роялті тощо, що підлягають надходженню	За кожним дебітором, за видами заборго-ваності, термінами її виникнення й погашення
Розрахунки за претензіями	374	Сума заборгованості за претензіями, які пред'явлені постачальникам, підрядникам, транспортним та іншим організаціям, а також за пред'явленими їм та визнаними штрафами, пенею, неустойками	За кожним дебітором, за видами заборго-ваності, термінами її виникнення й погашення
Продовження табл.С.1			
1	2	3	4
Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків	375	Сума заборгованості за відшкодуванням підприємству завданих збитків у результаті нестач і втрат від псування цінностей, нестач та розкрадання грошових коштів, якщо винуватця виявлено	За кожним дебітором, за видами заборго-ваності, термінами її виникнення й погашення
Розрахунки з іншими дебіторами	377	Сума заборгованості за іншими операціями, облік яких не відображається на інших субрахунках рахунку 37 «Розрахунки з різними	За кожним дебітором, за видами заборго-ваності, термінами її виникнення й погашення

		дебіторами», зокрема розрахунки за операціями, пов'язаними із здійсненням спільної діяльності (без створення юридичної особи), усі види розрахунків з працівниками (крім розрахунків з оплати праці та з підзвітними особами), інші розрахунки	
Резерв сумнівних боргів	38	Сума резервів за сумнівною дебіторською заборгованістю, щодо якої є ризик неповернення	За дебіторами
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	641, 642	Заборгованість фінансових і податкових органів, а також переплата за податками, зборами та іншими платежами до бюджету	За видами платежів

Додаток Т

Таблиця Т.1

Класифікація рахунків для синтетичного обліку кредиторської заборгованості

Вид кредиторської заборгованості	Рахунок синтетичного обліку	Яка кредиторська заборгованість включається до статті	Організація аналітичного обліку
1	2	3	4
Довгострокові кредити банків	501 - 504	Заборгованість підприємства банкам за отриманими від них позиками, яка не є поточним зобов'язанням	За позикодавцями (банками) в розрізі кожного кредиту (позики) окремо та строками погашення кредиту (позик).
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	505 - 506, 51, 52, 53	Довгострокова заборгованість підприємства щодо зобов'язання із залучення позикових коштів (крім кредитів банків), на які нараховуються відсотки	Довгострокові і зобов'язання з оренди - за кожним орендодавцем та об'єктом орендованих необоротних активів
Інші довгострокові зобов'язання	55	Довгострокові зобов'язання, які не можуть бути включені до інших статей розділу "Довгострокові зобов'язання" балансу	За кожним кредитором та видами залучених коштів
Короткострокові кредити банків	60	Поточні зобов'язання підприємства перед	За позикодавцями (банками) в розрізі

		банками за отриманими від них позиками	кожного кредиту (позики) окремо та строками їх погашення
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	61	Довгострокові зобо-в'язання, що підляга-ють погашенню протягом 12 міс. з дати балансу	За кредиторами та видами заборгованості
Векселі видані	62	Заборгованість, на яку підприємство видало векселі на забезпечення поставок (робіт, послуг) постачальників, підрядників та інших кредиторів	За кожним виданим векселем та за строками їх погашення
Продовження табл.Т.1			
1	2	3	4
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	63	Заборгованість постачальникам і підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи й отримані послуги (крім заборгованості, забезпеченої векселями)	За кожним постачальником та підрядником у розрізі кожного документа (рахунка) на сплату
Поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетами	64	Заборгованість підприємства за всіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства	За видами податків і платежів
Поточні	65	Заборгованість	За кожним

зобов'язання за розрахунками зі страхування		за відрахуваннями до Пенсійного фонду на соціальне страхування	видом зборів і відрахувань, за страхувальниками та окремими договорами страхування
Поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці	66	Заборгованість підприємства з оплати праці, включаючи депоновану заробітну плату	За кожним працівником, видами виплат і утримань
Поточні зобов'язання за розрахунками з учасниками	67	Заборгованість підприємства його учасникам (засновникам), пов'язана з розподілом прибутку (дивіденди тощо) і формуванням статутного капіталу	За кожним засновником та учасником і за видами виплат
Поточні зобов'язання за розрахунками з одержаних авансів	681	Аванси, одержані від інших осіб у рахунок наступних поставок продукції, виконання робіт (послуг)	Окремо за підприємствами, організаціями, установами та фізичними особами, з якими здійснюються розрахунки
Поточні зобов'язання за внутрішніми розрахунками	682, 683	Заборгованість підприємства пов'язаним сторонам та кредиторська заборгованість за внутрішньовідомчими розрахунками	Окремо за підприємствами, організаціями, установами та фізичними особами, з якими здійснюються розрахунки
Інші поточні зобов'язання	372, 684	Зобов'язання, які не можуть бути включені до інших статей, наведених у	

	розділі "Поточні зобов'язання" балансу	

Додаток У

Таблиця У.1

**Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з покупцями та
замовниками ТОВ «Інкометрейд» за листопад 2017 року**

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків відповідно до нормативної бази		Кореспонденція рахунків в ТОВ «Інкометрейд»		Сума, грн.
		Д	К	Дебет	Кредит	
		ебет	редит	ет	редит	
1	2	3	4	5	6	7
1	На основі накладних відображається дебіторська заборгованість покупців за відвантажені товари	36	70	361	70	24
		1	2		2	359,20
2	Відображено податкове зобов'язання із ПДВ	70	64	702	64	40
		2	1		1	59,86
3	Погашення дебіторської заборгованості покупцями:	31	36	311	36	24
	по безготівковому розрахунку;	1	1	301	1	359,00
	готівкою	30	36		36	59
		1	1		1	,86
4	Після відвантаження покупець повертає товар, або йому надається знижка, то відображається зменшення заборгованості і одночасне зменшення доходу від реалізації	70	36	704	36	11
		4	1		1	2,60
	Відкориговано ПДВ	70	64	704		18
		4	1		1	,77
5	Списана безнадійна	38	36	38	36	-

	дебі-торська заборгованість за товари за рахунок резерву сумнівних боргів		1		1	
6	Надійшла на розрахунковий рахунок передплата від поку-пця, замовника. Відображено податкове зобов'язання по ПДВ	31 1 64 3	68 1 64 1	311 643	68 1 64 1	13 249,90 22 08,32
7	Після того як покупцю від-пущені товари чи замовнику виконані роботи та послуги, раніше отриманий аванс зараховується до зменшення дебіторської заборгованості	68 1	36 1	681	36 1	13 249,90
8	Отримано від покупців короткостроковий вексель в рахунок оплати за реалізовані товари	34 1	36 1	341	36 1	75 00,00
Продовження табл.У.1						
	2	3	4	5	6	7
9	Отримано від покупців довгостроковий вексель в рахунок оплати за реалізовані товари	18 2	36 1	182	36 1	15 000,00
0	Отримано від покупця в рахунок оплати цінні папери, придбані ним на фінансовому ринку	35 2	36 1	352	36 1	84 00,00

Додаток Ф

Таблиця Ф.1

**Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з постачальниками та
підприємствами ТОВ «Інкометрейд» за листопад 2017 року**

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків відповідно до нормативної бази		Кореспонденція рахунків в ТОВ «Інкометрейд»		Сума, грн.
		Д	К	Д	К	
		ебет	редит	ебет	редит	
1	2	3	4	5	6	7
1	Оприбутковано товари від ТОВ «Продтовари»	28	63	28	63	100,00
2	Відображено податковий кредит із ПДВ за оприбуткованими товарами	64	63	64	63	200,00
3	Фірма ТОВ „Маяк” надала послуги з перевезення	28	63	28	63	200,00
4	Відображено податковий кредит із ПДВ у вартості послуг	64	63	64	63	400,00
5	Сплачено фірмі ТОВ „Маяк” за послуги	63	31	63	31	240,00
6	Погашено заборгованість перед ТОВ «Продтовари»	63	31	63	31	120,00
7	Оприбутковано товари від ПАТ «Оболонь»	28	63	28	63	127,452,30
8	Відображено податковий кредит із ПДВ за оприбуткованими товарами	64	63	64	63	254,90,46
9	Сплачено ПАТ «Оболонь» за товари	63	31	63	31	152,942,76
10	Отримано транспортні послуги адміністративного	92	63	92	63	105,00

	характеру від фірми ТОВ „Транзит”					
1	Відображено податковий кредит із ПДВ у вартості адміністративного характеру послуг	64	63	64	63	210,00
2	Сплачено за послуги з каси підприємства	63	30	63	30	126,00

Додаток X

Таблиця X.1

Робочий план рахунків (субрахунків) підприємства ТОВ «Інкометрейд» з обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей

Рахунки	Субрахунки
<u>18 Довгострокова дебіторська заборгованість та іншінеоборотні активи</u>	181 Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду
	182 Довгострокові векселі одержані
	183 Інша дебіторська заборгованість
36 Розрахунки з покупцями та замовниками	361 Розрахунки з вітчизняними покупцями
	362 Розрахунки з іноземними покупцями
37 Розрахунки з різними дебіторами	371 Розрахунки за виданими авансами
	372 Розрахунки з підзвітними особами
	373 Розрахунки за нарахованими доходами
	374 Розрахунки за претензіями
	375 Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків
377 Розрахунки з іншими дебіторами	
38 Резерв сумнівних боргів	
50 Довгострокові позики	501 Довгострокові кредити банків у нац. валюті
	502 Довгострокові кредити банків в іноземній валюті
60 Короткострокові позики	601 Короткострокові кредити банків у нац. валюті
	602 Короткострокові кредити банків в ін. валюті
61 Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	611 Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в національній валюті
	612 Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в ін. валюті
62 Короткострокові векселі видані	621 Короткострокові векселі, видані в нац. валюті
63 Розрахунки з постачальниками та підрядниками	631 Розрахунки з вітчизняними постачальниками
	632 Розрахунки з іноземними постачальниками
64 Розрахунки за податками і	641 Розрахунки за податками
	641.1 Розрахунок по податку на прибуток
	641.2 Розрахунок по ПДВ

платежами	641.3 Розрахунок за податком з доходів фізичних осіб
	642 Розрахунки за обов'язковими платежами
65 Розрахунки за страхуванням	651 За розрахунками за єдиним соціальним внеском
66 Розрахунки за виплатами працівникам	661 Розрахунки за заробітною латою
	662 Розрахунки з депонентами
	663 Розрахунки за іншими виплатами
68 Розрахунки за іншими операціями	681 Розрахунки за авансами одержаними
	685 Розрахунки з іншими кредиторами